

حهفت رۆژیت رهش و دژواریت ئەنفالا به ههدينان ل ۱۹۸۸ئ

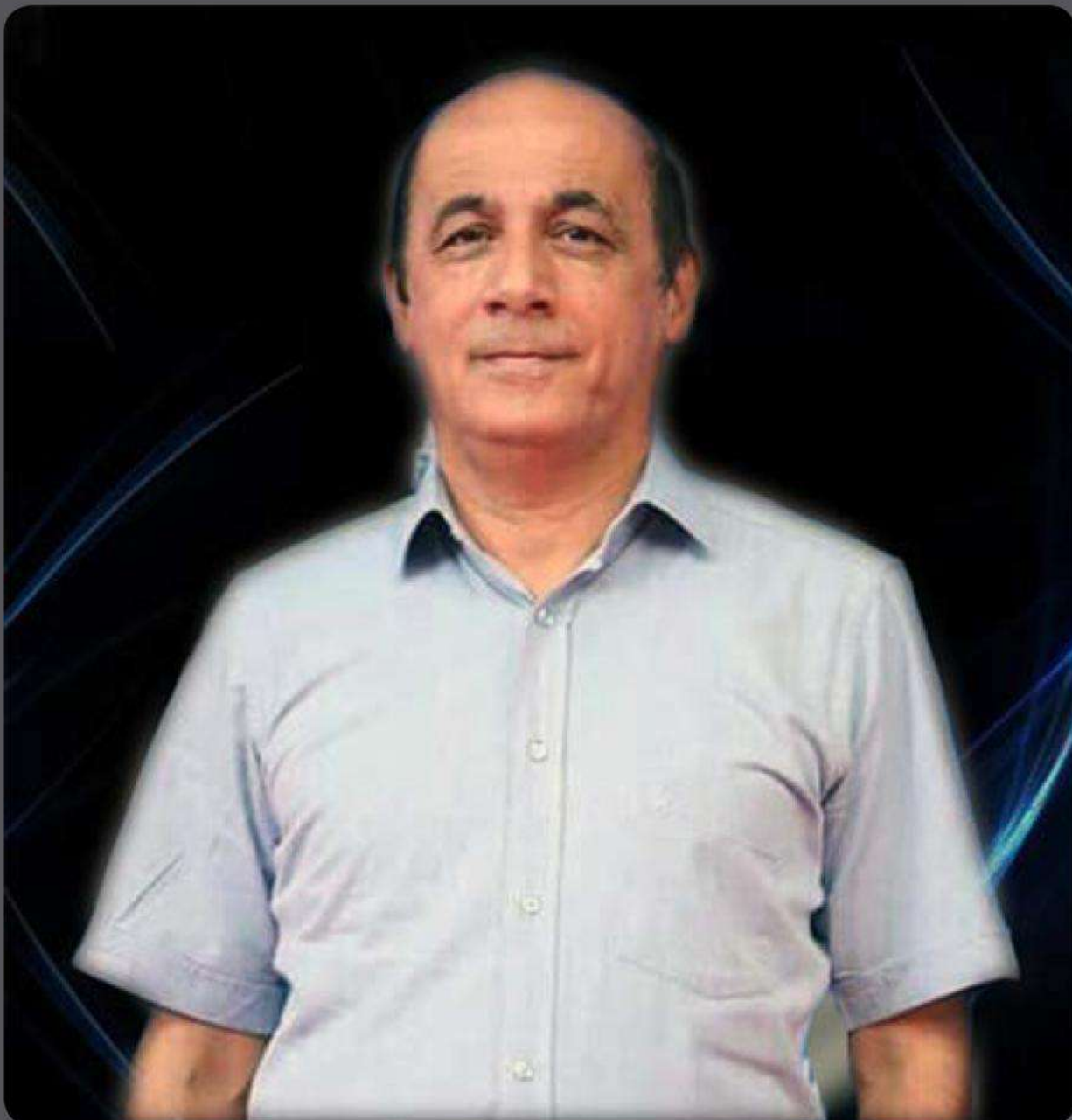
پارتى
و بهرنامى وى يى ههلبژارتنا

به ههدينان
ژ ئەلندا دىروكى

كورد د ناچه را عروبيتهت
و ريفراندۆمييدا

چىروك و سترانا ئەفينا
مۆمى و شقانى زۆما ناخكاركى

وهغەرا وه يا زوى ئەم خەمباركرين
تو چجارا ژ دلى مه دەرناكهقى
تو كه سهكى: مروفدوست، وهلاتپاريز، هونەردوست، خيخاز و
روژنامهشان و ئەدەبدوست و دلوقان بووى
ب دەستدانا وه، وه قالاتيبهكا مهزن ل دويش خو هيللا
هزار سلاق ل گيانى وه يى بى گونهه بن

يوسف حسين بهرگارهيى - هاريكاري ريشه بهري گشتي يى ساخله ميا پاريزگه ها دهوكى

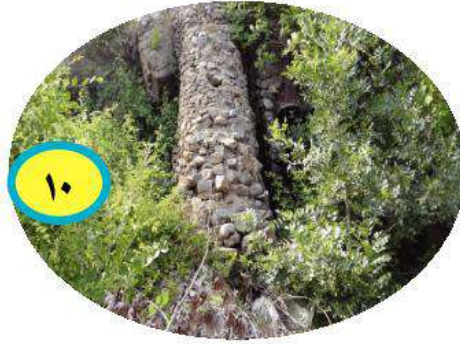
ژ دايكبوون: ۱۹۶۶/۵/۳۰ وهغەرگرن: ۲۰۱۸/۷/۲۳

پیکته گوندانا دناقبەرا پەرستگە ھ و
نانوسکادا

۶

گوندی چەمچی د قەکولینەکا
شونواریدا

۱۰

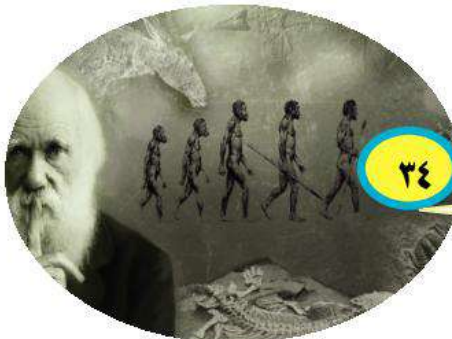

ژن مانی
دکەت
نان زەلام؟

۲۴

هەلبەستیانیت
دەقەرا دیرەلوکی

۳۰

نەری زانستی پێشەدەیت دینی ژ
مەیدانی راکەت و بتنی ژبیری
رۆشەکەت؟

۳۴

خودانی ئیمتیازی

محمد محسن

سەرئقیسە قان

خالد دیرەشی

Tel: +9647504642107
xalidderesi63@yahoo.com

دەستەکا ئقیسە قانا

محمد عبداللە نامیدی

سەردار هیتوتی

راستگە کرن و قیداجوونا نەزمانی

حەمیدی بامەرنی

دەرنیخستنا هونەری (دیزاین)

عەلی حەفزوللا

alirekany69@hotmail.com

Tel: +964 7504226413

نەدریس

نامیدی - کانیا مالا

سیلاف لاسەر تورا ئینتەرنیتی

www.kdp-leqa18.com

https://en.calameo.com

Tel: +9640627633369

چاپخانا خانی - دەووک

كورد د ناڅبهرا عروپيهت و ريفراندميدا

كاروان صالح ويسی*

و دبلوماسی ب دهستقه بینن. بهرامبهری هندئی دهمنی
ئهو دهسه لاتدار بیچاره دبوون خو ب ریکیت
دانوستاندتیقه مژیلدکر دا پی وهختی پندقیی تژیکرنا
کیماسییت خو ییت تابووری و لهشکهری پهیداکن.
فان دانوستاندنا هنده جارا ب هه یق و سالا فه دکیشا
هتا لسهر دانا هه قیت کوردا پیکهاتبان. زیده باری
هندئی د پتريا وان ریکهفتنادا هه قیت کوردا بدورستی
نه دهاتنه دان. چونکی ده قهریت کوردا ب ژیده ریت
خو ییت خوړستی دزنه گینن و دزنه گین بوون، ل

ملله تی کورد ئیک ژ وان مله تایه ل روژهلاتا ناڅین و
دبیتن مه زترین نه ته وه بیتن بی ده ولت ل دونیای و
ژیده ر دکوکن لسهر هندئی کو نه ته وی چاریه پستی
عه ره ب، فارس و تورکا ل روژهلاتا ناڅین. ژبه ر هندئی
هه ر ژ ده سپیکا گریدانا کوردستان ب ئیراقی و تورکیا فه
ملله تی کورد بزاف کرینه بینه خودان کیانه کی سیاسی
یی خو سه ر. ژبه ر هندئی پتريا جارا هه وار بریه بهر
ریکیت دانوستاندنی دگه ل وان ده وله تیت ده سه لات
ل وه لاتی وان کری، دا هه قیت خو ب ریکیت ناشتی

ناقیری دیار و ئاشکرا بوو کو ئەو دەقەر ییت کوردانن و ریژا پیتر ئاکنجییت وان کوردن. هنگی ریژا کوردا ۲۵٪ ژ ئاکنجییت میسلن بوو.

ل ۱۷ تیرمه‌ها ۱۹۲۵ئ؛ ئەوی لژنی راپورتا خو دگەل نەخش و هژمارا ئاکنجییت دەقەرئ دانە دەستئ کوما گەلان، لدویف داخواریا بەریتانیا پیشنیاز کربوو کو دەقەرئ کوردا ب ئیراقیقه بهینه گریدان ب دو شهرتا: (۱)، کورد بخو حوکمی ل خو بکەن، (۲)، ئەزمانئ کوردی بته ئەزمانئ فەرمی ل دەزگەهیت ریقه‌به‌ریئ و تاشاندنئ و فیگرئ ل کوردستانئ. ژ لاین خۆقه، بەریتانیا دقیا کوردستانئ ب ئیراقیقه گریدەت چنکی جهیت وی دئاسیته، نەخاسمه بەریتانیا دزانی هەر وهلاته‌کئ ئیرشی ئیراقئ بکەت، دشیت ب ساناهی بگریتن و ب گریدان کوردستانئ ب ئیراقیقه دشیتن هەتا چەندەکا باش باریژیتن. هەر وهسا ژبەر هەبوونا ژیدەریئ خۆرستی ییت کوردستانئ، نەخاسمه پەترۆلئ، و بو پاراستانا بەرزه‌وه‌ندیئ وی ژئ.

ل دویمایه‌ئ، ل سال ۱۹۲۵ئ، ب فەرمانا کوما گەلا و بەریتانیا کوردستان ب ئیراقیقه هاته گریدان و ژ سەر خاترا دەسبەردانئ ژ میسلن ۵۰۰۰۰۰ هەزار پاون پیشکیشی حکومەتا تورکیا هاته کرن. ب قئ چەندی ئاریشا کوردا ل بەر چاقیت حکومەتا ئیراقئ و دەزگەهیت بەریتانیا ل ئیراقئ بو ئاریشه‌کا ئالۆز و بترس. ژبەر هندی، دەقەرئ کوردا ب ریژه‌یه‌کا بەرچاف کەتن بەر عروبەتئ و هاتنه عەرەبکرن. لەورا ئاریشا کوردا ما نە چاره‌گری هەتا تیرمه‌ها سال ۱۹۵۸ئ؛ رژیما پاشایه‌تیا ئیراقئ هاتیه هەرفاندن و کودەتایه‌کا لەشکەری ژلایئ عبدالکریم قاسمیقه هاتیه کرن.

پشتی ل ۱۴ تیرمه‌ها ۱۹۵۸ئ؛ کۆمارا نووی یا ئیراقئ هاتیه راگەهاندن. سەرکیشیا کوردا ب سەرۆکیا مەلا مستەفا بارزانی نامەکا پیروژبایه‌ئ بو حکومەتا قاسمی هنارت و تیدا دخواز ژئ کر کو ریکی بدەتئ ژ رۆسیا بزفیریتن. د بەرامبەر دا، حکومەتا قاسمی ریك دا مستەفا بارزانی و هەف خەباتکەرئ وی و دەستۆره‌کئ نوی بو ئیراقئ نقیسی، د قئ دەستۆریدا کورد و عەرەب وه‌کیئیک د وهلاتئ ئیراقیدا هاتنه نیاسین و پیرادا حەقیئ کوردا بدەنئ. لئ ببورینا وه‌ختی حکومەتا ئیراقئ سۆزیت خو دگەل سەرکیشیا کوردا بجینه‌کرن. سەرکیشیا کوردا هەوارا خو د ریکیئ دبلۆماسی و بدەستفەئینانا پشتەفانیا دەوله‌تیت مەزن تیخست، بەحسێخەبەری، رۆسیا، بەریتانیا و ئەمریکا. ژبەرهندی تیکەلییت وان پتر بەره‌ف ئالۆزیئ و نەخۆشبوونئ چوون.

ژ وان ئەگەرا کوردا ل ئیراقئ دەسهاقیته خەباتا

دویمایه‌ئ، د ریکەفتنادا، بەندەک بو دیارکرن چاره‌یی وان دەقەرا ب ریکا راپرسیئ ل دەمه‌کئ کورت یان دريژ دهاته دیارکرن. هەکو بهیز دکەتنقه جارەکا دی ل سۆزیت خو لیقه‌دبوون. بو میناک، ل تەباخا ۱۹۲۰ئ، دەوله‌تیت مەزن سۆزبەندا "سیقه‌ر"، دگەل دەوله‌تا ئۆسمانی مۆرکر، د بەندیئ ۶۲، ۶۳ و ۶۴ ییت سۆزبەندا ناقیرییدا بەحسئ چاره‌نقیسی کوردا ب ریکا راپرسیئ هاتبوو کرن و تیدا هاتبوو دیارکرن ئەگەر هاتو کوردا دخوازا دەوله‌تبوونئ کر، پشتی سالەک ب سەرغه‌چیت، هینگئ دەوله‌تا عوسمانی دقیتن نەبیتن ریگر د ریکا وان دا و حەقئ وان بدەتنئ.

لئ پشتی بهیزبوونا بزافا خۆسەریا تورکیا ب سەرکیشیا کەمال ئەتاتورکی، ئیدی بزافا مۆکرن پیکهاتنه‌کا دی دگەل بەریتانیا مەزن کر. چونکی ئەتاتورکی وه‌سا هزرده‌کر کو د سۆزبەندا سیقه‌ردا غەدرا ل تورکیا هاتیه کرن. پشتی گەلەک دانوستاندن ل ناقبەرا بەریتانیا و نۆینه‌ریئ ئەتاتورکی هاتینه کرن. دویمایه‌ئ، ل سال ۱۹۲۳ئ؛ سۆزبەندا "لۆزان" د ناقبەرا واندا هاته مۆکرن. د قئ سۆزبەندیئا ئاقیری بناقئ کوردا نەهاته دان و ئەو دەلیقا زپیرین یا بو کوردا هاتیه پیش ب دەستئ کوردا بخو ژ هولئ هاته راکرن. چنکی سەرکیشیا سیاسی یا هنگی یا کوردا نە ئیکگرتی بوو و ژبو بەرزه‌وه‌ندیئ خو دخەبتین.

هەر چه‌وابیتن، ئەگەر لیئیرینه‌کئ د دیروکا کوردا دا لسەر بازا ئیراقئ بخو بکەین دئ بینین، پشتی ل سال ۱۹۲۱ئ، وهلاتئ ئیراقئ یئ چیکری ژلایئ بەریتانیاقه هاتیه ئافاکرن و پاشایئ وی "پاشا فیسەلئ ئیکئ"، ژ سووئ ئینایه ئیراقئ. بەریتانیا پیرادا راپرسین یان روونتر بیژین هەلبژارتن بو پاشایئ ئیراقئ بهینه کرن. ئەقئ راپرسیئ دەقەرئ کوردا ژئ قه‌رکەتن. چنکی خەلکئ دەقەرئ کوردا نەدقیا بکەفنه بن دەسه‌لاتا عەرەبا و عەرەب حوکمی لیئکەن. لەوا خەلکئ دەقەرا سلیمانی هەلبژارتنا فیسەلی رەتکر و پشکداری د هەلبژارتنادا نەکر. د بەرامبەر دا، خەلکئ دەقەرا بەهدینا و هەفلیری پشکداری تیدا کر. هەلبەت ئەفە ژئ بو نە ئیکگرتنا سەرکیشیا سیاسی یا کوردا فەدگەریتن.

پشتی ئەفا بووری، ئاریشا کوردا بەر ب نافدەوله‌تیبوونئ چوو. چونکی ژ لایه‌کیقه تورکیا بزافدکرن دا دەقەرئ کوردا کونترۆلکەت، نەخاسمه دەقەرئ سەر ب میسلیقه و ژ لایه‌کئ دیقه بەریتانیا دقیا کوردستانئ ب ئیراقیقه گریدەتن. هوسا "کوما گەلان"، هاته دناف ئاریشیدا و لژنەک ژبو دیارکرن چاره‌یی خەلکئ دەقەرئ پیکینا. پشتی ئەو لژنە هاتیه دەقەرئ، راپرسین کرین و نەخشئ دەقەرئ چیکری، بو لژنا

پێكهااتنێ نه هافیتن. ژبه رهندي سهر كيشيا كوردا لسه ر شۆره شا ئيلونى بهرده وامبوو. د ناهبەرا ساليت ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۷ئ؛ حكومه تيت ئيراقى سياسته كا دژوار و تىكلال دژى ده فەریت كوردا بكارئينا و ده فەریت كوردنشین عه ره بکرن دا سيمایى كوردبوونا وان بگوهریت و ریزا ئاكنجیيت كورد لى كيمكەت، چنكى ژ كرنا ريفراندمى دترسا. هوسا ئاريشا كوردا پتر گران بوو و سهر كيشيا كوردا بزافیت خورت بو نافده وله تىكرنا ئاريشا كوردا كرن.

ئاريشا كوردا، هتا به عساي ل ۱۷ تيرمه ها ۱۹۶۸ئ ب كۆمپلوتە كا له شكەرى حكومه تا عه بدوره حمان عارفى ژ سهر ده سه هلاتى راکرى و حكومه ت دانای، هه لاويستى ما. پشتى قى چەندى، حكومه تا نافبرى ب راديويى راگه هاند كو دى بزافى كه تن هه مى ئاريشه ييت نافخويى ييت ئيراقى چاره كه تن و به ره هه فه دانوستاندنى دگه ل سهر كيشيا كوردا بكه تن پيخه مه ت چاره كرنا ئاريشا كوردا ب ئاشتى. ل قى ده مى، ژلايه كيشه، سهر كيشيا كوردا نوينه ريت خو هنارتنه ده ف حكومه تا مه ركه زى دا لسه ر ئاريشا كوردا پيكبهيئن. ژلايى خو فه، ژبه ر هه فركيا سياسى و نه ئيگرتن و هه ق دو قه بيلكرنى، حكومه تا ئيراقى گروپى چه يگير يى پارتى ب سه روکيا مام جه لالى و ئيراهيم نه حمه دى ب دژى شۆره شى بكارئينا. هه رچه واپيئن، حكومه ت نه شيا د پلانيت خو دا سهر كه فيتى و نه چاربوو ريککه فتنا ۱۱ ئادارا ۱۹۷۰ئ پيخه مه ت دانا حوكمى خو ريقه برنى بو كوردا دا، كو ژ به ندا پيكداهات دگه ل سهر كيشيا كوردا مۆرکه تن. به نده ك ژفى ريککه فتنى گريدای پاشه روژا نه وه بيه لسه ر ده فەریت هه فركى لسه ر هه ي، نه خاسمه پاريزگه ها كه ركويكى و ده فەریت كوردا ييت بسه ر ميسلفه و بريار هاتبوو دان كو لژنه ك بو چاره كرنا ئاريشه يا بيته چيكرن، دياركرنا تخويى ده فەریت كوردا و ل ده فەریت هه فركى لسه ر هه ي د هه يامى ۴ سالادا ريفراندم لى به يته كرن. به ره قاژى به نديت قى پيکهااتن، حكومه تا نوکيا ئيراقى، وه ك ييت به رى خو چو پينگا فیت ژدل بو بجيكرنا به نديت قى پيکهااتن نه هافیتن.

به لكو به ره قاژى، به رده وام بزافدكرن به يته پاش تيخستن. پيخه مه ت هندى رابوو پلان بو كوشتنا به رپرسيت كورد دانان، جه يت كوردا عه ره ب ئينانى و عه ره بکرن، پيکهاتن دگه ل دوژمني ت مه لا مسته فا بارزانى چيكرن و فه رمانبه ريت كورد ژ ده زگه هيت حكومى ده ريخستن. ب قى چەندى ده ليقيت عه ره بکرن ده فەریت كوردا به يزكرن و پيشه برن. چونكى ريزه كا مه زنا عه ره بال ده فەریت كوردا ئاكنجيكرن. هه ر د

چه كدارى و بو بده سه قه ئينانا هه قيت كوردا ل ئيراقى و شۆره شا ئيلونى قه ومى. پشتى گه له ك دانوستاندني ت بى فەریت د ناهبەرا هه ردو ئاليادا هاتينه كرن، شۆره ش به رده وامبوو. ژبه رهندي ژى حكومه ت لسه ر سياسته ته كا دژوار ل دژى ده فەریت كوردا چوو و ناقيت گوند و بازيركيت كوردا گوهرين و كرنه عه ره بى. ب قى چەندى عروبەت لناف ده فەریت كوردا گه له ك به يزكر. ب قى ره نگی ئاريشا كوردا به ر ب كاودانيت گران و ئالوز چوو. ل دويماهيى شه ر و پيكدادانيت ناهبەرا هيزيت حكومه تا ئيراقى و پيشمه رگه ي به رده وامبوون و ئاريشا كوردا ئالوزتر ليه ات، ده وله تيت ده فەرى و نافده وله تى بو پاراستنا به رژه وه نديت خو هه ر ئيكي دقا ژ لايى خو فه كارتا ئاريشا كوردا بو خو بكاريني ت.

ئه ف كاودان و پيشه اتيت سياسى ييت گران به رده وام پيشه قه چوون و هتا ده سيپكا سالآ ۱۹۶۳ئ. پشتى ل ۱۸ شوباتا ۱۹۶۳ئ؛ حكومه تا عبدالكريم قاسمى ب كوده تايه كا له شكەرى ژلايى به عسياه و ب سه روکيا عبدالسلام عارفى هاتيه هه رفاندن. ژ فەریتا هندى، به عسياه حكومه ت ئافاكر و ب ريكار راديويى راگه هاند كو، پيخه مه ت ديتنا چاره يه كى بو ئاريشا كوردى يا به ره هه فه دانوستاندنا دگه ل سهر كيشيا كوردى بكه تن. ژبه ر قى چەندى سهر كيشيا كوردى به رده فكي ت خو بو دانوستاندنى هنارتنه به غدا. لى دانوستاندني ت وان چ فەریت پوزه تيف ژى نه چييوون.

له وا، ژبه ر ئە قال سهرى ئافرى پيه اتيه دان شه ر و پيكدادان به رده وامبوون هتا حكومه تا مه ركه زى نه چاربووى ل نيسانا ۱۹۶۴ئ؛ پيکهاتنه كا مسوگه ركرنا هه قيت كوردا دگه ل مه لا مسته فا بارزانى مۆركر. چونكى به نديت قى پيکهااتن گه له ك كيماسى تيدا هه بوون، ژبه ر هندى، سهر كيشيا كوردا دوكه ربوو. هوسا ژى سهر كيشيا كوردا ليواز و بيچاره بوو و شكه سن كه تى و هيزه كا زيده تر دا هيزيت ئيراقى و تيريشكره سه ر هيزيت شۆره شى. له وا حكومه تا ئيراقى رابوو چه كى گران ژ به ريتانيا و ئەمريكا كرى و تيرشيت له شكەرى ييت دژوار كرنه سه ر پيشمه رگه ي، شه ر د ناهبەرا هه ر دوو ئاليادا هتا خزيرانا ۱۹۶۶ئ يى به رده وامبوو.

پشتى زيانيت مه زن و ب باندۆر و گران ل چيايى زۆك و هندرينى ب له شكەرى عيراقى كه فتين. حكومه تا ئيراقى ب سه روکيا عبدالرحمن به زازى پيکهااتنا ۲۹ خزيرانا ۱۹۶۶ئ يا ۱۲ خالى دگه ل سهر كيشيا كوردا بو مسوگه ركرنا هه قيت كوردا ل ئيراقى مۆركر، لى پشتى بوورينا ده مه كى دريژ حكومه تا ئيراقى چوو پينگا فیت رژد پيخه مه ت بجيكرنا به نديت قى

له‌وا ل قیتر پێشنیاردکم کو گه‌له‌ک یا فه‌ره‌هه‌می هیزیت سیاسی کوردا بزاقی بکه‌ن دا ئیکگرتنه‌کا نه‌ته‌وی چیکه‌ن و هه‌می لاییت سیاسی پشکداریی د قی ئیکگرتنیدا بکه‌ن و ببه‌نه‌ئendam تیدا. ئەف ئەندامه‌ به‌رده‌وام دانوستاندنی و دوپشچوونی لسه‌ر بابه‌تیت گریدایی پرسیت پاشه‌روژا نه‌ته‌وه‌یی و ئاریشه‌ییت ده‌قه‌ری بکه‌ن دا بشین خالیت لئواز دیارکه‌ن و خالیت به‌ییزیت گریدای ئاریشه‌یت ته‌فاهی و لبه‌ر رو‌نایاها وان خالا پێشنیازیته‌ خو بو لژنا پاشه‌روژا نه‌ته‌وه‌یی بنقیسن و به‌یترن.

هه‌روه‌سا دقیتن هه‌می لاییت سیاسی خو به‌یلنه‌ب هیفا خو‌قه‌ نه‌کو پشتا خو ب هیزیت ده‌قه‌ری و ده‌رفه‌ گه‌رمکه‌ن. دقیتن بزاقیت خو‌رت به‌ینه‌کرن دا ری‌ک نه‌هیته‌دان هیزیت ده‌رفه‌یی پێخه‌مه‌ت به‌رژه‌وه‌ندیته‌ خو و هه‌لکرنا ئاگرێ دوه‌ریکی د نابه‌را واندا مایین خو د کاروباریته‌ واندا بکه‌ن. دیساقه‌ پیدفیه‌ لاییت سیاسی به‌رژه‌وه‌ندا ته‌فایی بده‌نه‌ پێش به‌رژه‌وه‌ندیته‌ که‌سی و حزبی. چونکی ئەف پرسه‌ گریدای چاره‌یی ملله‌ته‌کیه‌ نه‌ک پارته‌ک و لایه‌کی.

د پێنگاقت خۆدا لدۆر پاشه‌روژا نه‌ته‌وه‌یی، دقیتن سه‌روکیا هه‌ریمی لسه‌ر یا رژدیته‌ و پاشقه‌ نه‌زفریتن، هه‌که‌ خو چهند ده‌وله‌تیت ده‌قه‌ری و دنیایی داخویانیا ل دژی بده‌ن. چونکی سه‌ربو‌رتت بریاریت بووری نیشادایه‌ کو به‌س راگه‌هاندیتت بی کریارن. به‌حسیخه‌به‌ری، ده‌می سالا ۱۹۹۲ی په‌رله‌مانی کوردستان بریارا فیدرالیته‌ دای و ل سالا ۲۰۰۰ی ئالایته‌ کوردستانه‌ هاتیه‌ بلندکرن، ده‌وله‌تیت ده‌قه‌ری نه‌خاسمه‌ تورکیا و ئیرانی د راگه‌هاندیتت واندا فه‌زه‌تیت دژوار ژێ ده‌رکه‌تن، لی چو دویمه‌ییت بکینج و نه‌گه‌تیف نه‌بوون.

ل دویمه‌ییه‌ دیژم، پیدفیه‌ سه‌رکیشیا کوردا سه‌ربو‌را بخو ژ شاشیته‌ خو ییت بووری وه‌رگریته‌ و ب چو ره‌نگه‌کی ریکی نه‌ده‌ته‌ گفاشتنتیت چو ئالیا و دگه‌ل حکومه‌ت و سیاسه‌تقانیته‌ ئیراقی پیکنه‌هیت. چونکی ئەو به‌س بو کرینا وه‌ختی و به‌ییزکرنا خو هه‌وارا خو د پیکهاتنا دئێخن. هه‌رده‌می ئەوان خو به‌ییز ئێخسته‌فه‌ و تیرا خو وه‌خت په‌یداکره‌فه‌. هینگی دی جازه‌کا دی رابنه‌ سه‌رخو و ب هه‌می ره‌نگا وه‌کی چه‌رخ و سالیته‌ بوورین دژبه‌ریا سه‌رکیشی و خه‌لکی کوردستانه‌ که‌نه‌فه‌.

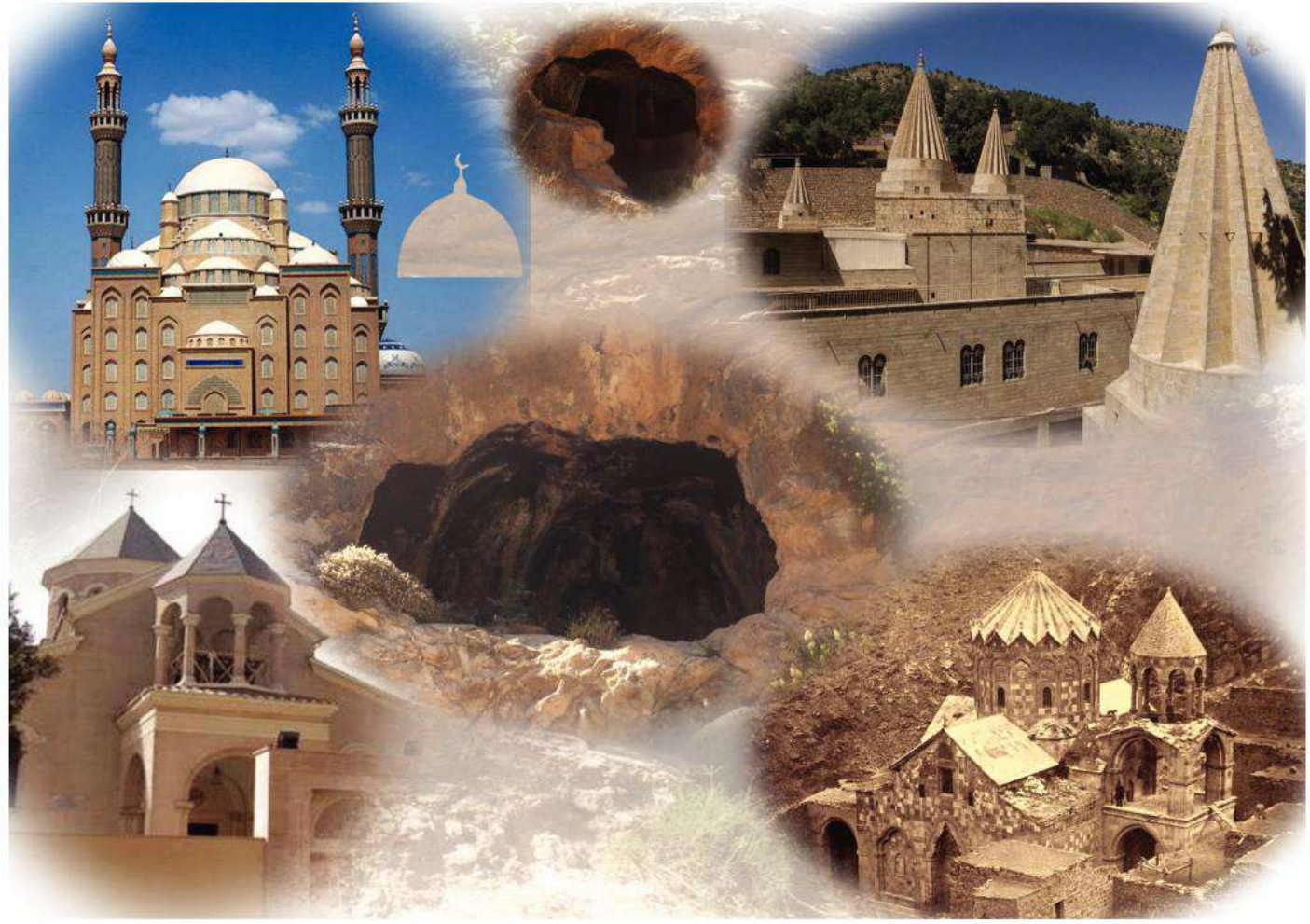
وان پێنگاقت خۆدا، سیاسه‌ته‌کا گه‌له‌ک دژوار ب دژی خه‌لکی مه‌ده‌نی بکارئینا، بریاردا گوند و باژیریت کوردا خرابکه‌ن، ده‌قه‌ریته‌ کوردا و ئەنفال و کیمیاباران کرن. ئەف کریاریته‌ دژوار حکومه‌تا ئیراقی کرن دا سه‌رکیشیا کوردا بترسینیت دا خو ژ رژدبوونی لسه‌ر ده‌قه‌ریته‌ ئاریشه‌ لسه‌ر و ریشتراندۆمی بده‌ته‌پاش. حکومه‌تا ئیراقی هه‌تا سالا ۲۰۰۳ی لسه‌ر فان ره‌نگه‌ سیاسه‌تیت دژوار به‌رده‌وامبوو، هه‌تا ژ لایته‌ هیزیت هه‌فه‌ییماناقه‌ ژ هولته‌ هاتیه‌ راکرن.

پشتی هه‌رفاندنا رژیما به‌عس ژ لایته‌ هیزیت هه‌فه‌ییماناقه‌ ب سه‌رکیشیا ئەمریکا. سه‌رکیشیا کوردا وه‌کی هه‌رجار و ژ دل سافیا خو باوه‌ری ب سیاسه‌تقانیته‌ ئیراقی و هه‌فه‌ییمانانا ئینا بگه‌رمی پشکداري د حکومه‌تیت به‌روه‌خت و نه‌به‌روه‌ختیت ئیراقیدا کر. ژ لایته‌ خو‌فه‌ حکومه‌تیت ئیراقی ژي به‌س بو رازیکرنا وان و به‌ییزکرنا خو هه‌ندک پیکهاتن ییت "به‌س لسه‌ر کاغه‌زی" دگه‌ل مورکرن، دا ب هاریکاریا وان ده‌سه‌هلاتی ده‌سخو‌بێخن. وه‌کی میناک، پیکهاتنا هه‌ولیرتی یا سالا ۲۰۰۹ی، یا لدویف وی سه‌رکیشیا کوردا پشته‌فانیا نۆری مالکی کری کو بته‌ سه‌رو‌کو‌ه‌زیری ئیراقی و به‌رامبه‌ری هندی مالکی به‌س سۆز دابوویتی کو پاشه‌روژا نه‌ته‌وه‌یی ل ده‌قه‌ریته‌ ئاریشه‌ لسه‌ر لدویف به‌ندی (۱۴۰ی) ژ ده‌ستۆری ئیراقی بده‌ته‌ دیارکرن.

لی نه‌ به‌س مالکی پێگیری ب سۆزیت خو نه‌کر، به‌لکو بزاق و پێنگاقت رژد هاقیتت پێخه‌مه‌ت گوهرینا سیمایی ئاکنجیوو یا و به‌رده‌وام ئاسته‌نگ بو لژنا ماده‌ی ۱۴۰ چیدکرن. بێخس ئەف بزاقیت وی بو هندی بوون کو ریشتراندۆم ل وان ده‌فه‌را نه‌ هیته‌ کرن. هه‌روه‌سا ناقه‌ری یی لسه‌ر چیکرنا ئاریشه‌یا د ناقه‌را هیزیت له‌شکه‌ری ییت ده‌قه‌ری و ئیراقیدا به‌رده‌وامبوو. هه‌ر د وان پێنگاقت خۆدا، مالکی به‌رده‌وام بزاقیه‌ کو تۆقی هه‌فرکیته‌ و دو به‌ریته‌ و دژواری د ناقه‌را پارتیت سیاسیت کوردادا په‌یداکه‌تن. ژبه‌ره‌ندی، پشتی سه‌رو‌کاتیا هه‌ریمی بریاردا ل ۲۵ ئیلوونی ریشتراندۆم ل کوردستان به‌یته‌ کرن، قیجا ژبه‌ر گفاشتنتیت ده‌رفه‌یی و جوداهیا ئایدۆلوژی، هه‌ندک ژ پارت و ئالیته‌ سیاسیت کوردستانه‌ د به‌رده‌وام و رژدبوون لسه‌ر هندی خه‌لکی وه‌سا تیکه‌هینن کو فه‌ریژا ریشتراندۆمی دی ل پاشه‌روژا بو خه‌لکی بیه‌ ده‌رده‌سه‌ری.

ده‌مه‌ن و ژێده‌ر

* سه‌یدایه‌ ل زانینگه‌ها زاخو فاکولتیا زانستیت مرو‌فاینین، پشکا میژوو.

پیکه گریدانا دناقبهرا په رستگه ه و نائوسکادا

جه ميل شيلازی

بو چ هاتينه بكارئينان؟

نائوسک

نه گهر هم لدويش هندك ژېدهرا
بچين كا نائوسك چنه؟ دى بينين
هندهك پيناسيت كورت ژ لايى
فه كولينفانافه داينى، خودانى

فه كولينيت هوپر و كوپر ههيه
كا چ تيكهلى پيكه هه نه، لهوا
بابه تى مه يى قى جارى دى
فه كولينهك بيت لدور هه فبه نديا
نائوسكا ب په رستگه هافه
نه خاسمه ژى ب ديرا فه، چونكى
پيتقيه بزائين كا كهنگى و بوچى
نائوسك د كهفران هاتينه كولان و

ل دهمى فه كولين و دويشچوون
لسهر شوينه واريت كه فنين
ده قهرى ده يته كرن، كه لهك
تشت ده يته ديتن كو پيتقى ب
فه كولينيت زانستى ههيه دا
بگه هه راستين، لهوا هه بوونا
هژماره كا مشهيا نائوسكا و ديرا
ل ده قهرا به هدينه پيتقى ب

کتیبا (تاریخ یوسف بوسنایا) هوسا پیناسه دکهت: (پیکهاتیه ژ شکهفتیت د کهفري کولاین و دهري وی ژي کونه کا بچویکه).
 نه گهر نه م فنی پیناسا هه هه فبه رکه بن دگهل هنده ک تیکستیت د قورنانا پیروزدا هاتین، کو، د قورنانا پیروزدا د گله ک نایه تادا ئا فیدایه کولانا شکه فتا د که فرارا، کو نوکه دیژنه وان (نائوسک) یان (ناعوسک)، ههروه کی فان نایه تا: [وکانوا یحتون من الجبال بیوتاً وآمنین ..] (ئانکو وان خانی ییت تئمن بو خو دچایا دکولان "دانه هه پرفن و دویری دزیکه ر و دوژمنا بن، یان لدویف هزرکنا وان دا ژ نیا یا خودی دئمن بن") .. و ل جهه ک دی هاتیه: [وتحتون الجبال بیوتاً فارهین ..] (هوین "ب هوستای") خانی ییت به رفره هه دچایادا دکولن) .. هزرا کولانا نائوسکا د که فرارا فه دگه ریته فه بو پشتی وان چیروکیت پیغه مبه را نه ویست د کتیبت نه سمانیدا چیروکیت وان هاتینه فه گیران، هه وه کی د قورنانا پیروزدا چیروکا عیلى "عاد" ی هاتیه فه گیران، وه کی دفه رمووت: [وأذکروا اذ جعلکم خلفا و من بعد عاد وبوأکم فی الارض تتخذون من سهولها قصوراً وتتخذون الجبال بیوتاً فأذکروا آلاء الله ولاتعتوا فی الارض مفسدین ..] (ئانکو بیننه بیرا خو وه ختی هوین ئیناین و د نه ردیدا ئانکجی کرین پشتی خودی عیلا عاد بهر ئاتاف کری، ل دهشتیت وی "هوین" قه سرا

ئاښا دکهن و چایا دکولن د کهنه خانی، قیجا قهنجی و که ره میت خودی بیننه بیرا خو، و د نه ردیدا بهر ب خرابی ییغه نه چن) ... بکارئینانا نائوسکا دياره نه ف رهنگی نائوسکا ژ بهر چهند مراده کا هاتینه کولان، ههروه کی: ئیک- ل وه ختی فینیقی وه ک گور (قهبر) هاتینه بکارئینان، هه وه کو د ژیده ره کی دا هاتیه: (گله ک ژ گوریت فینیقی ل بهیروتی و چایى صهیدا و صور هاتنه دیتن، و نه خاسمه ل عمریت، ژیریا نه رواد، هه می ژي د کهفري هاتینه کولان، دگهل فه شارتنه مریت خو د وان جهاندا، تشتیت وانیت بهاگران "زیر و زینه ت" یت وان دگهل دغه شارتن، ژ بهر باوه ریا وان کو پشتی مرنی ژیانه کا دی هه یه، به لی نه وه گور دهاتنه شه لاندن، ژ بهر هندى مفایى وانى زانستی یی کیمبوو) .. هه لبه ت نه م دشیین فنی دیتنی لسهر ئاستی دنیا یی هه میى وه ربگرین نه ک وه کی وی ژیده ری بتنی به حسى ده فه را کا ده ستیشانکری بکه یین،

چونکی نه و نائوسکیت یان شکهفتیت د کهفران هاتینه کولان ل پیتریا دنیا یی ب عهینى رهنگی و دیزاینی هاتینه کولان، لهوا دبیین د قوناغه کا نه دیارکریدا نه ف نائوسکه هاتینه کولان و د قوناغیت جودا دا و بو ئارمانجیت جودا هاتینه بکارئینان. دوو- خودانى کتیبا (أبرز المواقع الاثریه) .. لسهر نائوسکا دیژیت: (گله ک ژ جهیت شوینه وارپت (نائوسک) ل ده وره برپت سه نحاریی ل خنسى هه نه، و پیتریا وان جها جهیت چاقدیری و زیره فانسی بوینه لسهر جهی سه نحاریب ل خنسى .. و دیارترین جهیت شوینه واری هنده ک ژوریت د کهفرا کولاینه. ل فان جهان: (گه لیى نائوسکى) ژیریا خنسى، گه لیى شینوی، گوندی هارینا، گه لیى ئاقریقا، گه لیى مویسه کا، گه لیى مکیرس، گوندی مه لکیشان) .. د هه ر وی ژیده ریدا ل جهه کى دی گوتیه: (نائوسکه کا دو ده رگه هی هه یه، ئیک ژ وان یا سیکوژی، نه ف نائوسکه دکه فیه لایى روژه لاتى گه لی، لسهر

جهه کي بلند، دبيت تهو بهس يا زيړه څاني و چاډيريا گهلي بيت). هه ر چهنده بو څي خالي ته ز نه دگهل دبتنا سهيدا (د. بيوار خنسي) مه كو بيژيت تهف نائوسکه بو چاډيريا هاتينه بکارئينان. دبيت ل هندهك جها بو وي چهندي هاتينه بکارئينان لي پتريا وان بو خو څه شارتني ژ دوژمنا و په رستنې هاتينه بکارئينان.. تهف چهنده هه د قورثانا پيروزدا ب ناشکه رايي گروڅه لسهر ههيه، وهكي تيدا هاتي: [لو يجدون ملجا او مغارات او مدخلا لولوا اليه وهم يجمحون .. نانكو (نه گهر وان ناسيگه ههك "كو تيدا هاتبانه پاراستن"، يان شکهفتهك "كو تيدا نه هاتبانه ديتن"، يان بنعه ردهك "كو چوبانه تيدا" ديتبايه، داب له ز و به ز بهري خو دهني "ژ ترساندا").

ديسان د (موسوعه التراث القروي) دا هه ر تهف چهنده هه گروڅه كريه، وهكي تيدا هاتي: (و تهو ب ره خ شکهفتيت خوړستيڅه نه، ييت د ناف گهليادا د هندهك كهفرا هاتينه كولان، دا ل دهمي پيدفي پي بهر هفانيي ژ ديرا بکهن).

سئ- چيديت هندهك ژ فان شکهفتيت د كهفرا هاتينه كولان نه نائوسك بن، بهلكو رهنهكي دي بيت ب نافي (دوخمه)، هه ر وهكو شوينه وارناس (كوفان ئحسان) ب څي رهنكي بهحسي وان دكهت:

(نه گهر هم بزڅرينه څه سه ر ديروكا دروستكرنا تهڅي نائوسكن" مهخسه دا وي نائوسكا گوندي

ئيسفكايه - څه كولينڅان -، باهرا پترا ژيدهر بو وي چهندي دچن كو بو سه ردهميته بهراهيي ييت مهسيحي دزڅرنه څه، ديسان ستايي دروستكرنا "دوخما" يان تهو جهي ديندار و پيرهكيته زه رده شتيا كريا را ديني ب ناگري تيدا دكر، تهف رهنه گه بو، لي ل نافه راستي قورهك هه بوو خو لي تيدا دهاته پاراستن، نه گهر ل څيره پرسيارهك بهيته كرن، نه ري تهف نائوسکه بو چ دهاتنه بكارئينان؟ بهرسف ل دهما پيرهك و په بن و دينداريته مهسيحي ل ژير كونترول ديني دهاتنه نه فان جها دا بشين ب نازادي پيرابوون و بيره وهريته ديني بکهن، هه ر چهنده تهف نائوسکه توشي هريانه كا سروشتي و دهست دريژيكرنا مروڅا بويه، دياره ژ نافدا بهرماييت ديواره كي هه نه و رهنه گه يا دوو نهومي بيت، نهومي سهري بو ريڅه برنا كاريته ديني هاتيبته دروستكرن و نهومي خواري بو عماركرنا تشيت پيدفي هاتيبته بكارئينان).

و (هه ژي گوتني يه كو گه لهك په رسنگه هيت زه رده شتيا ل دهفريته كوردا هه نه وهكي په رسنگه ها دهفرا هه لوان و هه مه دان و شاره زوور.. و ديسان ل به هدينا چهنده په رسنگه هه نه وهكي: په رسنگه ها گوندي باسفر لي قه زا شيخان و ل ناكري و شکهفتا چارستين ل دهوكي و ل ناميدي).

چوار- ديسا هم دشين خالا دي نافرېده ني، كو نائوسك لسهر

دهمي فهلانيي هاتينه بكارئينان، تهو ژي پشتي هه څرکانا مه سه ب (مذهب) ي د نافي ديني فهلانيي، تهو ژي: (هه ر ل دهستيكا به لاقبوناهلانيي، ترس ئيخسته دلي خودان باوهريته باوهريه كا دروست ب مهسيحي ئيناي، و سي بژاره دانانه بهر وان: يان مرن، يان بي باوهري ب مهسيحي، يان رهفين بهره ف چول و ريلان و تهو ژ هه رده بژاره ييت دي باشر ديتي، تهو ژي ژيانا نه خو شي و زوهدي دانايه سه ر دا باوهريا خو پاريزن). لهوا نه چاربووينه كو ديرا ل جهيت بلند و ناسي، نهخسه، ل سهري چيا و گهليته ناسي نافيكه، دا خو ژ دوژمان پاريزن. و هه روهكي تهف د پيناسا ديرادا خو ياديبيت.

دير

رهنگه هندهك پيناسه ييت هه څرگرتي بو ديرا د ژيدهرادا هاتن، هه روهكي د هندهك ژيدهرادا ب څي رهنكي پيناسه دکهن: (دير: خانیه که ره بن په رستنې تيدا دکهن، و تهو نه ل نافي باژي پريت مهزنن، بهلكو ل دهشت و سهريته چيانه، نه گهر تهو ل باژي پرا بن دبيژني كنيشته يان بيغه، دبيژن: دير ل نك نه ساريا بهس يا وان كه سايه، نهويت شهف و روژا تيدا دميين و عياده تي دکهن، كنيشته تهو جهه يي هه مي بو نقيژكرني لي خرڅه دبن).

هه ر د (موسوعه التراث القروي) دا دبيژيت: (تهو دکه څه هندهك جهيت ناسي كو ب زه حمت بشين

بگه هنی یان ئیرشا بکه نه سهر، چنکی ریکه کا ناخی یاب که ند و کور گه له که ته نگ دچیتي.. ټه و ژ به ریت دارشتی، لسهر هنده که شه نگسیتیت که فرا لسهر چیا بیت مه زن هاتینه ئافاکرن، کو وه ل وان کرنه ټه و گه له که دموکومین، و وان دپاریزن و ب زه حمه ته مروؤف و ده هبه بگه هنی).

ټه گهر ټه م پیداچوونه کئی بو وان دیرا بکه یین بیت ل ده فیه ریت مه هاتینه ئافاکرن، گه له که ژ وان لدویف وان سه خله تانه ټه وین د فان ژیده رادا هاتین، ژ وان: (دیره سوړی، کو دکه فیه نایه را گوندی ئینشکی و گوندی ټه رهدنا ژوری، ههروه سا دیرا باگولیی یا دکه فیه سه ری چیا بی مه تینا ل نایه را ژوری گوندی ئینشکی و ژوری گوندی ئیسفا، ههروه سا دیرا گوندی دیه بی کو دکه فیه روژ ئافایی ژوری گوندی دیه بی ل سه ری چیا بی، یان دیرا مار زه یایی کو دکه فیه روژ ئافایی گوندی گه ره گو، ل سه ری چیا بی گاره بی،... هتد)، کو ټه فیه هنده که ژ وان مینا کانه بیت بو مه گرو فیه دکه ن کو دیر ل سه ری چیا و جهیت ناسی هاتینه ئافاکرن.

رهنگیت نائوسکا

مه د کتیا خود (ژ شوینه وارین ده فیه را نامیدیی(۴)) دا به حسی شوینه واریت نائوسکیت گه له که گوندا کره، هه می ژ بی پشان و چاوانیا رهنگی کولانا وان، لهوا تنی ب کورتی دی بیژم چار رهنگیت نائوسکا دهینه دیتن و بهرچا فکرن،

ټه و ژي:

ټیک- ټیک ته ختی: فی رهنگی نائوسکی بهس ته خته که تیدا هه یه و ب ره خفه په نجهرکه که یان وه کی ته قچکه کی تیدا هه یه دا تشتا داننه تیدا، ده ری فان نائوسکا لدویف دریزیا ته ختی یی مه زنه، وه کی نائوسکا گوندی (ټه دنن) و ل نایه را گوندی (چه لکی و کیتسه).

دوو- دو ته ختی: ل هنده که جها دی بیني نائوسک ب عرینی رهنگی هاتینه کولان، به لی دو ته خت تیدا هه نه کو دو که س دنا فدا دهاتنه فیه وه وان دن و شولی پهرستن دکر، وه کی نائوسکیت: گوندی (هروړی) و گوندی (دیهی).

سی- سی ته ختی: هه له بت رهنگی نائوسکیت سی ته ختی ژ هه می رهنگیت دی بهر به لافه ترن، کو پتیا نائوسکیت مه دیتین سی ته ختینه، وه کی نائوسکیت: گوندی (ټه دنن) و مایی و هروړی و ئینشکی و دیره سوړی و ټه رهدنا ژیری و... هتد).

چار- چار ته ختی: زیده باری کو رهنگی نائوسکا چار ته ختی گه له که دکیمن، لی ټه و مه دیتی، ټیک ل ناسته نگا گوندی (ټه لکویشکی) ل ده فیه را بهرواریالا هه یه، کو چار ته خت تیدا هه نه. یا ژ من وه ره ټه فیه ژ بی بو وی چهندي دزفريت، کو دیت ټه ف که فیه یی ب ساناه ی بوویه بو کولانی، لهوا دو نائوسکیت دو ته ختی دنا فیکدا هاتینه دروستکرن کو هه ر ټیک ژ دو نائوسکا پیکدهیت و ده رگه هه که ل مابه ینا هه یه.

ټانکو ټه م دشین بیژین؛ ټه و نائوسکیت ل ده فیه را مه د بهر به لاف د بیت د قوناغیت جودادا هاتینه بکارئینان، هه م ژبو دانانا مرییت خو ل وان جها هه تا گوشتی وان پیچدبوو تنی هه سته دمان، پاشی دبرن ل جهه که دی د فیه شارتن ههروه کی ل وه ختی فینیقی و سومه ریا ټه ف چهندا هه دیار بووی.. دیسان ل وه ختی زه ره دشتی و فیلانی بو پهرستن هاتینه بکارئینان.. و ل وه ختی ئاشوری ل هنده که جها وه که جهیت زیه فانی هاتینه بکارئینان، ټانکو ب کورتی ل قوناغیت ژیکجودا بیت ژیانی مروقی مفا ژی کره.

پینج- رهنگه کی دی هه یه ن د که فیه نه دهاتنه کولان، به لکو د شکه فیت خورسیتفه هاتینه چیکرن، کو هه ر ټه و ته رز و رهنگی نائوسکا نه، ب بهر و کسلا وه کی ئافدی (کفانی) هاتینه چیکرن و دیسان ب ره خفه په نجهرکه که تنی هه یه دا تشتا داننه تیدا، ټه ز باوه ردکه م ټه ف رهنگه پیت ل وه ختی زه ره ده سته هاتینه بکارئینان، پاشی ل وه ختی فیلانی ژ بی وه کی جهی پهرستن و فیه وینانی هاتینه بکارئینان، کو هه تا نهو چار مه ژ وان ل ده فیه ری دیتینه، ټه و ژي: (شکه فتا که لایی ل گوندی ټه رهدنا ژوری، شکه فتا کانی سیفکی ل پشتا گوندی ئینشکی، شکه فتا بزنا ل گوندی گویلکا، و شکه فتا به ری شیش ل گوندی شیلازا).

گوندی چه مچی پستی سهرهلدان

گوندی چه مچی د قه کولینه کا شوینواریدا

میژوویا گوندی

پینگه‌پورکانا متاییت بازرگانی قه ستا فی گوندی دکر و ل ههردو شوره‌شیت ئیلونا مهزن و گولنا پیشکه فتخواز ریکا هه می پیشمه‌رگی بوو و ل گوندی قه دحه‌ویان و خزمه‌ته‌کا به‌رچاڤ یا ههردو شوره‌شاب نانی خو کریه. گوند هتا ئه‌نفالا ره‌شا (۱۹۸۸ز) یی ئاڤابوو پاشی مشه‌ختی تورکیا و ئیرانی بوون، پستی سهرهلدانا (۱۹۹۱ز) قه‌دگه‌رنه‌قه کوردستان و ل سالا (۱۹۹۳ز) جاره‌کا دی گوندی خو ئاڤادکه‌نه‌قه هتا سالا (۱۹۹۷ز) لسهر گوندی خو دمینن. پستی شهر د نابه‌را (PDK و PKK) دا دقه‌ومیت جاره‌کا دی ژ نه‌چاری

گوندی چه مچی ئیکه ژ گوندیت سهر ب عه‌شیره‌تا ریکانیا قه و ئیک ژ گوندیت به‌رئقا ئاڤی ل ده‌قهری ده‌ئته هژمارتن، و د به‌ریدا میره‌کی حوکمداری لیکریه و جاره‌کی ژ ئیشا (تاعونی) قه‌گرتبوو ئویجاخه‌ک بتنی ژئ مابوو، ئه‌و ژئ ئویجاخا (خازی) بوون، تانها ژئ ره‌قیشتا وی ئویجاختی ییت ماین. گوندی چه مچی ل ده‌قهری ناهنده‌کی بازرگانی بوو، ژ هه‌ر چاره‌ ئه‌شیره‌تیت ریکانیا و دوسکی ژوریا و تیروه‌یا و بارزانیا بو

سامی بنیامین ریکانی

کہلہا چہمجو سہری چپایی

۲ - کہلا (وہزیری):

دکہفیتہ دانگا کہلا میری ل سہری قوپئ دووی ہہمبہری قوپئ ژوری وھیشتا کافلیت وی دیارترن ژ بیت کہلا میری و داریت مازیئ و بہرئی لیشینبووینہ ئەفہ ژی گروڤہیہ کو کہلہہ ژمیزہ وەرہ خرابووین ..

۳ - شکہفتا جانگا:

دکہفیتہ ژیریا گوندی ہندافی رویاری، ریک دہررا دچیتی و جہئ وی بی بہربہتہنہ د وختہکیدا جانگ تیدا دہاتنہ چیکرن و دکرنہ جلکیت ہہمی رنکیت مروفا و ہری تیدا درست و دقہہاند. ئەفہ ژی بو وختئ میری دزقریتن.

۴ - شکہفتا:

شکہفتئ دو ناف ہنہ، نافئ ٹیکئ (شکہفتا نافئ) ژبہر کو ئاف یا تیفہ ہہی و بی دووی (کون پیرک) کو دپیژن وختہکی پیرہہڤیرہک

ژ شوینہ وارین گوندی

۱ - کہلہا چہمجو:

ٹیک ژکہفنتین و بلندترین کہلہانہ ل دہقہرا ریکان و دکہفیتہ سہری چپایی ہندافی گوندی چیا ژ (سئ) قوپکا پیکہاتیہ و قوپئ (ٹیکئ) کہلا (میری) بوو، شوینہ وارئ کہلا میری بہری (دہہ) سالا ژی دیواریت وی مابوون لئ پشتی کو ژ لایئ خہلکہکی قہ ب ہتجہتا لینگہ پیرانا خزینت زپرا ہاتینہ خرابکرن و دہسقہدان ل دانگا کہلا میری (دوو) قوریت مہزن وہکی بیرا لئ ہاتینہ کولان و ٹیک ژ وان بو کومکرنا ئافئ بوون. (دو) ریک دچنہ کہلہئ، ٹیک ژلایئ سہریقہ کو ریک ب دہرہجکا ب بہرا و کشلئ ب کہفریقہ ہاتبوو چیکرن و لئ بتنی دہرہجکیت لایئ ژوری ماینہ لایئ ژیری دہرہجکیت وی ہہرفتینہ رییا دی ژ لایئ روژئافاقہ و دچیتی.

گوندی خو دھیلن و چولدکن و ل شیلادزی و سیریئ و دیرہلوکی ٹاکنجیدبن(۱). لدویف سہرہژمارا تہفایی یا ل سالا(۱۹۷۷ز) ل ئیراقئ ہاتیہ کرن ہژمارا ٹاکییت گوندی(۱۱۳) کہس بوون. رمان گوندی: حہتا نہا نافئ گوندی ب (چہمئ جی) لسہر زارئ خہلکی دہیتہ گوئن لئ نافئ دروست (چہمجو)یہ ئافارئ گوندی ژ حہفت پارچیت زہفیا پیکہاتیہ و ہہر پارچہکئ جوویا خو یا ئافئ یا جودا ہہیہ، لہوا دگوئنئ (چہمجو) ٹانکو چہمئ جووک.

جوگرافیا گوندی:

ژ لایئ روژہلاتیقہ گوندی باوان و کولانہ، ژ لایئ ژوریقہ گوندی کونیشکایہ و ژ لایئ ژیریقہ گوندی سیدان و ژ روژئافاقہ گوندی پپہرخا و شاجایہ .

شکه فتا جانگا

کره ناشی قوتانا گه می و قه لاندنا کونجیا ژی هه ر تیفه دهاتنه کرن و ل هه می ده قه را قه ستا وی ناشی دکرو ببه ایه کئی نه رزان دان ده پیران و ژبلی کو ب ریکا و پیرا هاریکاریا هه ردو شور ه شی ت کوردی ژی دکر. ناش حه تا نه نفالا سالآ (۱۹۸۸ ز) یئ ئاقابوو و شولدکر. پاشی جاره کادی ل سالآ (۱۹۹۳) ناش نویژه نکره قه حه تا ل سالآ (۱۹۹۷ ز) شولدکر و بتنی کافل یئ خه رابوو (۱).

۹ - نامیدیکا خراب :

ئیکه ژ کافل ه گوندی ت خرابه، ده قیته دانگا گوندی ل ژیریا هه ردو شکه فتی ت جانگا و خه یاتا (دروار که را) لسه ر رو بیاری. هژماره کا کافل ی ت خانی ا یی ت لئ هه ی ن و هیشتا به ری ت خانی یی ت وان دنا شکه رانه و هه ر دبه ر گوندی دا جهی بازاره کئی مه زن یئ هه ی، کو د وی وه خیدا هژماره کا دوکانا لئ ئاقا کر بوون و خه لکئی هه می ده قه ری ت ده ور به را پیخه مه ت بازار گانی کرنی قه ستا وی بازاری دکر و ههروه سا لسه ر لی قی ت

۶ - ناشی مالا خازی :

دکه قیته لایئ ژوریئ گوندی، ل دوکه را مازیئ، لئ پشتی کو ره نی ا ئاخئ بسه ر داها تی ب کافل ه بنئ اخ بوویه و شوینه وار ی ت وی نه مای نه .

۷ - ناشی دووی :

دکه قیته به رامبه ری گوندی ژ لایئ نزاری قه، لئ شوینه وار ی ت وی ژی نه مای نه نها کریه بیستان (۱).

۸ - ناشی چه مجو :

ئاش دکه قیته ژوریا گوندی، سه ر رو بیاری نه ق ئاشه پشتی کو هه ردو ناشی ت دی ژ کار که فتی ن نه و بوو ل سالآ (۱۹۵۲ ز) رشید ابراهیم رشید جه مانی رابوو ب چی کرنا ناشی و هوستایئ وی ژی (حسوی حه داد) بوو و ها تبوو (۴۱) دیناری عیراقی هه ق ده ستئ وی دانئ دگه ل چوخه کی وه کو دیاری ل به راهیئ نه قی ناشی بتنی ئار (هه قیران) چی دکر پاشی ته حین چی دکرو هی دی هی دی وه کی فابریقه کئی لی کر و

تی قه بوو. نه ق شکه فته یا دؤلا مامکا ل ژیریا گوندی. شکه فت یا د کره کئی ئاخیرا بکه قری قه یه، که له کا مه زن و به رفره هه و دی بژن کو میری چه مجو کر بوو زیندان و به ری (۱۰) سالآ ژی هه ستی ت که قناری ت مرو قئا تیدا دیتبوون، لئ مخابن کو چ پی قه نی ران لسه ر وان هه ستیا نه ها تبوو نه کرن و گوندیا ژی ب بی خه می قه گر تبوو و دقئ شکه فتی قه هندی کو به ره ف دویمه ای ا وی قه بچن تاری تر لئ ده ی ت و که له کا کویره ده ما به را ده افی ژنه بنئ وی شرشرا ئافئ ژ جهی به را ده ی ت .

۵ - شکه فتا خه یاتا :

نه ق شکه فته یا خه یاتا بوو کو چند خه یاته ک تی قه بوون ده ما جانگ دری ستن دبر نه نک وان، وان دکر نه جلکی ت زه لاما و ژنکا و بچویکا و ژ هه می ده قه ری ت ده ردورا ری کانی ا بو کرینا جلکا دهاتنه نک وان خه یاتا (دروار که ر).

کوٹھلا ناشی چہمجو

2012-06-12

ژوریکہ بوو و حتا سالآ (۱۹۸۸ز) یاٹافابوو (۱).

دبیتن ہیشتا شوینہواریت فی گوندی مابن، لی پیتھی ب ٹالاقیت زانستی بیٹ شوینہوار و کہسائیت بسپور ہہیہ دا فہ کولینیت ہویر لسہر بہینہ کرن .

نزاری ہندہک ژ دیوارئی وی یی مای و یی ناشکرایہ .

۱۱ - مزگہفتا گوندی :

دکھفیتہ ناف ئاقارئی گوندی و ب بہراو کشلئ ہاتبوو ئافاکرن و دہرگہئی وی ژ لایئ پشتئ نانکو

رویاری ژ سہرئی گوندی حتا دویمایہا گوندی دیوارہکئی درپژ کو دہردوریت گوندی ہمی گرتبوو و ب بہرا و کشلئ دروستکربوو ہہیہ و ل ہندہک جہا فرہہیا دیواری نیزیکی (۴۳)یہ و ئارمانج ژ ئافاکرنا فی دیوارئی ہندہ فرہہ ئہو بوو، دا ل وہختئ ئافرابوونئ گوندی بیاریزیت و ئاف نہہیتہ ناف گوندی و ہیشتا شوینہواریت وی بیٹ ماین .

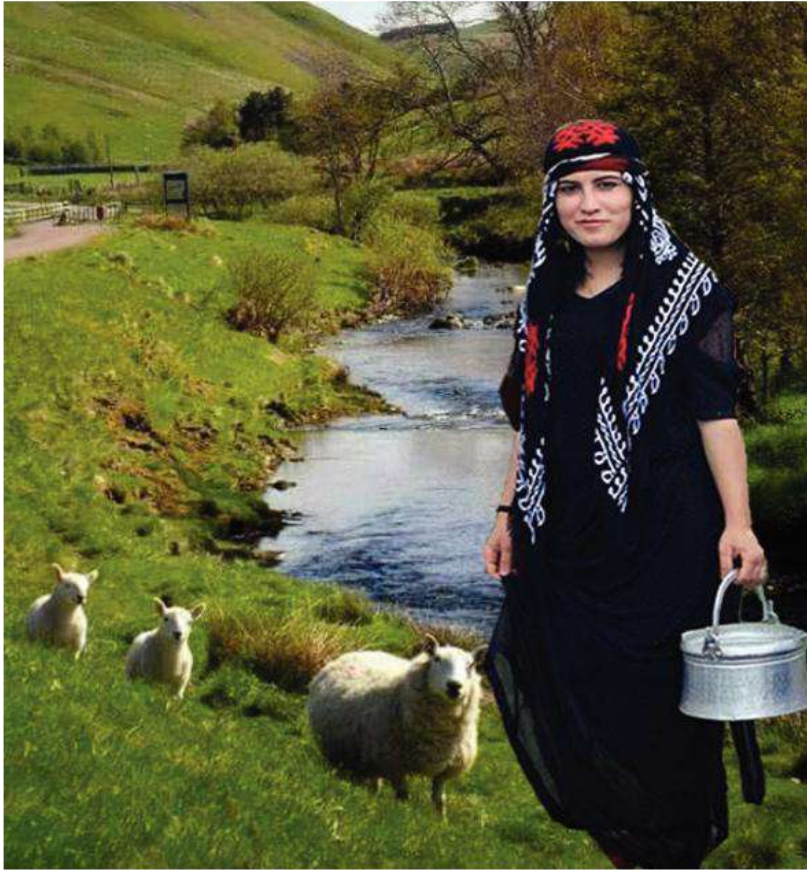
بازاری گوزندئی چہمجو - سالآ ۱۹۸۵ ز

۱۰ - پرا نامیدیکئی:

ئہف پرہ ل دانگا گوندیہ، لسہر رویاری ب بہریت بازی و کشلئ ہاتبوو چیکرن ب رہنگئ کفانہپی مینا پرا دہلال ل زاخو و ب ئہندازہیہ کا پیشکفتی ہاتبوو ئافاکرن، حتا ئہا ژئی کوچا لابی

ژیدہر:

۱ - ل روژا ۲۰۱۸/۷/۲۵ چافیکفتنہ دگہل میکائیل رہشیدجہمجانئ، ژدایک ۲ - ہەر ئہو ژیدہرئ بہرئ دکتور عہدوللا غہفور بپ (۱۱۵). بویئ (۱۹۴۹).

خالد دێرهشی

چیرۆک و سترانا ئەقینیا مۆم و شقانی زۆما ئاقخارکی

زۆمۆ چکچکه زانی کو مۆم و شقان ههژیکدکهن، به لای ب دروستی که سێ چ سالوخت ژێ نه دزانین، هه ر وهخته کێ دوو ژنک گه هشتبانه ئیک، ئان ئیک و دوو ل ناف بیری، ئان سه ر ئاقنی دیتبا، دا دهست ب سوچهتا مۆم و شقانی کهن و هه ی لهوی و بابی وی لهزی بکهت تشتهکی ژێ بزانی و دا بیته پستهپستا وان ههتا ژ ئیک دویر دکهفتن، به لای که سێ چ تشتی ئەسهحی لای نه دزانی، ههتا ل دویمایهیی سوچهتا فیانا وان ژناف زۆمۆم ژێ ده رکهفتی و گه هشتیه خه لکی گوندییت ده ور و به را. روژه کێ ژ روژا، کو ئەو هه یامه ک بو مۆم و شقان نه گه هشتبوونه ئیک، پشتی هه می بیرقان ژ بیری زقپین و قه ستا مالیت خو کری، ل نیقا ریکێ مۆمۆم به رخا خو یا ساقا کو لبه ر ملیت خو هه لگرتبوو به ردا داکو قه ستا ناف په زی بکهت و ب وی هه جه تی خو بگه هینیته شقانی، چاوا وی به رخ به ردا، به رخی وی پیل به زینا و ب به ز قه ستا ناف په زی کر دا بگه هیته ماکا خو، هندی مۆمۆم ب ئەزمانی وی گازیکری کو بزقیریت به لای یا زخو بوو و به رخک یا سفک بو هندیت کو گه له کا

مۆمۆم خویشکا سێ برا بو، ل گونده کی ژ گوندییت ده قه را هه کاریا دژیا، ژیا نا وان لسه ر خودانکرنا ته رش و ته والی بوو، ل هه می هاقینا قه ستا زۆزانییت چیا به کی نیزیکی گوندی خو دکر، دکوتنی زۆزانییت ئاقخارکی، و هه تا نیزیکی زقستانی و دونیا ساردبوو ل ویبری دمان و پاشی جاره کادی قه ستا گوندی خو دکره قه. ههروه کی هه ر سال و ل هاقینه کی ژ هاقینا، ل دویمایهیا دانن بهاری، جاره کا دی قه ستا زۆزانییت خو دکهن و پشتی دگه هنه زۆزانا و ره شمال و کینییت خو قه ددهن، ئەو ب ته رش و ته والی خو قه دکه فنه ناف میرگیت به هه شته کا سه ر دونیایی و هه ر ئیک ب شوله کیفه مژیل دبیت و خوشترین ژیا ن ل ویبری دهن. روژ دهین و روژ دچن، موما خویشکا سێ برا دکه فیه داقت ئەقینا شقانی زۆمۆم و هه ردوو هند حه ش ئیک و دوو دکهن هه که روژه کێ ئیک و دوو نه بینن دونیا لبه ر وان ته نگ دبوو و نه دزانی کانن دی که نگی ئەو وهخت هیت دا ئیک و دوو بینن و تیر بیته نا ئەشق و ئەقینی هه لکیشن. پشتی چه ند هه یامه ک چووین، خه لکی

ژی دویرکه‌فتی و نه‌شیت بگه‌هیتی داکو بزفینیت، ئو ئه‌و ژی که‌فته دویف به‌رخى هه‌تا کو گه‌هشتیه نافی په‌زی، شقانی زانی کانئ مومئ بوچی به‌رخا خو به‌ردایه، گه‌له‌ک که‌یفا وی ژى هات، خه‌ریبیت دیتنا ئیکن، گه‌هشتنه ئیک و خو دئیک و دوو وه‌رکر هه‌تا تیر ئیک و دوو هه‌مییز کری و وان های ژ وه‌ختی و دونیایئ نه‌مایى وه‌ند هایژیوو تاریاتی به‌سهر دونیاییدا هاته خار، ههر زوی به‌له‌ز و به‌ز مومئ به‌رخى خو گرت و دا بنکه‌فشئ خو و قه‌ستا مالکر و وی ژ به‌ر دل پاقتیا خو نه‌دزانی کانئ نوکه ل نافی زومئ چ به‌حسه و چاوا به‌حسئ وی ده‌یتنه کرن. بو روژا پاشتر، ههر زوی کچکیت زومئ پی وه‌رهاتن و گوتنی ها مومئ ته هه‌تا دره‌نگ ل نافی په‌زی چ دکر، هندی موم هاتئ کو باوه‌ر ژ وی بکه‌ن کو ئه‌و یا چووی دا به‌رخى خو بینیت، نه ههرئ که‌سئ باوه‌ر ژینه‌کر و سوجه‌تیت به‌ر هه‌می دیوارک و کوچک و ته‌نیر و بیئرئ، بوونه سوجه‌تا مومئ و شقانی و به‌ردانا به‌رخى، هه‌تا دویمایه‌ئ گه‌هشتیه ویئرئ کو برایت وی ژى بزنانن کو مومئ و شقان جه‌ژیکدکه‌ن و ئیک و دوو دبینن و بیت که‌فتینه سه‌ر زاری خه‌لکی و هزار و ئیک گوتگوتکا ل سه‌ر دبیتژن، ئینا هه‌رسئ برا لیک کومبوون و گوته ئیک کانئ ئه‌م چ بکه‌ین، دا ژناف ده‌فتئ خه‌لکی ده‌رکه‌فین و رویت مه نه‌هینه ره‌شکر و ههر برایه‌کی تشته‌ک

بنتی دئ ب کوشتنا وی خو ژى خلاسکه‌ین و بته‌لاقت خو سویندخار کو ئیلا مومئ بکوژین و نه‌هیلین ئه‌و سه‌رئ مه‌دناف خه‌لکیدا شوپبکه‌ت و ل روژا پاشتر ل سه‌ر گوتنا برایت مه‌زن مومئ دکوژن و ههر ل نافی زومیت ئاقخارکی فه‌دشیرن و هه‌تا نوکه ژى تربا وی ل ویئرئ یا ماى و خه‌لکئ وی ده‌فه‌رئ ل هه‌می هافینا قه‌ستا ویئرئ دکهن و دچنه‌سه‌ر گورا وی و بخو لاقا دکهن و دبیتژن گور وی یی بوویه گوره‌کی گه‌له‌ک پیروژ. ئه‌فال خاریژی ده‌فتئ وی سترانئ یه‌ ئه‌وا ب فیان و ئه‌شقا موم و شقانی بی گونه‌ه هاتیه لورانندن.

گوت، برایت بچویک گوت هه‌که ب من بکه‌ن ئه‌م دئ مومئ ده‌ینه شقانی، دئ بیژینی بلا ب جانی به‌یت بخو بخازیت، ئه‌مژى دئ ده‌ینئ و ئه‌و به‌لا دئ ژ مه‌فه‌بیت و دئ ژناف ده‌فتئ خه‌لکی ژى ده‌رکه‌فین، برایت نافی گوت هه‌که ب من بکه‌ن ئه‌م دئ مومئ ده‌ینه مروقه‌کئ خو، ئان که‌سه‌کئ دیتر و ئه‌ف سوجه‌ته ژى دئ بدویمایه‌ک هیت، به‌لئ بریارا دویمایه‌کی ههر بریارا برایت مه‌زنه، برایت مه‌زن گوته برایت خو ئه‌فه یا خه‌له‌ته و ب چ ره‌نگا ئه‌م نه‌شیرن خو ژ ده‌فتئ خه‌لکی ده‌ریخین،

ريڪا بيڙيا توزه
 مومى ڪورتي ته مامى
 ده ستمال ل سهرى ئالوزه
 مومى ڪورتي ته مامى
 مومنا دل ئالوزه
 مومى ڪورتي ته مامى
 ريڪا بيڙيا پانه
 مومى ڪورتي ته مامى
 ده ست مالا ل سهرى جانه
 مومى ڪورتي ته مامى
 مومى هاتيه ژ بابانه
 مومى ڪورتي ته مامى
 گورا مومى دريدا
 مومى ڪورتي ته مامى
 هه چيبيى هات فاتحه ليدا
 مومى ڪورتي ته مامى
 گياندانا داينى

شهرتي براكى نافييه
 مومى ڪورتي ته مامى
 سيندخارى ب كهلاميه
 مومى ڪورتي ته مامى
 دى مومى دهينه شوييه
 مومى ڪورتي ته مامى
 شهرتي براكى مهزنه
 مومى ڪورتي ته مامى
 سيندخاربه ب مال و ژنه
 مومى ڪورتي ته مامى
 نه م دى مومى ڪوژينه
 مومى ڪورتي ته مامى
 ريڪا بيڙيا بهره
 مومى ڪورتي ته مامى
 ده ستمالا سهرى زهره
 مومى ڪورتي ته مامى
 مومنا دلڪه سهره
 مومى ڪورتي ته مامى

ٿاڦري

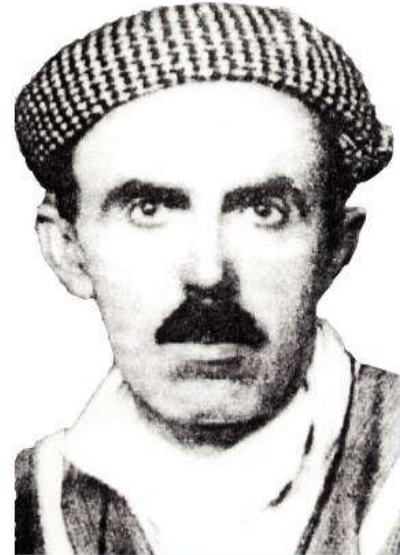
۱ - ستران و سهرهاتيا مومى د گوفارا (نوسهري ڪوردستان) دهه ۱۸ ل زفستانا ۱۹۹۱ و بهرپهرى ۱۳۷ دا هاتيه بهلافڪرن، بهلى دهقن سترانن گهلهك پيسهر و بهر و ب ڪيميغه هاتيوو بهلافڪرن، لهوا مه بهفر ديت ڪو چارهكادى و ب دروستى دهقن وى دگهل چيروڪا وى بهلاف بكهين.

۲ - نهف سترانه و چيروڪه ل سالا ۱۹۹۰ ل باژيرى نورميتى ل روژهلاتنى ڪوردستان، منن ژ ٿيڪ ژ خهلڪن وى دهقهرى ب نافن ناشير وهگرتهبه ڪو هنگى ژبيسن وى ۳۵ سال بوون و ديبيژيت نهز بخو چهندين جارا ين چوويمه زوما نافخارڪن و من گورا مومى ديتيه.

به هیدینا ژ ئەلندا دیرۆکی

تەرجمە کەرن ژ ئەرهەبێن: کۆفان ئیحسان

نخسین: ئەنوەر مای

حکومەتا بهائەددینی هاتیە خەبتانندن، هەتا ئەفرۆژی ل بن دەستێ دەولهتیت بچویک و مەزن بوویە، گەلەك جارا خۆسەریا خۆ وەردگرت، د ناقددا ژێ گەلەك دەولهتیت بچویک هاتینە چێکرن...هتد. سەیدایین "محەمەد علی عەونی" وەختی نێرینیت خۆ ل سەر "شەرەفنامی" و دیرۆکا میرگەه و دەولهتیت کوردی ددان، دیاردکەت کو "ئەنۆبانیی" لۆلۆی، عەشیرەتیت وەلاتی "ئارمان و ئالمان و هالمان" ل چەرخێ بیست و نەهێ بەری زایینی ئیخستینە دبن دەستی خۆ، هەر چەندە زانا "محەمەد ئەمین زەکی" وێ دەفەرێ ب دەفەرا "زەهاو" شۆفەدکەت، بەلێ ل دەفەرا به هیدینا گەلەك گوند و شوینواریت هەین، کو هزرەکا ب هیز دەنە مە ل سەر وەلاتی "ئارمانی یان ئالمانی" کو ژ دەفەرا "زەهاو" دەست پێدکەت هەتا دگەهیتە هەکاریا، ئەو مەلکی بەری نۆکە مە ئاقریدایین، نە بتنی ئەو دەفەرە بەلکی وەلات هەمی ئیخستینە دبن دەستی خۆ. مللەتی لۆلۆی دگەل پشکەکا "جۆدیا" حکومەتەکا خۆسەر هەبوو، یا زانایە کو جۆدی ژ چیاپی جۆدی یان کودی یان کوتی (۳) هاتینە، ئەوا دەفەرا به هیدینارا دچیت.

به هیدینا ل هە یامی لۆلۆیا

بەری کو حکومەتا بهائەددینی بهیته خەبتانندن، ئەقی دەفەرێ چ نافیت دیارکری نەبوون، بەلکی هەر پشکەکا وێ نافین خۆ هەبوو، زانا "محەمەد ئەمین زەکی" د کتیبیا خۆدا "خلاصە تاریخ کورد و کوردستان" بەرپەرێ ۱۱۹ دیاردکەت: ئیمبەرەتۆرەکی رۆمانی (۱) ل سالاً ۱۱۵زا لەشکەرەك هەنارتە دەفەرێ، وەلاتی کوردا و هەتا دەفەرا (ئەدیابینی) ژێ ئیخستە دبن دەستی خۆفە، پاشی دیرۆکفانی ژێهاتی د هەمەتیدا پەیشا "ئەدیابینی" شۆفەدکەت، کو ئەف پەیشە بو دەفەرا زاخۆ و دھۆکی و ئاکری دەهاتە گۆتن، بەلێ خۆدانی کتیبیا داسناتی (مار یۆخەنا) دیاردکەت کو پەیشا "هادیابین" بو دەفەرا زاخۆ و دھۆک (۲) و ئاکری و ئامیدی و دەفەرا هەکاری دەهاتە گۆتن، دبیت ئەو "ئەدیابین" بیت ئەوا ل سالاً ۲۰۰_۲۱۰زا بەحسێ وێ هاتیە کەرن.

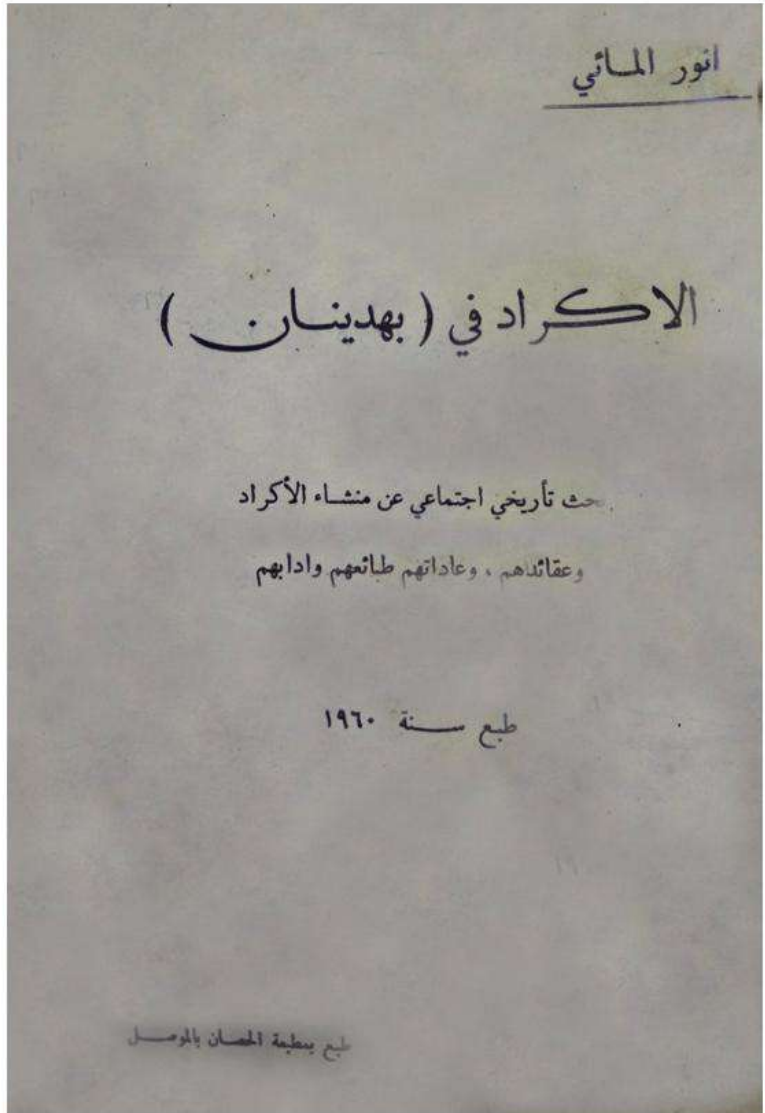
هەر چاواویت دیارە به هیدینا هەر ژ ئەلندا دیرۆکی و هەتا ئیسلام گەهشتی، دیسان پشتی ئیسلامی و هەتا

بەھدینا ل ھەيامی کاشیا

کادابیشی مەلکی ئیکتی یی کاشیا بوو، ئەو دەقەرا ب "بەھدینا" نافدار ئیخستبوو دبن دەستی خۆقە، پاشی کورئی وی "غاندیشی یان غاداداشی_ جۆداداشی_خۆدارووشی، بەنیی رۆژی، ھەمی دەقەریت وەلاتی خۆاراتو_ خۆارتو ئەوئی دکەقنە لیوایا "سلیمانی یا نۆکە، ئیخستنه دبن دەستی خۆقە، وەختی "ئی_گامیلی" کاشی دەستی خۆ دانایه سەر دەقەریت کناری و ژ دەستی سوومەریا ئینابنەدەر، عەرشی خۆ قەگۆھاسته ئەرافایی ئانکو کەرکویکی، مستر ھۆل د بەرپەری (۱۹۹_۲۰۰) ژ کتیا خۆ (دیرۆکا رۆژھەلاتا دانگی یا کەقن) دیاردکەت، کو (ئەولام بۆریشی) کاشی ئەو بوو یی باژیری (دورئی) ئیخستیه دبن دەستی خۆقە، پاشی زیدەتر دبیژیت: ھەر چەندە بیژانییت مە ل سەر قی چەندی د کیمن، یا بەرناقلتر ئەو کە کو ئەو مەلکیت دویف غاندیشی را ھاتین، ئەقیت ل خوارینە:

"ئۆشش، ئای راتاش، تاشیش گۆرماش، ئاگۆمی دویی، ئاگۆم کارکاریم".

پشتی کاشیا دەستی خۆ دانایهسەر مەملەکەتا ئەکەدیا، پاشی دگەل مەملەکەتا سومەریا ئیک تۆخبیکرین، ناقی ھەمی پیکقە کرە (کار_دۆنیش)، زانا ژی قی پەیقی ب "ئەردی خۆدایی_دۆنیش" شروققەدکەن، ئەز دینم کو رامانا "کار" ئەردە، رامانا "دو" ژی خۆدایە، بەلی رامانا "ئاش_راش_رۆش" رۆژ، رامانا وی ل قیری دی بیتە (ئەردی خۆدایی رۆژی). پاش "ئاگۆم_کالکریمی" کاشی، ئیرشەک برە سەر ھیتی و نەھیلان، سۆریی ژی ئیخستە دبن دەستی خۆ، ھەيامی (۲۲) سالا حکمی وی قەکیشا، پاشی پەردە کیشاسەر وان (۲۰) سالیت دویفدا ھاتین. ئەم زنانین کئ حکمی وی مەملەکەتی دکر، ل ھەيامی مەلکی کاشی "کارا ئنداشی" و ل سالا ۴۵۰ب.ز(۴) جارەکا دی دەستۆدار رۆھن بووقە، کو دگەل فرعونئ مسری "تحتمسئ چاری" یی ھەقوہخت بوو، ئنلیل نادئ ئەخی (۱۱۷۳ب.ز) دوماھیک مەلکی وان بوو، د بەرپەری ۵۱ دا یی "ریبەری

بەھدینا ل ھەيامی گوتیا

پاشی گوتیا ئەو دەقەریت کەقنە ژۆری و ژیریا چیا یی جۆدی ئیخستنه دبن دەستی خۆ، دەقەرا بەھدینا ژ وان دەقەرا بوو، وەختی حکومەتا گوتیا بەرفرەھ بووی و بابل ژی ئیخستیه دبن دەستی خۆ، ل وەلاتی گوتیا (ئەیان ئینی مابکش)، وی وەختی جھگری بابی خۆ (ئینی مابکشی) بوو، باژیرەکی نوی ب ناقی خۆ ئافاکر، دبیت گوندی مانگیشکن بیت ئەوئی نۆکە دکەقیتە ناحیا دۆسکیا، دیسان "ئابۆش_کەرەم" جھگری مەلکی گوتی "کەرەمی" بوو، وی ژی باژیرەکی نوی ب ناقی خۆ ئافاکر، نەدویرە کو گوندی "کۆریمە" بیت ئەوئی نۆکە دکەقیتە ناف عەشیرەتا دۆسکیا.

مووزه خانای عیراقی "سنسلا مه لکیت کاشیا د دامکه کی دا به حس کریه. نه دویره گوندی "کاشی" نه وی دکه فیته ناف عه شیره تا سلیقانه یا، د هه یامه کیدا ټیک ژ نافه ندیت کاشیا بیت، دیسان پاشگرا (ئاوش_ئاوز) نه وا ب نافیت گوندافه دهیته نیساندن، گروقه کی ب هیز ده ته مه کو کاشیا بو هه یامه کی دریژ ده قهرا هه کاریا و به هدینا ټیخستینه دبن دهستی خو، وه کی (تروانشی، هه ترشی، پنیانشی، کینانشی، متلاوشی... هتد)، ژبلی نافیت چهند گوندیت دی، کو ناهینه هژمار و سه رهژمار کرن.

کو دبیته ژنا خو دایئ هه یقی ل باژیری ئوری، جاره کا دی ئافا کریه، کو بهری وی وه ختی نه و جهه کافلیت "شمشو ئیلیونا" کوری "همورای" بوون، دیاره کو قی مه لکی کاشی باژیری "دورکولیکالزو_نه وا ب عه قه رقو فی نافدار" ئافا کریه، نه ف مه لکه ل سالآ ۱۴۶۰ ب. ز ژیا یه، د بهر په ریت (۳۲۸_۳۲۹) یا کتیا (تاریخ العام للمؤرخین) دا، نافی (۱۴) مه لکیت کاشیا ئینا یه، هه رکه سی بقیت پتر شه هره زابیت بلا بزق ریته سه ر وی ژیده ری.

به هدينا ل هه يامي خلدیا

مار یوخه نا دبیتیت: مه لکی کاشی یی نافدار "کولیکزو_ کوریکلزو" وه لاتن داسنن هه تا دگه هیته که لها هروری ئیخستینه دبن دهستی خو. د بهر په ری (۷۲) دا ژ کتیا (مدن العراق القديمه) یا فه کولینقان (دروسی مه کای)، نه وا "یووسف یه عقبوب مه سکونی" ته رجومه کریه سه ر نه زمانن عه ره بی، نه و گیله شو کرنا د ئاخفتنیت ماریوخه نایدا هاتی، شروقه دکه ت، د کتیا نافبردا هاتی، کو مه لکی کاشی "کوریکلزوی" قه رقو دی "نین گالی"

شونواریت کوچکا دامه‌رزینه‌ری مەملەکه‌تا میدیا (دیاکو) ل هه‌مه‌دان

هه‌کاری ژ ئەزمانی وان قه‌په‌شییت. دئی بیژم: دلئ من بو وی چه‌ندی دچیت کو زیبارییت نوکه نه‌قییت سو‌باریانه، ژ به‌رکو ده‌قهره "زیبار سو‌بار" گه‌له‌کا نیژیکی ده‌قهره نه‌هرییه، دیسان چیاپی مه‌تینا ئه‌وی ژ زیباری ده‌ست پیدکته هه‌تا ده‌گه‌هیته‌ خابیری بو ره‌خی رۆژئاڤای، دبیت بو حکومه‌تا میتانیا بزڤرته‌فه، کو دبیته حکومه‌تا دویئ یا سو‌باریا.

به هیدینا ل هه‌یامی میدیا

میدی ملله‌ته‌کی ئاری بوون، ل چه‌رخنی نه‌هی به‌ری زاینی ژ رۆژه‌لاتی به‌حرا "قه‌زوبنی" به‌ره‌ف بیابانا ژوریا رۆژئاڤایی ئیرانی مشه‌ختبووینه، مه‌ره‌ما من ژ قنی چه‌ندی وه‌لاتی میدیایه، باژیری "ئاقبه‌تان_هه‌مه‌دان" کره‌ پایته‌ختی خو، پاشی ملله‌تیت "مانی، سیسی، کیممیری" تیکه‌له‌لی وان بوون، هیدی هیدی ده‌ستی خو دانا سه‌ر وه‌لاتیت ره‌خودورا، ل دویمه‌یا چه‌رخنی هه‌شتی به‌ری زاینی شیان حکومه‌ته‌کا ب هیزا خو سه‌ر ب خه‌بتینن، ل سالآ (٨٣٥ ب.ز) ل هه‌یامی "شلمه‌نه‌صری" لیکه‌ته‌تا ئیکتی یا میدیا ده‌گه‌ل ئاشووریا دا چیبوو، هه‌تا حکومه‌تا ئاشووریا هاتیه هه‌رفاندن، ب ره‌نگه‌کی به‌رده‌وام ده‌گه‌ل میدیا ده‌ه‌فرکی و دوژمنی دا بوون. محمه‌د ئەمین زه‌کی ژ "سایسی" قه‌گۆه‌استیه، دبیزیت: ملله‌تی میدی ژ چه‌ند عه‌شیره‌تیت کوردا پیدکه‌هات، ل ده‌ستیکی ل رۆژه‌لاتی وه‌لاتی "ئاشوور" جهواربوون، توخبییت وان ده‌گه‌هه‌شتنه ژیریا به‌حرا قه‌زوبنی، ژلایی ئەزمانی شه‌ ئەف ملله‌ته چه‌قه‌کی ملله‌تیت هندو نه‌ورپی بوون. هه‌نده‌ک دیرۆکشان ژی دبیزن کو ئەزمانی میدیا وه‌کی ئەزمانی ملله‌تی کوردی نوکه‌یه، خۆدانی کتیا "ایرانی قدیم" پشته‌فانیا قنی دیتنی ده‌گه‌ت و دبیزیت: ئەزمانی

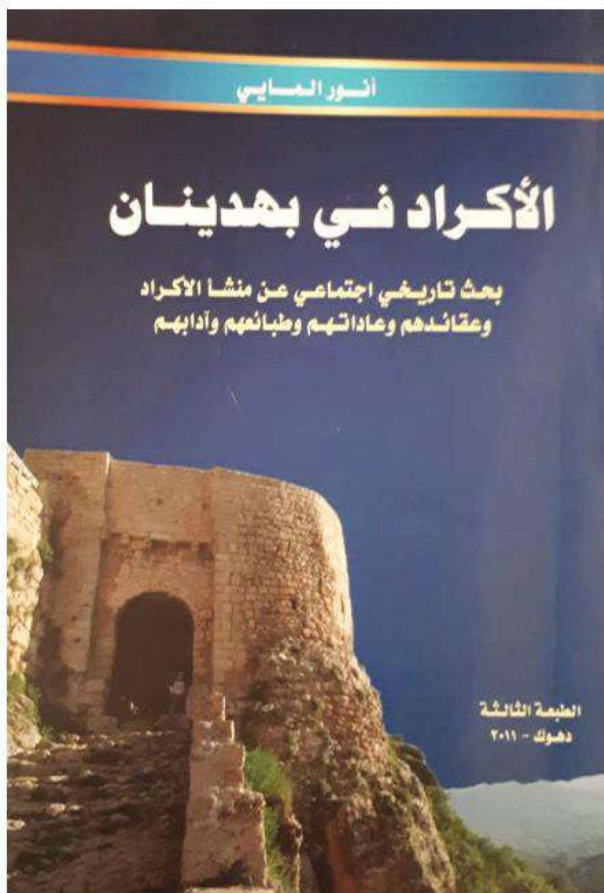
ده‌گه‌هه‌شته ره‌واندوژی و باسکیت ریباری زی، رۆژه‌لاتی وی ژی به‌حرا ئۆرمیی بوو، هه‌نده‌ک هه‌یاما ژی توخبییت وی ده‌گه‌هه‌شتنه ژوریی سو‌ریاین. ل سالآ (٨٤٠ ب.ز) مه‌لکی وان یی ئیکتی پایته‌ختی خلدیا (توسیاس_ وان) ئافاکر، هه‌تا ئەفرۆ ژی عه‌شیره‌ته‌کا کۆچه‌ر یا هه‌ی کو ناڤنی خلدیا هه‌لگرتیه، ناڤنی خلدیا ژ ناڤنی خۆدایی وان (خلدا) هاتیه، ئەف په‌یشه ده‌گه‌ل پیچه‌کا گۆهرینی بو خۆدایی مه‌زن ده‌یته‌ گۆتن، کورد دبیزنی (خۆدا).

به هیدینا ل هه‌یامی سو‌باریا

سو‌باری ملله‌ته‌ک بوون کو ل ده‌قه‌ریت قه‌ده‌ر ژ میزوپوتامیا و سو‌ری و ئاسیا بچیک ژیاينه، ئەفه‌ ژی ل دویف وان دۆکۆمیتیت هاتینه قه‌دیتن، کو بو هه‌یامی "حه‌مورای" و ئاشووریا دزقرنه‌فه، سو‌باریا حکومه‌ته‌کا خو سه‌ر ل وان جها ئه‌ویت لی جهواربووین، بو خو دانا بوو، هه‌نده‌ک دیرۆکشان ناڤنی "هۆری" داننه‌سه‌ر، سو‌باریا هه‌یامه‌کی دیرژ شه‌ری ئاشووریا کریه، ل دویمه‌یا هیی ژی بو دو چه‌قا هاتینه کیشکر: یی ئیکتی د گۆتی "نهرین" یی دویئ ژی ده‌گۆتی "میتانی"، هه‌ر ئیک ژ وانا ژی حکومه‌ته‌کا خو سه‌ر ب ناڤنی خو خه‌بتاندیه، زانا "محمه‌د ئەمین زه‌کی" د به‌ر په‌ری (٧٣) یا کتیا خو "کرد و کردستان" دا دیارده‌گه‌ت، کو "ناهی" ل وی جهی نوکه ژی وی ناڤنی ده‌ه‌لگرت، جهواربووینه، ئەو ژی جهی خۆدی ژی رازی "شیخ عوبه‌یدلاهئ نه‌هریه"، کو نوکه ل بن ده‌ستی ترکیه. دیسان ئەو دیرۆکشان دبیزیت: میتانی ل گۆما فۆراتی نیفه‌کی جهواربووینه "ده‌قهره هه‌ردو رووباریت خابیری و به‌لیخی"، ل نیفه‌کا هزارا دویئ به‌ری زاینی حکومه‌ته‌کا خو سه‌ر خه‌بتاندیه، ئەزمانه‌کی نه‌مازه‌ی ب خو فه هه‌بوو، نه‌دویره ئەزمانی کوردیا

٦١٥ب.ز لەشکەرێ وان بەرهف مەملەکەتا ئاشووریا قە چوون، د قی ئیرشا فەشارق دا باژێری "ئەرافا"یی هاتەگرتن، پاشی میدیا ئیرشکرە سەر نەینەوا و دەستێ خۆ داناسەر، مەلکی ئاشووری "ساراکسی" وەختی هاش قی دەنگوبەحسی بووی، خۆ د قەسرا خۆقە سووت. پاشی "کە ی ئەخساری" نەفیا خۆ "ئامیتیتس" دا کورێ مەلکی بابلی "نبوخەدنەصری"، ل سالا (٥٧٦ب.ز) مر، کورێ وی جهی وی گرت، نافئ وی ژ ی (کە ی ئستیخ) بوو، بەلئ ئەوی چ پویتە ب خەلکی خۆ نەدکر، خەلک ب دژی وی راوستان، کۆرشێ فارسی تەماعیا خۆ برە ملکێ وی، ب رەنگەکی نەپەنی خۆ گەهانده سەرکیشیت دەولەتا وی، رازیکرن دا کو سۆزبەندەکن دگەل بکەن، ب قی دەستودانی حکومەتا میدی ل هەمەدانئ هاتە قەبرانندن، بەرماکیت وی "کە ی بداخی" جارەکا دی لیکدانەقە، حکومەتەکا نوی خەبتاند، ئامیدبئ (٥) کرە پایتەختئ وی، بەلئ گەلەک نەقە کیشا هەتا "ئەسکەندەرئ مەقدوئ" دەستئ خۆ دانایەسەر، نەخاسمە وەختئ لەشکەرئ وی د وەلاتئ "ئەدیابینئ" را ل سالا (٣٣١ب.ز) دەربازبووی. ل سالا ٣٦ب.ز سەرکیشەکن رۆمانیا ب لەشکەرەکن مەزنگە ئیرشکرە سەر کوردستانئ، گەلەک دەقەرئت وی ستانندن، بەلئ دەقەرا "ئەدیابینئ" ژ فان شەرا قۆرتالبوو. فەرهادئ چاری مەلکی ئەشکانیا ل سالا (١٣ب.ز) ب لەشکەرەکن مەزنگە ئیرشبرە سەر حکومەتا میدیا یا بچیک ل ئەزەریجانئ و دەستئ خۆ داناسەر، لەشکەرئ وی د دەقەرا هەکاریار هات، پاشی دناق دەقەرا "ئادیابن بادینا" دا چوو، بئ کو چ بەرهنگاریەک هەبیت، پاشی سەرکیشەکن خۆ کرە میرئ هەکاری و ئادیابنئ. هەيامەکن کیم بەری زایینئ، حکومەتا ئەشکانی دەست ژ هەردو دەقەرئت ئەرمینیا و کوردستانئ بۆ رۆما بەردان. د کتیبأ "ایرانی قدیم" دا هاتیە، کو "ئەردەوانئ میدی" رۆمانی ژ کوردستانئ دەریخستن، خۆ بسەر عەرشی ئیرانئ دادا، پاشی جارەکادی رۆمانیا ئیرشبرە سەر لەشکەرئ ئەردەوانئ (٦) و د شەستەکا مەزن تشقلانندن و کوردستان ئیخستە دبن دەستئ خۆ، هەيامەکن درئژ ما دبن دەستئ وانقە، دیاردییت کو کوردا ب رەنگەکن دژوار بەرهنگاریا رۆمانیا کریە، شۆرشیت وانا ل دویقیک نە دەهاتنە بیدەنگکرن، چیاپیت وان ییت ئاسئ بۆ قئ چەندئ هاریکاریا وان کریە، قئ چەندئ رۆمانی نەچارکرن کو ژ دەقەرا هەکاری و بادینا دەرکەفن، پشتی چەند حکومەتیت بچیک ل ویرئ دروستکرن، کو

میدیا بنیاتی ئەزمانئ کوردی یئ نۆکەیه، دیسان "ولسون" ژ دکتیبا خۆ دا "میزوپۆتامی" و دیرۆکفانئ هیزا "ئیحسان نوری" د کتیبأ خۆ دا "ریشتهئ نژادی کوردی" پشتەقانی قئ دیتنئ دکەن. سەرکیشئ وان یئ ئیکئ "دیوکس دیوسس" ی تیریت میدیا کرە ئیک، ب قەهرەمانی و میرخاسی یئ بناقودەنگ بوو، زیدەباری کو مروفەکن عەقل تیزبوو، د دیتنیت خۆ دا یئ رژد بوو، مللەتئ میدی و تیریت وی پالدان دا وی وەکی سەرکیشەکی بۆ خۆ دانن، ئەمریت وی ب جهبینن، پشتی زانی کو مللەتئ وی بۆ یئ وەفادارە و ل بن ئەمرئ و بیە، خۆسەریا وەلاتئ خۆ دازانین، حکمئ وی پینچی و سئ سالا قەکیشا، پاشی کورێ وی "فراورتوئ" کو ب "کە ی قۆبادی" یئ نافداربوو، جهی وی گرت، سەیدایئ "محەمەد عەلی عەونی" قەکۆلینیت خۆ دا ئەوئت ل سەر دەولەت و میرگەهیت کوردی کرین، ژ "مشیر الدولە فی تاریخ ایران" کو ژ دیرۆکفانئ نافدارئ یونانی "بابئ دیرۆکن هیرۆدوتئ" قەگۆهاتیە، دیاردکەت کو "فراورتوئ و دیاکو" ئیک کەس بووینە. کە ی قۆبادی پایتەختئ مەملەکەتا خۆ "ئاقباتان" هەمەدان ئامادان" ئاسئ و جوان و ب سەرورەرکەر، ئەو ژ ی ژبەر نەبوونا شەر و کوشتنا د چەرخی ویدا، قئ چەندئ ژ ی هاریکاریا وی کر، بشیت شۆلیت خۆ هەمیا بجهبینیت، پشتی تەمەق بابئ خۆ پینچی و سئ سالا حکمکری، ل سالا ٧٠١ب.ز مر، کورێ وی "فراوری تیژی" جهی وی گرت، سیاسەتا "موجامەلئ" دگەل حکومەتا ئاشووریا دکر، هەتا بەئیز کەفتی، دناق مللەتیت ئاری دا گەلەک ب "هەبیەت" کەفتی، خویک بۆ ئاشووریا فرینەکر، ئەقئ چەندئ شەر نافەرا هەردو لایا هەلکر، ل سالا (٦٣٣ب.ز) لەشکەرئ میدیا شکەست، فراورتیژی هاتە کوشتن، پشتی بۆ هەيامئ ٢٢ سالا حکم کری، برایئ وی یئ بچیک "کە ی ئەخساری" جهی وی گرت، سەرکیشەکن ب ئاقل و مەلکەکن خۆدان بریار و شەهرەزا و هشیاربوو، لەشکەرئ خۆ جارەکا دی ب سەرورەر و زابلکر (تدریب)، هەتا لەشکەرئ ژ هەمیا ب هیزتر د دنیا یئ دا بۆ چیبوو، لەشکەرئ ئاشووریا شکاند، هۆسا د دیرۆکفانئ گەلەک ب نافودەنگ کەفت، پاشی "کە ی ئەخساری" خۆ ب سەرورەرکنا شۆلیت مەملەکەتا خۆقە مژوبلکر. سۆزا هەقالبینئ دگەل مەلکی بابلی "نبولاصری" گریدا، سۆزبەندەکا لەشکەرئ دژی ئاشووریا پینشیارکر، ل دەستپیکا کانوینا ئیکئ یا سالا

شنگاری هاتبوون، به لئ لهشکهرئ سه رکیشئ رۆمانی "قسته تینۆسی" شیا لهشکهرئ ئیرانی، جهگر "وی العهد" دگهل "کهی ئه فرازی" هاتنه دهسته سه رکرن.

ده فگۆتیی (اعتراف) ب حکومه تا رۆمانیا بکهن. ل سالا ۲۲۴زا "ئه رده شیری بابکانی" ل سهر ده پی دیروکا سیاسی دیار بوو، پشتی خو ب سهر عرشئ ئه شکانیا دادای، دگهل قه یصهرئ رۆمی "ئه لکسانده ری" که فته د شه ریت مه زندا، لهشکهرئ ئه رده شیری شیا لهشکهرئ رۆمانیا، ده ستئ خو دانا سهر "حه ران و نصیبینی و ئادیابنی"، ئه رده شیری بیروباوه ریت زه ره ده شتی کر نه دینی ره سمی یئ هه می ئیرانی، کتیب (دین کرت) کو کتیب زه ره ده شتی یا نافداره، خرفه کره شه.

ده فه را کوردو ئینا ژ وانا ژئ ئادیابن ب دژی مه لکن ساسانی (شاپوری ئیکئ) راوستان، ئیمبه ره توری رۆمیا (فالیری) ئه ف ده لیقه بو خو که یسکر، لهشکهرئ وی چوو دنا ف مه دائنی دا، به لئ ل ویری ژئ کوردو ئینی ب دژی وی راوستان، پشکه کا لهشکهرئ وی نه چار بوون کو بچن شه ری دگهل بکهن، به لئ کوردو ئینا به رهنگاریه کا دژوار دگهل کر، هه تا شیا ین مه لکن وان ب کوژن، کوردو ئین دگهل فارسا پیکه اتن، ده فگۆق ب حکمی وان کر.

ئیمبه ره توری رۆمانی "قسته تینی" ل سالا (۳۱۳ز) دانه زانا "مه رسومی میلانی" کر، کو تیدا دینی فه لا کره دینه کن ره سمی، کورد ل به رامبه ری فئ چه ندئ راوستان، ده فگۆق ب حکومه تا ئیرانی کر، دگهل وان دا پیکه اتن، ژبه رکو ل سهر بیروباوه ریت فارسا بوون.

میری کوردیت ئادیابنی "کهی ئه فراز" ل سالا (۳۴۵ز) ب سه رکیشیا لهشکهره کن مه زنه د تانا لهشکهرئ "شاپوری دویئ" چوو، کو ب سهر توخیبیت ویقه ل

ده هه من

۱. نافئ وی ئیمبه تۆر (تراجانه) کو ل سالا ۱۱۵زا به ره ف ده فه رتفه هاتیه، مه ره ما وی ئه و بوو ئیرش بکه ته سهر که لا هه فئیری (ترجمان).
 ۲. د ده ستئیسیت سه دایئ "ئه حمه د سو فئ" مه سلیدا هاتیه: کو دگۆته تا کرئ و زیباریا "وه لاتی مه رج"، به لئ ئه و ده فه ریت ژ زابی مه زن و داسن ده ست پێدکه ن هه تا دگه هه نه ده فه ریت چیای ئه وی ل رۆژنا فاین زای و هه تا ژیریا ده فه را نامیدین دگۆتن (هه بون- هه بون).
 ۳. ل دویف هه لشکافه تیت نوی یت هه ندک زانایا، حکومه تا "جۆو، کۆفۆ" ل ره خودوریت چیایی جۆدی جهوار بوون، پاشی هیدی هیدی به رفره هه بوو هه تا وه لاتی "ئه که د" و "سوومه ر" فه گرتین، ل نیقا چه رخن بیست و شه شن پشتی "شارکالی شاری" مری "ئه رام- سینی" جهن وی گرت، ل باژیری

"نیپۆرا" که فن دامکیت (جدول) مه لکیت وان هاته دیت، دیار دکه ن کو هژمارا وان مه لکیت جۆدیا نه ویت حوکم ل بابلئ کری (۲۱) مه لک بوون، هه یامئ (۱۲۵) سالا و (۴۰) رۆژا حکم لئ کریه، "ئه نری- داپیری" نافئ تیکئ ژ وانا یه، کو مه لکه کن مه زن بوو، حکمی وی یئ به رفره هه بوو، ئه و جه و ده فه ریت وی ده ستئ خو دانا یه سه ژ وان جه و ده فه ریت نه رام- سینی ده ستئ خو دانا یه سه ر، کیمتر نه بوون.
 دۆما هیک مه لکن گوتیا ل هه یامئ (نۆتو- خیکالی) هاته شکاندن، هۆسا گو ق ژ بابلئ کر نه ده ر، له سه ر به رما کیت وانا حکومه تا بابل یا نوی ل سالا (۲۲۸۲.ب.ز) هاته خه بتاندن، پاشی مله تئ گو ق به ره ف زیدتئ خو یئ تیکن ل ده فه را زیقه چوون، د به ره پی (۴۸) دا یئ "ریه ری مووزه خانا عیراقی"

۴. ته حتمسن چاری دنا فه را (۱۴۰۱_۱۳۹۱.ب.ز) حکمی مسری کریه (ترجمان).
 ۵. به ری نۆکه مه گرو فه کریه کو نامیدین به ری فئ دیروکئ ب نافئ "ئاماق" هه بوو.
 ۶. د به ره پی (۱۱۷_۱۱۸) یئ کتیب (کرد و کردستان) دا هاتیه، کو "گو هده رز کورئ ئه رده وانی" ل سالا ۴۰۱زا خو ب سهر عرشئ ئیران دادا، پاشی شه ری "مه هرداری" مه لکن نه رمینیا کر، لهشکهرئ خو ل تیزیکی (هه لوانئ) ل ده ف چیایی (سنبله) خرفه کر، مه هرداری "ئه دیا بینی" ستاند، چوو دا به رسینگیت "گو هدرزی" بگریت، ل تیزیکی "بیه ستۆن" هه ردو لهشکهر که فته به رامبه ری تیک، مه هردار هاته دۆر پیکرن.

ژن مالى

دکهت

نان زهلام؟

سه عيد ديژه شى

دبیزن مه لکه هه بوو، سئ کچ هه بوون. روژه کئ دهیکا وان سوچهت دگه ل کچیت خو دکر و گوته وان، ئەز دئ پسیاره کئ ل هه وه کهم، کا کی دئ بهرسفا من دروست دهت!

دبیزن وئ گافئ مه لکه دبه ر وئ ئو دئ را بووری یا کچیت وی و ژنا وی تیفه و گوھئ خو دا سوچهتا وان.

کچکا گوته دهیکا خو: "پسیارا ته چیه، دهیکئ؟" دهیکا وان گوته: "بیژنه من، کا ژن مالئ دکهت نان میتر؟"

ههرسیکا هزریت خو کرن. یا مه زن گوته: "میتر مالئ دکهت". دیسا یا نافئ ژئ گوته: "میتر مالئ دکهت".

یا بچویک دهی نه کر. ئینا دهیکا وئ گوته: "ئو توچ دبیزئ، کچا من؟" گوته: "ئەز دبیزم، ژن مالئ دکهت". دهیکا وئ گوته: "کچا من، هندی من گوھ لئ بوویه، دبیزن میتر مالئ دکهت".

ئینا کچکئ گوته: "مانئ ته پسیار کر و من ژئ وه کی خو بهرسفا ته دا". پشتی مه لکی سوچهتا وان گولیبوو، ده رگه ه فه کر و چوو دیوانا ژنا خو و کچیت خو. گوته: "هه وه چ سوچهت دکر؟" ههر دو کچیت مه زن و نافئ گوته: "دهیکا مه پسیار ژ مه کر، کا کی مالئ دکهت، ژن نان میتر؟ مه ژئ گوته، میتر مالئ دکهت". کهیفا مه لکی گه لکه ب بهرسفا وان هات. پاشی گوته کچا خو یا بچویک: "ئو ته چ بهرسفا دا؟"

کچکئ گوته: "بابئ"

و هفت روژا ژ بهر کهیف و خوشیا، خه لکئ باژیری های ژ دنیا ئ نه ما. پشتی داگه پریایه روژا هفتئ، حاکمی گازی خولام و ره شه کیت خو کر. گوته: "هه پ، ل سه رو بنیت باژیری بگه پ، کی ژه میا ژار و به لنگا زتره، بو من بیننه دیوانئ". ره شه ک و خولامیت وی ب ناف باژیری کهفت، سویک و بازار هه می تیکفه دان، کولان کولان گه پ، ژ وی سه ری باژیری چوونه سه ری دی و که سه ک نه دیت یئ وه سا ژار هه روه کی حاکمی ژئ دگوت. دویمه یئ ئیکی گوته: "هه پنه په ری باژیری، ل روژه لاتئ، کولکه یئ ل ویرئ هه ی، ئیکئ تیفه نافئ وی (زه مرو یه).

زه مرو ی نه ژنه، نه ماله، نه حاله، هندئ بیخیره ته، خیره ت ناکه ت ژ جهئ خو بلقیت، هه ما زه مرو ی بن مشمژئ یه، هه که ئیکی تشته ک دایئ، دئ خوت، هه که نه، دئ وئ روژئ هه میئ مینته برسی. جلکیت وی ددرپاینه، دا فه کئ ژ کراسئ وی بکیشی دئ هه می هیته خارئ، باوهر بکه ن ژار و به له نگا زیت وه کی وی ل باژیری هه میئ نینن.

ئینا ره شه کیت حاکمی چوون، چنگلئ وی گرت و ئیکراست ئینا دیوانا حاکمی. وان گوته حاکمی: "ئەز به نی، ئەفه چەند روژه کونه کا باژیری نه مایه، مه تیکفه نه دای، مه ژ فی مرو فئ ژار و به له نگا زتر نه دیت".

حاکم ما، به ری خو دا سه رو به ری وی و ته داره کا وی. د دلئ خو دا گوته:

خوشتفی، من گوته، ژن مالئ دکهت، نه میتر.

مه لکه ب فن گوته وئ ده گری و کره د دلئ خو دا، کا چاوا وئ د حروروا ویدا ئەف ناخفتنه کر. د دلئ خو دا گوته: "مه رگئ ته بهر پشتا من بکه فیت، هنگی راوه ستم ته بده مه ئیکئ ژ هه میا ژار و به له نگا زتر، پاشی دا بزانی کا کی مالئ دکهت!". پشتی هنگی رابوو، هه ردو کچیت خو، یا مه زن دا کورئ قازی، یا نافئ دا کورئ مفتی و روژا پاشتر بانگه لدران، بانگ ل باژیری هه لدر، کو هفت شه ف و هفت روژا که س چ شو لا نه که ت و که س ل باژیری ده رنه که فیت، شه هیان و گو فه ندا دو کچیت حاکمی یا مه زن و یا نافئ یه.

روژا شه هیانا وان هفت ده ستیت ده و ل و زورنا دانان و هفت شه ف

"ئېنا ئەقە بو كچا من يى باشە!"
 مەلكى گۆتى: "ئاقى تە چىيە، لوو؟"
 گۆتى: "ئەزبەنى ئاقى من زەمرۆيە."
 گۆتى: "زەمرۆ، تو دزانى بۆچى من
 تو ئىنايە قىرى؟"
 گۆتى: "نەخى، ئەزبەنى."
 گۆتى: "من تو يى ئىناي دا كچا خو
 بدەمە تە."

زەمرۆ ما حەيرى، بىزىتى من
 نەقىت، نەدويرة دى وي كە تە د
 حەبسى قە، ئان ئى سەرى وي
 لىدەت. ئو بىزىتى من دقىت، دى
 بىتە بارەكى گران ل سەر ملىت
 وي و نەشىت خودان كەت. ئىنا
 گۆتى: "ئەزبەنى، ئەز مروفەكى
 ژار و بەلەنگازم، نەشىم خو خودان
 بكەم، پا دى چاوا شىم ئەكە
 خودان كەم!؟" مەلكى گۆتى:

"نى ھەما مەرەما من ئى
 ئەو. دى ھەرە، تە كچا
 من پىرۆز و موبارەك
 بىت."

دەيكا كچكى رابوو،
 بخوچكا وئى لىكدا و
 ھندەك جلك بو كرنە
 تىدا و بدزىقە ھندەك
 زىر ئى كرنە ددەستىدا
 و ھەردوكا خاترا خو
 ئىك خاست و كچك
 كەفتە دوپف زەمرۆى،
 ھەتا گەھشتىنە بەر

دەرى كولىكى وي.

ھىشتا نەگەھشتىنە مال، زەمرۆى
 دەف و دەف خو ھاقتىنە سەر گلدكا
 خو و پرخ و دخەو چوو. كچك ئى
 رابوو ل وان درا گەريا كا چ تىتى
 زەمرۆى ھەى لىكدا و بسەرۇبەر
 كر و ئاقمالا خو پاقز كر و ب وان
 سەرودلاڧە نقت.

دگەل بانگى سىدى كچك رابوو،
 ھەكە ھەى، ھەكە نەى، تىتەك بو
 خارنى حازر كر. پاشى گۆتە زەمرۆى:
 "ئەقە زىرەكە، دى چىيە بازارى، كا
 چەند كولىت ھرى پى ھاتن، دى
 پى كرى و بلەز ئىنى."
 زەمرۆ رابوو، ئنا وي چ گۆتى، ۋە كر.
 چەند كولىت ھرى كرىن و دانەف ئنا
 خو. ئنا وي رابوو، كەفتە بەر، زىلوكە كا
 نە خشىنا

خو كرىن، كۆلكى خو پىچەكى
 بسەرۇبەر كر و ھندەك جلكىت نوى
 بو زەمرۆى پى كرىن.
 ئنا زەمرۆى نەدھىلا زەمرۆ بىھنا خو
 بدەت، ھەتا ھىدى ھىدى دارى وي
 كەقتىنە سەر شولى و بوو زەلامەكى
 دى.

رۆژ ھاتن و رۆژ چوون، ۋەختەكى
 بازىرگانەكى دانا رەخى بازىرى،
 نىزىكى كۆلكى زەمرۆى. باشبازىرگانى
 گۆتە بەردەستىت خو، سەھكەنى،
 بو مە ھندەك پالا بگرن داکو ھارى
 مە باروبارخانا باركەن و دانن. بەر
 دەرى مالا زەمرۆى را بوورىن، پسىارا
 ئنا وي كر، گۆتى، ھەكە ھەو
 زەلامەك ھەبىت دگەل مە بھىت و
 ھارىكارىا مە بكەت، رۆژى دى دو زىرا
 دەينى. ئنكى ھزىت خو كرن و د
 دلى خودا گۆت: "ئەقە تىتەكى
 باشە، ئەگەر زەمرۆ دگەل وان
 بچىت، دى دراقتى خو ئى ۋەر
 گرىت و دى دىنايى ئى بو خو
 بىنىت، بەلكى پتر لىرەخو
 بھىتە دەرى." ئنكى گۆتە وان
 جامىرا: "بەلى، بلا مىرى
 من دگەل ھەو ھەبىت."

ئىكى كارى زەمرۆى يى
 كاروانى كر، نان و كەسمە
 و كادە بو پاتن، چەنتكا
 وي تى خارن كر و گۆتى
 دى ھەرە جامىرو، خودى

دگەل تەبىت و چاقتى تە ل تە بىت.
 زەمرۆى چەنتكا خو ب مى خو
 قەكر و كەفتە دگەل كاروانى. كاروان
 ب رىكەفت، چەند قووناغا ھاژوت،
 ھەر جارا قووناغەك دھاژوت، ئىقارى
 بارەگەھى خو دانا جھەكى
 ب ئاڧ و دار، داکو بشىن بو خو
 خارنى چىكەن و ئاقى ئى قەخون و

خشكوك ئى چىكر و داڧ زەمرۆى،
 گۆتى: "ھەرە بازارى قى زىلوكى ب
 ھندە زىرا كىمتر نە فرۆشە." زەمرۆى
 زىلوك بر و ھەرۋەكى ئنى گۆتى،
 فرۆت و زىرت خو ھەلگرتن و
 ئىنان دانەف ئنا خو. ھەيامەك پى
 چوو، پىچەك ئىارا وان خو ش بوو.
 ھندەك دەغەل و مەغەل بو ئاقماليا

شولیت خو پې بڼه تینن و ده واریت خو پې ئافدهن. وه خته کی بهرې کاروانی که فته چوول و بهیابانا، ب ریکتفه گه له ک وه ستیان و تپهنی بوون. گه هشتنه جهه کی، بیره کا ئافې لې بوو. باشبازرگانی فه رمان دا، باره گه هې خو داننه سهر وې بیرې. کاروانیا وه ریسیت ده وارا فه کرن، باریت وان دانان، کورتان ل سهر پشتنی هافیت و ل نیزیکی ره خ و دوریت بیرې مخه ل بوون و ده ولکیت خو هه لگرتن و داهیلانه بیرې. هندي هاتنې کو ئافې هه لکیشن، ئاف نه دچوو ده ولکیت وان. ته کبیرا خو کر، کو دقیت تیکي داهیلانه بیرې، کا بوچی ئاف ناهیته ده ولکا، دې کي داهیلنې، کي نه! زه مروی گوت: "من داهیلنې".

رابوون وه ریس کر نه بڼه گلیت زه مروی و داهیلنا بیرې. وه ختی زه مروی گه هشتیه بڼی بیرې، دبینیت ره خیت وې زیندانه کا مه زنه، ل سهر ده فې ئافې دو هه لان درازاندینه، هه لانه کی به قه کا ره شا کریت و گرگړې ل سهر هه لانییه. هه لانی دی به قه کا ره نگین و خشکوک یا لسهر. زه لومه کي شه فه لله خ ژي یې راوه ستایه ل هندافا هه رده و به قا. بهرې خو دده تې ل ره خې دی یې زیندانی و ه کی که له کا به را کولوخ یې لسهریک. زه مروی بو خو گوت: "هه بیت و نه بیت، دې کولوخې من ژي چپته سهر یې وان".

زه لامی گوته زه مروی: "نه ز دی پساره کي ل ته که م، هه که ته به رسف دروست دا، دې ته خه لات که م، هه که ژي ته خه له ت دا، دې ته جه لاد که م". زه مروی گوتې: "دې که ره مکه بیژه!"

گوتې: "ژ فان هه رده و به قا، کیژ جان و خشکوک تره؟"

زه مروی ما هز ریت خو کرن و بو خو گوت: "هه بیت و نه بیت، خودانیت فان کولوخا هه میا یې گوتی، نه و به قا ره نگین و خشکوک جانتره. نه ز دې بیژم، یا ره ش و کریت و گرگړې جانتره، یا دی ژي هیفا خودی".

زه مروی گوته زه لامی شه فه لله خ: "یا ره ش و کریت و گرگړې جانتره ژ یا دی".

زه مروی هند دیت به قا کریت و گرگړې که فلې خو هافیت و نه کا وه کی په ریا ژ ناف ده رکه فت. وې و زه لامی شه فه لله خ خو تیکوه رکر و چوونه سه روستوویت تیک. ئینا زه مروی گوت: "ته فه چپیه؟" زه لامی شه فه له خ گوتې: "نه و ژنا منه، ديوې سه حربه ند سه حر لې کرینه و ئینایه د فې زیندانی فه. کلیلا فه کرنا سحرې ژي ل نک وی که سی بوو، یې زانیا کا جانی د کیریدایه، وان کولوخیت هه تو دبینی؟ نه و هه می من سهرې وان یې برې، چمکی وان هه میا دگوت، به قا ره نگین و خشکوک جانتره، هه که ته ژي وه گوتبا، دا سهرې ته ژي برم. فینجا نه ز ته جلا د ناکه م، دې ته خه لات که م.

زه لامی شه فه له خ ده ست هافیته مشووتکه کي سې چار مستیت یاقویت و مراریا کر نه تیدا و تازه گریدا و داف زه مروی، پاشی قوودیکه کا تژی ده رمان ژي دایې و گوتې، هه رکه سې تپشه ک لییت، فی ده رمانی بخوت ئان د له شی بده ت تیکر است دې چپیت. پشتنی زه مروی ئاف ژي بو کاروانیا سه ریخستی، مشووتکا خو و قوودیکا ده رمانی لېن شیتکا خو گریدان، وه ریس کر نه بن

هنگلیت خو و نه و ژي سه ریخسته سهر ده ری بیرې. نه و تشتی وی د بڼی بیرې دا دیتی، بو که سې نه گوت. پشتنی چه ند روژا، کاروانیه ک ژ کاروانی زفرې مالا خو، به ری بریکه فیت، گوته هه فالیت خو، کي تشته ک، دیاریه که هیه دا دگه ل خو بیه م بو مالا وی. هه ر تیکي تشته ک بو مالا خو دگه لدا هنارت. زه مروی ژي نه و مشووتکا تژی یاقویت و مراری بو ژنا خو قپکر. پشتنی کاروانی که هشتیه باژپری، تیکر است چوو مالا زه مروی، مشووتکا دا ده ستی ژنا وی و فه گه ریا. ژنا وی مشووتکي فه دکه ت، چ دبینیت: هه می در و مرارینه. که یفا وې گه له ک هات و زانی کو زه مروی یې بوویه زه لومه کي باش.

پانې ژنا زه مروی کچا مه لکایه، در و مه رجان و مراریا باش دنیا سیت و قه درې وان ژي باش دزانیست. هه ما هه ر زوی رابوو چوو سویکا باژپری نک زپرنگر، سې پشکیت وان زیرا فروتن و هاته مالا خو.

ژنا زه مروی وی هوستایې ئافاهیا دنیا سیت یې قه سرا بابې وې ئافاکری. رابوو چوو نک وی، گوتې: "ته قه سرا بابې من یا ئافاکری". گوتې: "نه ری". گوتې: "تو دې قه سره کا وه کی یا بابې من ل ره خې باژپری بو من ئافاکه ی، ده فې ته ژي چهندي رادگریت بیژه، نه ز دې درافې ده مه ته. به لې شهرتې مه نه و تو وه کی یا بابې من ئافاکه ی". هوستایې ئافاهیا ژي یې بڼ شوله، یې ده فې خو دباي دوه رینیت کو تیک درافه کي باش بده تې. وی گوته ژنگي: "سوژ بیت، نه ز قه سره کا وه کی وې بو ته ئافاکه م و هیشتا ژي جانتر. هه که شه ش هه یفا، هه که ساله کي، هوستای قه سرا ژنا زه مروی

ئافاکر.

دئ لقیڤی زڤینه چیرۆکا زه مرۆی. دیسا کاروان کهفته ریڤی، چه نده قووناغه کیت دی هاژۆتن، گه ههشتنه باژیره کی، دۆرماندۆریت وی یی شوریه کریه، تنی چار ده رگه هفانی تیدانه، خه لک د وان ده رگه هفانیادا دچپته ژۆر.

حاکمی باژیری بهس کچهک لسه ر دارئ دنیایی هه بوو، گه له ک جه ژئ دکر. کچا وی نه خوشیه کن گرت و کهفته نفینا، هندی دختوور و چه کیم ئینان که سئ چ چاره پی نه برن و روژ بو روژی سه روبه ری وی خرابتر لئ دهات. حاکمی بانگ ل باژیری هه لیدرا، کو هه رکه سئ کچا من ساخکه ته فه، دئ کچا خو ده می و وی ژ مالئ دنیایی ژئ چ دڤیت، دئ ده می. زیڤه فان دانانه بهر ده رگه هفانیا، چ که سئ دهاته ژۆر، زیڤه فانا پسیار ژئ دکر، کا چ ژ چه کیمی و دختووری دزانیته ئان نه.

وه خته کی کاروان گه ههشته بهر ده رگه هفانیا باژیری، ئیکراست زیڤه فانا پسیار ژئ کر، کا چ چه کیم دگهل وان هه نه ئان نه، کاروانیا گۆت: "نه خئ، چ چه کیم دگهل مه دا نینن". وه ختی زه مرۆی وه سا گولییووی، چوو بهر سینگی زیڤه فانا و گۆتئ: "ئه ز چه کیمم". کاروانی د ئیکودو فکرین و هیدی گۆته ئیکودو: "دئ بابو، زه مرۆ و چه کیمی، چه کیمی و زه مرۆ!". هه ر به ز زیڤه فانا چنگلی وی گرت و بره دیوانا حاکمی. گۆتئ: "حاکمی خو ش بیت، ئه ف زه لامه یئ دبیژیت ئه ز چه کیمم". حاکمی گۆتئ: "تو چه کیمی؟" گۆتئ: "به لئ، ئه ز به نی". گۆتئ: "من سه ر دارئ

دنیایی کچه کا هه ی، یا نه خو شه، هه که ته ساخ کر، دئ پیشکیشی ته که م و ته چ ژ مالئ دنیایی ژئ دڤیت، تو بخازی، دئ ده مه ته". گۆتئ: "باشه ئه ز به نی، کچا ته ل کیڤی یه؟" حاکم به ری زه مرۆی که قت و بره ئو دا کچکی. کچک یا ل بهر خرکه مانا مرئ، ها، نه و نه گاهه کا دی دئ مریت. زه مرۆی گۆته حاکمی: "دڤیت ژ من پڤه که س نه مینیه دئو دئ فه". حاکم ده رکه قت. زه مرۆی قوودیکا خو یا ده رمانی ل بن شیتکا خو ده ریخست، هنده ک ژئ کره شویشه کی و دا سه ر ده قئ کچکی. پشتی ده رمان فه خاری، خوهه کن گرت و ئیکئ به ردا، هیدی هیدی خوین ده ماریت له شی ویدا گه ریا. وی شه قئ هه میی ده رمان د له شی ویدا گه ریا، به ری سپیدی کچکن چاڤیت خو زلکر، به ری خو ده دته ئی مرۆفه کی نه نیاس یئ ل هنداقا سه ری وی. گۆتئ: "تو کی؟ تو هاتیه قیری چ؟" زه مرۆی گۆتئ: "ئه ز چه کیمم، ئه زئ هاتیم، من ده رمانئ بو ته ئینای و ته یئ فه خاری و ئه فه تو یا هشیار بووی و ئیشا ته نه مایه". وی شه قئ هه میئ خه و ب چاڤیت حاکمی نه که قتیه، بهر ده رگه هئ ئو دا کچا خو نه لقیه، چه تا زه مرۆی ده رگه ه فه کری، هو دبینیت کچا وی یا لسه ر ته ختی، پالا خو یا دایه بالیفا و گرنژین یا که قتیه سه ر لیڤیت وی. حاکمی خو تیوه رکر و کچا خو ماچی کر. پاشی چوو ده ستئ زه مرۆی و بو خو منه ت لئ گرتن.

حاکمی زه مرۆ بره دیوانئ، ل پیش وه زیر و گره گر و که نکه نه و خه لکن باژیری، کچا خو لئ

مارکر. زه مرۆی ژئ ئنا خو دگهل خو بر و گه هه شته کاروانی، هه که هه یفه کن، هه که دويا و هه که پتر، کاروان زڤری باژیری زه مرۆی. زه مرۆی ئنا خو دا دويف خو و چوومالا خو. ئنا وی به ری خو ده دته ئی ئه فه زه مرۆ یئ هات و ئنکه کا وه کی هه یڤئ یا دگهلدا، وی زانی کو ئه فه زه مرۆی یا بو خو ئینای، به لئ که ربیت وی ژئفه نه بوون، دا کو بو بابئ خو دیارکه ت، کو ژن مالئ دکه ت نه زه لام. ئنا ئنا وی چوو پیشیا وان، چوو سه روستوویت میڤی خو و ریڤینگیا وی ژئ پیروژ کر.

روژا پاشتر، ژنگئ گۆته زه مرۆی، گۆتئ: "جامیرو". گۆتئ: "به لئ". گۆتئ: "من تشته ک بیی ته یئ کری! فیجا دڤیت تول من نه گری" زه مرۆی گۆتئ: "خیره، ته چ کریه؟" گۆتئ: "نه و یاقویت و مه رجانیته ته فریکرین، من سئ پشکیت وان فرۆتن و قه سه رکا وه کی یا بابئ خو یا پی ئافاکری و هیشتا ژئ جانتر، من ژبه ر هندی ژئ ئه فه کر، دا بابئ من قه درئ ته بزانیته". زه مرۆی ب رویئ و یفه ماچی کر و گۆتئ: "ته هزار جارا ئه و قه سه ر پیروژ بیت". ئنا وی گۆتئ: "فیجا دئ تو بابئ من میه شان که ی" گۆتئ: "چاوا؟" گۆتئ: "دئ رایین چینه قه سه ر خو، دئ تو جلکیت شاه و میرزایا که یه بهر خو، دئ فریکه یه دويف بابئ من را، ئه و ته نانیاسیت و نزانیته ژئ کو ئه ف قه سه ره یا مه به، یا دی ژئ ته شوول پی نه بیت".

دبیژن زه مرۆی هه نارته دويف مه لکی و ته داره کا وی بو میه فانداریئ. وی ژئ وه زیر و حاکم و قازی و گره گریته دیوانئ ژئ دگهل خو ئینان و هاته

دەرکەڤت و خو ھاڤېته دەستېت بابى خو و گرتن، گۆتە بابى خو: "حەتا ڤېرى بەسە!". مەلک بەرى خو ددەت، ئەڤە کچا و بېسە. گۆت: باب، ئەو ماقولې تو دبېنى، ئەو زەمرۆیە، مېرى منە. ئەز ھېشى دکەم تو ل من نەگرى، من ئەڤە کر دا تو بزانی، "ژن مالى دكەت، نە مېر". ئېنا مەلکى بناڤچاڤېت کچا خوڤە ماچى کر و گۆت: "نە شەهە دو بېلاھ تو کچا دەیک و بابېت خوېى. مېرىت ھەردو خوېشکېت تە یت دی، یت بووینە لاوېت کولانا، کلکا مشکى ل مالېت وان ب ئار ناکەڤیت، ئاھى خودى دناڤدا نەمایە، ئاخفتنا تە یا راستە، ژن مالى دكەت، نە مېر!.

۲۰۱۲-۰۸-۲۳

دەھمى ژيانا خو دا مەلکى سڤرىت ھوسا تېر خارن نەدېتېنە! چ رەنگى خارنى د دنياى دا ھەيە وان لېەر مەلکى رېزکرن. مەلک و جڤاتا وى شاشمى بوون، سەرى وان زڤرى، نەزانی چ بېژن، بەس بنڤەرا بەرى خو ددا ئېکودو.

پشتى سڤرە دانای، مەلکى و تەدارەکا وى تېر خارى و دەستېت خو د تەشتېدا شوېشتېن، پشتى ھنگى زەمرۆ ژى رابوو دا بچېت دەستېت خو بشۆت. مەلک ژى دوېڤدا رابوو مەسین ھەلگرت، دا ئاڤى ل دەستېت زەمرۆ بکەت. کچا وى ھو دپشت چیت و پەردا پرا دیت کو مەسین یت دەستېت بابى ویدا و دى ل دەستېت زەمرۆ کەت، ھەر بلەز ژ بن چیت و پەردا

قەسرى، زەمرۆ ب وى کارووکۆى خوڤە چوو پېشیا مەلکى. مەلکى چاوا قەسرا وى دیت، ما ئەجېنگرتى، د دلې خوڤا گۆت: "خودېوۆ، ئەڤە کىيە ئەڤ قەسرا ھوسا وەکى قەسرا من و ھېشتا جانتر چېکرى، ئەڤ ناڤمالپا مەزن و ئەڤ حەشەمەتا خولام و خوداما، ئەڤە ھاتىە باژېرى من و من ھای ژى نېنە!". زەمرۆى دەستېت مەلکى گرت و برە سەرى دیوانى، ب رەخ خوڤە دانا. ژنا زەمرۆى (کچا مەلکى) ل رەخەکى دیوانى، ل پشت چیت و پەردا یا بەرى خو ددەتە وان. ھەر گاڤا زەمرۆ رادبېت و دروېنېت، مەلک پېشڤە رادبېت. خارن ھات و سڤرە رېزکرن. پانى کچا حاکمى شەھرە زایېت لېنانى ژ باژېرى ئېنابوون. وان سڤرەيەک دانا،

مهلا مه نسوری گنیرگاشی

سەردار هینتوتی

هه لبه ستفانیت دهقه را دیره لوکی

مه ل دهقه را به هدینا گه لهك هه لبه ستفانیت ژیهاتی و مه زن هه بوون و پشكا پتر ژ فان بهر ب دهقه را ئامیدی که فتبوون، ل دیره لوکی ژ هژماره کا ژیهاتی ژ هه لبه ستفانیت مه زن هه نه، به لئ پتیا وان چووینه بهر دلوقانیا خودی، لهوا ئه ویت کو بهرکاری وان، یان ژی دیروکا دروستا ژيانا وان بدهست مه که فتی مه د ناخا فئ نقیسینی دا ریزکرینه و دانه دیارکرن.

گه لهك زهلامیت بهرکه فتی و ژنیت ژیهاتی ل ئاخا فئ دهقهری دهستدایه فهاندنا هه لبه ستا و دیوان پی شاراندینه، گه لهك ژ فان دیروک د ناخا سینگی خو دا پارستوو و ببوونه دیده فانییت دیروکا راست یا کوردستان، به لئ چنکی ئه و هه لبه ست نه هاتینه قهیدکرن، له ورا گه لهك ژ فان مه زنه مروفا دیروکا پری سه رفه رازی دگه ل خو فه شارت دهما بجهئینانا فه رمانا خودایی مه زن.

مه لا مه نسوری گیرگاشی

مه لا خالدی سهرنی:

مه لا خالد خه لکن گوندی سهرنی یی سهر ب عه شیره تا نیره وه قه یه، ئه ف گونده دکه فیه ژیریا روژنا فای دیره لوکی، مه لا مه نسور ل دویمایکا چهرخی یازدی مشه ختی ژیا به (۱)، کو هه قه ره دگه ل چهرخی (۱۶) یی زاینی (۲)، ئه و ئیکه ژ هه لبه ستفانیت کلاسیک و گه لکه هه لبه ست قه هاندینه.

مه لا مه نسوری، وه ک هاتیه دیار کرن، ده ستک ب لند د قه هاندنا هه لبه ستادا هه بوو و وی ل مزگه فتا گوندی گیرگاشی خاندیه و پاشی بو تمام کرنا خاندنی چوو یه نامیدی (۳)، ژ بهرکه تیرین هه لبه ستیت وی هه فکانیا دگه ل (مه لای باته ی) بوو کو ئیکه ژ مه زنه هه لبه ستفانیت ده قه را هه کار یی ل ژور یی کورد ستانی.

عه بدولره حمانی نیره ویی (خرنی):

ئه ف هه لبه ستفانه هه فچه رخنی ئیسمائیل پاشایی دویی میری میرگه ها به هدینا بوو، وی شاعر ب کوردی نقیسنه. (۸)

مه لا مه نسوری، وه ک هاتیه دیار کرن، ده ستک ب لند د قه هاندنا هه لبه ستادا هه بوو و وی ل مزگه فتا گوندی گیرگاشی خاندیه و پاشی بو تمام کرنا خاندنی چوو یه نامیدی (۳)، ژ بهرکه تیرین هه لبه ستیت وی هه فکانیا دگه ل (مه لای باته ی) بوو کو ئیکه ژ مه زنه هه لبه ستفانیت ده قه را هه کار یی ل ژور یی کورد ستانی.

ئه گه ر مه لا مه نسور یی سهرده می مه لای باته ی بیت، وه کی دل قه کولینا دویمایکی هاتیه دیار کرن کو مه لای باته ی د سه د سالو دوازدی مشه ختی دا ل هه مبه ری هه ژدی زاینی ژیا به. (۴).

هه تا نوکه ب تنی س هه لبه ستیت وی هاتیه دیتن ل روژنا فا ده می ئیفار، سوبحان ژ شاهن بیچوون، به ریکانا وی و باته ی).

پارچه ک ژ هه لبه ستا مه لای گیرگاشی:

سه لاما من سه حه ر خیزی

ل ته ئه ی (باتی هه کاری)

ژ شه هبازان شه کر دیزی

ژ عه قدا دور و مرواری

ژ مه و جان فیتنه ئه نگیزی

ژ لوتفا خالق باری (۵)

مه لای باته یی ژ د بهر سفیدا دبیزیت:

ژ لوتفی ئو عنایاتی

تو یی مه نسوری ره حمانی

هه ره گوشتی خراباتی

بین فنجان و خافانی

ژ سیمایا بت و لاتی

خویابو سرا سولتانی (۶)

مه لا محهمه د نه مین بهرچی:

ناق یی وی یی دروست محهمه د نه مین کور یی شینو کور یی کر یته، خه لکن گوندی بهرچی یه، ل ده قه را نه یلی، ئه ف گونده دکه فیه روژنا فای دیره لوکی.

مه لا محهمه د نه مین بهرچی د نیفا دویی یا سه د سالو ۱۹ دا ژ دایک بوویه و د نیفا ئیکتی یا سه د سالو ۲۰ یی وه غه رکر یه. (۹)

مه لای بته بهرچی، ب محهمه د نه مین له نگ ژ د نافی خه لکیدای یی بهرنیاس بوو چمکی ژ بهر شیماتی ژ بیته کی له نگ بوو.

بهرچی شاره زایی نه زمانی عه ره بی و فارسی دزانی و هنده ک بیره اتن ب فان هه ر دو نه زمانا قه دیدکرینه.

مه لا بخو د هه لبه سته کا خو دا دبیزیت:

محهمه د نه عه رجی بهرچایی مه

ژ گه وهه ر ژ ی زیاری مه

ژ غه ففاری مه هدهرچی مه

ژ نه سه بی خالدی مه

سالحی بەخشی:

کورد هیلانە کول و کوۆان
ژیک دویرکران باب و بران
بو کورد نەهشت وار و کویستان
پیکه سۆتین حەیفە گران

خالد هیتوتی:

نافی وی خالدی عەزیزێ هیتوتی یە، خەلکی گوندی هیتوتی یە سەر ب عەشیرەتا مزویری ژوریا، گوندی وی دکه فیتە روژهلاتی دێرەلوکی.
خالد هیتوتی ل سال ۱۹۳۹ی ل گوندی خو ژ دایکبوویە (۱۱)، کەسەکی دیندار و نەخویندەفان بوو، بەلێ وی دەش و مەژیی خو دا هەلبەستتێت خو پاراستینە.
هیتوتی ب دەها هەلبەست ل سەر مێرخاسیی و ئەفینیی و وەلاتی چیکرینە و هەتا نوکە ب تنی ئیک بەرره مەن وی گەهشتیە چاپی (ژ دەریا فلکلوری کوردی، قەفەک ژ سترانییەت داوەت و دیلانا) ژ خرفەکرنا تەها هیتوتی یە.
خالد هیتوتی کو نوکە هیشتا یی ساخە، هەمی هەلبەست و سەرپێهاتییەت وی هاتینە نقی سین و وی ب دەها هەلبەست هەنە کو هیشتا نەگەهشتینە چاپی.
پارچەک ژ هەلبەستەکا خالد هیتوتی:

شاعیرم

شاعیرم ناف چارده گوندا بلبلم ناف چارده گوندا
هەر ل قێره هەتا بالندا کێ کللی خو ل ملی من دا
شاعیرم سەری دیلانی بلبلم سەری دیلانی
کولیلکم هەیفە نیسانی کی مێره بیته مەیدانی (۱۲)

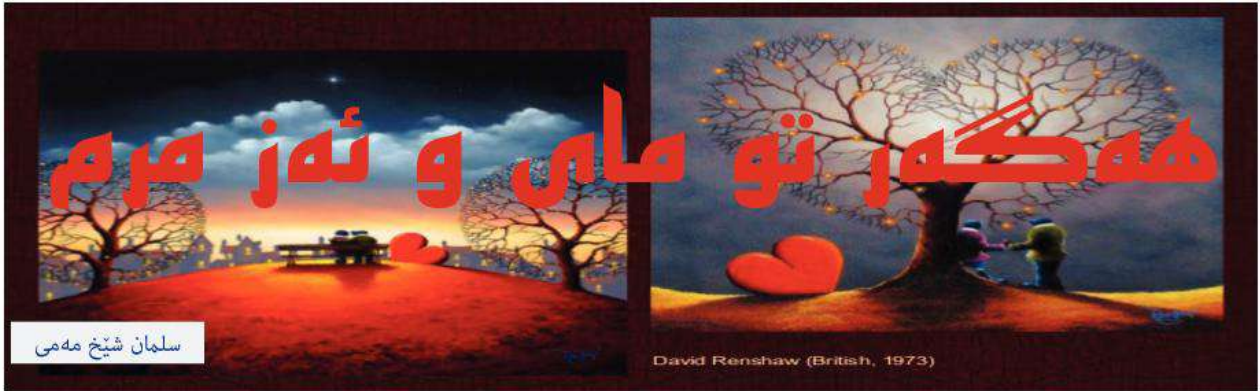
نافی وی سالحی بەخشیە، خەلکی گوندی هەسنبەکرایە سەر ب عەشیرەتا مزویری ژوریا فە. ئەف گوندە دکه فیتە روژهلاتی ناحیا دێرەلوکی.
سالح ل سال ۱۹۲۴ز ل گوندی خو ژدایکدییەت و ل سال ۱۹۳۲ ل دەف بابی خو دەست ب خاندنا قورانی دکەت، ئەو ل گەلەک باژپرا گەریایە وەکی میسل و شارەزایی دینی ئیسلامیدا پەیدا کرایە.
ل سال ۱۹۴۳ی دکەل چریسکا شوڕەشا دوینی یا بارزان نافبری دبیته شهیدایی پاراستنا وەلاتی و دەستدەتە چەکی پیروزی پێشمەرگەیی و ل سال ۱۹۴۵ پستی شەستنا شوڕەشی دکەل بارزانی نەمر بەر ب روژهلاتی کوردستانێهە دچیت و د ئافکارنا کومارا مهابادیدا پشکداردییەت.
ل سال ۱۹۴۷/۶/۱۸ دکەل بارزانی و ۵۰۰ پێشمەرگیت دیتەر بەر ب ئیکەتیا سوڤیەتی دچن و ل تاشقەندا پایتەختا کومارا ئۆزبەکستانی دبیته سەیدا و هەر ل وێری ژ ئیکەتی دئینیت.
سالحی بەخشی پستی کو ل سال ۱۹۵۸ فەدگەپیتە کوردستانی، جارەکا دی ریکا مشەختیی هەلدبژیریت و دچیتە سوڤیەتی و هەتا سال ۱۹۹۶ ل وێری وەغەرا دویمایی دکەت. (۱۰)
پارچەک ژ هەلبەستا وی:

چوون و بوورین سال و زەمان

ل مە بوون دوژمن مەجلسا لوژان
تیک پیچاین و قەنج فەهیراین
ژ مە ستاندن خووشی و ژیان

ژێدەر

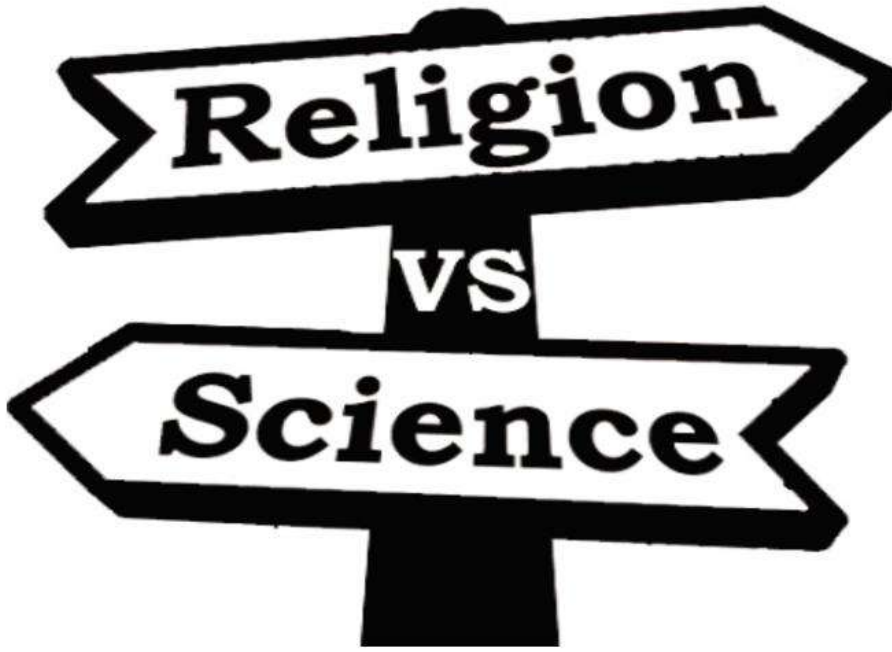
- ۱ - بشیر سعید عبدالرحمن، بەدیان و عشارها، دراسە تاریخیە، ط ئانی، مطبعە خانە- (دھۆک ۲۰۱۴م).
- ۲ - سادق بەهائەدین ئامیدی، هۆزانییەت کورد، چاپا ئیکن، چاپخانا کوری زانیاری عیراق، (بەغداد ۱۹۸۰). بەرپەر ۲۴۶.
- ۳ - محەمەد عەبدوللا ئامیدی، مەلا مەنسوری گێرگاشی، کۆفارا سیلاف، هۆمارە ۶، چریا ئیکن ۲۰۰۶ز.
- ۴ - د. عبدالرحمن مزوری، کلودانی رەوشەنبیری ل دەقەرا بەهیدیان، کۆفارا دیرۆک، هۆمار ۵، هافینا ۲۰۱۴.
- ۵ - د. عبدالرحمان مزوری، هەر ئەو ژێدەری بەری.
- ۶ - سادق بەهائەدین ئامیدی، ژێدەری بەری، لاپەرە ۲۴۸.
- ۷ - بشیر سعید عبدالرحمن، هەر ئەو ژێدەری بەری.

سلجان شیخ مەمی

David Renshaw (British, 1973)

خولته بگرم	مرنا من	من نه دڤیا
***	جهی خه نجه رین	قی راستیی بوته بیژم
هه گهر تو مای و ئەز مرم	کهرب و کینا ته بوون	لی ئە ز چبکه م
دی نامه کی بوته هیلم	برینیت من	هیشتا هزر دکه م
نه تو دبینی	ژبه رته رزین	تو یارا منی
نه دکه قیته ددهستی ته دا	***	هیشتا دی لیقین ته میژم
لی هه می مروقین تو	هه گهر تو مای و ئەز مرم	لی هه گهر تو مای و ئەز مرم
دنیا سی	دی چ بیژیه	بزانه
مروقین تو نه نیاسی	ره قاتیا دلێ خو ..؟	هه گهر روندکه ک
دی ناما من بوته خوینن	ته جاره کی	ژ چافین ته بو من که تبیت
دی که فنه دریکا ته دا	پسیارا من نه کر	ئەزێ هزار و ئیک روندکا
ناما من	دی چ بیژیه	بوته دریژم
نه وهسیه ته که	ئهوێ ریکا چافی من لی	***
بوته ئیپلم	...؟	هه گهر تو مای و ئەز مرم
نه خاتر خاستنه که	ته جاره کی	تو دی زانی
چافین ته ب روندکا بشیلم	قهستا وی ریکی نه کر	ته چند سال
ناما من	ئهری	ز عمری من بین دزین
دیتنا ته بو	ته پی خوشه ئەز بمرم	چهند ماچ و له قیت من
دلی مندا کول که سهر	یان هیشتا پتر	سینگ و بهرین ته
ئەفینه کا بی سهر و بهر	چافه رپی هاتنا ته بم	بین که زین
***	هیشتا پتر	لی بزانه

ئەرى زانستى پېئەدھىت دىنى ژ مەيدانى راکەت و بتنى ژيارى رۇقەكەت؟

تەرەجە مەكرن ژ عەرەبىي: حەمىدى بامەرنى

ئىسحاق نيوتنى دربەكى مەزن ل زانستىت كەھەنوتيا كەنىسى ل چەرخىت نافيىن دا، و بەرى سەمتا زانستى گوهرى!
نيوتن گەھشتە قانوينىت لفينى (حرکة)، و حسیبا مەدارىت پلانیتا كىر، و پاشى كەون ب رەنگەكى ماتماتىكى نقيسىقه، و ژ قىرى، نيوتنى دنيا بەر ب ئەزمانەكى ماتماتىكى گوهرى و ئەزمانى كەھەنوتىي كەفنى سەردەست لسەر ھەمى زانستىت چەرخىت نافيىن ژى دابچىرى، كو ئەو ژ دژوارترىن دربا بوو ل كەنىسى ھاتىنە دان، يا كو زانست و رۇقەبىت وى ھەمى بوو خۇزەبتكرىن.

بەلاق، و فى سەرھىزى(۲) سها خو ھافىتەسەر دەلىقىت دىنى و زانستى و فەلسەفى، چنكى شەرەنېخ دگەل وى چەندى كرىا كەنىسە و زەلامىت وى برىارى لسەر ددەن، كو دگوت عەرد سەنتەرى كەونىە و روژ لدور دزفريت.
و سەرھەلبوونىت ھەقدژ دگەل وان تىتتت كەنىسە برىارى لسەر ددەت دادويقىك، و پشى چەند سالەكىت كىم، گالىيو تەلسكوپەك چىكر كو ھىزرا چىكرنا وى ژ سەرھىزرا كۆپەرنىكوسى وەرگرتبوو، و ئەفى گرفتارىا كەنىسى ھىژ زىدەتر لىكر، ھەتا گەھشتىە ھندى كو ھىژا

نىكولاس كۆپەرنىكوسى پۆلەندى ل نېشەكا چەرخى شازدى شۆرەشا خويا كۆپەرنىكوسى، يا نافرېت سەر روپى عەردى بوو ھەرۆھەر گوهرىن(۱) پىشكىشكر، ئەف شۆرەشە نە وەكى شۆرەشېت سىياسى يىت ملەتا بوو، چنكى ئەو شۆرەشەكا زانستى - فەلەكى بوو، سەرھەلبوونا مروقى بو دنياى و وى بخوژى بو مروقى فەكپرافە.
كۆپەرنىكوسى د سەرھىزرا خوذا دياركر كو عەرد دگەل پلانېتت عەسمانى لدور روژى دزقپن، و ركمانا سىستەمى ھنگى يى بەتلىمى كر(أ)، يى ژ وەختى بەتلىموسى فەيلەسوفى گرىكى وەرە

هر ژ نیوتنی وهره "ماتماتیک بوو تانجا زانستا نوی و بڼه کوکا چه څه ننگا وی یا هیژایه، زانست پیخه مهت ژنی نیژیکبوونئ هه څرکیئ دکهن و ب نه زمانئ وی خو چه کدکهن (۳)" و هه ژ چه رخن هه څدئ وهره مهیلا زانستی دهست ب زیده بوونئ کر و زانست نوی لسهر رهنگئ وی یئ ماتماتیک هاته دارئتن (۴).

زانست ب څی رهنگئ خو د سه قایه کئ بخش و بترس ژ هزرا که نیسئ و دیندا ناقابوو، و ب دروستاهي ب فهلسه فا روښه کرنڅه نویسیا و په چرویمه بوو، څیجا پشستی هه یامئ نازابوونئ یا سه نته رئ وی نه و کو مروڅئ شیای تشیت نه پنی شروفه کت، فهیله سوڅیت روښه کرنئ مزگینیا هندئ دا کو مروڅ دشیت حوکمی ل خوړستی بکته و بیخپته د خزمه تا خوډا، و نه ساخی و په ژیکا و کولبا هه میا ژ دهوله تهرئ زانستی برینیت (۵). به لئ هه روه کی دیار رهوش بهر ب سه مته کا نه لبر هزرڅه چوو، و دو شه رپت دنیای قهومین و نیژیکا سه د ملیون کوشتیا هه رپژا وان بوون!

و ب بوورینا وهختی، باوهریا ب زانستی پیترلیهات، و نه څه نه وه یا پاشی دئ ب "زانستڅانئ" هیته نیاسین، نه و کو ته عبیرئ ژ دبتنه کئ بو ژبارئ و دهسکهفتی و نافه دانئ و هه بوونئ (وجود) لښ تیرژا زانستی دکته، پیڅه چوون ژ زانستی و دیسافه که هشتنه څه یا زانستی، و ب وی چه ندئ دئ باوهریا بئ دویمه ایک ب پیچیبوونا زانستی لسهر بهرسڅدانا هه می پسیارا پیښکه څیت، چه تا خو سپاریت سه رپژڅه بیته هه بوونئ دئ بهرسڅ بو هه بیت، څیجا چو تشت ل څئ دنیایئ نینه یئ کو د فابریڅه نه هاتبته چه رباندن.

زیده باری هندئ کو دهلیڅئ زانستی، ب نانکویا وی یا سه ربورپن، لسهر پرسا چاوانئ (چاوا دنیا شولدهت!؟) فه بریه، به لپیا ناسویت وی بهر ب

سپاریت کو زانستی بتنی پښه ناهیت لدور بزڅرپت و بهرسڅئ لسهر بدهت بهرفره ترلیهاتن، وه کی پرسا مرادئ (غایه)، و نانکویا هه بوونئ، و ژیکڅا فارتنا نافه را قه نجیئ و خرابیئ و نه خلاقیئ و بئ نه خلاقیئ!

و شوینا زانستڅانئ قه رڅوډئ خو بزانیته، و دگه ل نانکویت دیتت هه بوونئ تمامبیت، وه لیهات کو روله کئ فهلسه فی و دینی یئ ژ نالاف و پیچیبوونیت وی بلندتر بگپریت. څیجا، نه رئ پراستی دئ زانست شیت بی فهلسه فه کا ژ وی چیبووی و بو وی څان تیگه هیته هه بوونئ روښه دکته ژیت؟!

شه رڅنیخ لنافه را دینی و زانستی ل نه ورپا پاسکال دبیژیت: "که ریته پاپای ژ وان زانیا هه دبن و ژئ دتریست یته سه رئ خو بو نه چه مینن."

هه روه کی مه بهری نوکه دیارکری، شوړه شا کوپه رنیکووسی دهلیڅئ شه په نیخئ ل نافه را که نیسئ و زانستی ب دژوارترین رهنگ هه کر، و ب سه رکه فتنا زانستی و ل دژئ دیتنیت قه شیت که نیسئ بدویمه ایهات. څیجا جوړج مینو د کتیا خوډا "که نیسه و زانست" زیره څانیا میژوویا شه په نیخا نافه را نه څلئ دینی یئ نه ورپوی ب بهرده څکیا که نیسئ و نه څلئ زانستی یئ دگه ل فهلسه فا روښه کرنئ دکته. و مینو ده څوگوتدکته کو که نیسئ ب درپژیا دیروکا خو هژماره کا زانیا یته چکرین، "چنکی که نیسه بوو یا بهرده وام دکراندن لسهر ژیکگرتنا نافه را باوهریئ - نیمانئ - و نه څلئ دکر، و هه ر نه بوو یا گه له ک ژ زانایته مه زن ژئ چیبووین و پشکداری د پیښکه تنه هنده ک ماددیت زانستیدا کری (۶). به لپیا که نیسه دگه ل زانستئ نوی که ته رویه کئ - لدویڅ دیتنا مینو - ی و دوژمینا خو بو وان سه ره زرت وی قه بیله کرین دیارکر، "پیتریا وه ختا تیکه لی وه کی شه په نیخ بهرده وامبوو و شه په نیخ

ل چه رخن بیستئ که هشته گویتکا دژواریا خو، ده می که نیسئ ریبنئ زانستڅانئ (Scientism) (مذهب العلمویه) دورپچکری (۷). شه په نیخا دوسه ری دژواربوو، و ری نه مان که نیسئ بکارنه نیانین پیخه مهت لبر رییا ده رکه تنئ ژ بهر دارئ وی قه بریت، به لپیا ل دویمه ایته سه رکه فتت هه ر د بهر ژه وه ندا زانستئ نویدا بوو (۸). و نیژیکبوونا زانیا وی زانستیت وی بهر ب رهنگئ ماتماتیکي زیده ترلیهاتن، و باوهریا ماتماتیکي دیاربوو، لدویڅ فرانسیس پیکوونی، کو نانکویا وی نه وه ((باوهری چیبوو کو خوړستی هنده ک قانونیت نه لڅیت هه ین، یته تیکه لیا نافه را پیکه اتیت وی قه دبریت، و چیدبیت مروڅ ب رپکا خاندنا که ونی ب پیتت ماتماتیکي بسه ره لبیت)) (۹). و هنده ک ژ فهیله سوڅیت روښه کرنئ سه خله تن ماتماتیکي کره ژیده رئ هزرکرنئ، وه کی دیکارتی و سپینوزای (۱۰).

ناقابوونا زانستڅانئ لسهر لیڅیت شه په نیخئ دگه ل دینی ((نه زانیا دروست نه ژ نه بوونا زانستیه، به لکی ژ مانده لکرنا وهرگرتنا ویه))، (کارل بوهر). دکتور ته و فیکوته ویل دکتیا خوډا "چپروکا شه په نیخا نافه را فهلسه فی و دینی "بو جودا هیا نافه را که نیسئ و زانستی دزڅرپننه څه، هه کو زانست بهرده وام "تیریشئ دکته سه ر ربه ندیت که نیسئ، و ب ناشکرای نقینکال زه لامیت وی دگرن و پیلا گونه هیته وان سوډرکته، و بهر په بیتا هندئ دکته کو مروڅئ کت حه ق هه بیت لدویڅ نه څلئ خو بریاری لسهر نه حکامیت نه څلئ - الاحکام العقلیه - بدهت (۱۱).

څه ژه نا که نیسئ دگه ل یته ژئ جودا گه له کا دژواربوو، ده سه افیتت کوته کی ل نه دامتت نه کادیمیا "دیل شیمنتو" یئ ل فلورینساین کر، نه ویته سه ربیتت چه رباندنئ وه کی

هناقیت خودا، ئاکنجیوو، و گەلەک
 نەفەکیشا کورەبوو و پاشی مر .
 ب ڤان سەرەهەلبوونا باوەریا مروۆفی
 ب زانستی زیدەبوو و پیتر ژ دیتنی
 قەشا دویرکەت، و مهیلا زانستی پەپری
 خو بسەر ئەوروپا قە کیشا، ئەفنی ئیکا
 هند کر کو کەنیسی داخازا لینه گرتنی
 ژ وان کریاریت دگەل زاناییت بەری
 هینگی کرین کر، ((ڤیجا پاپا یۆحەنە
 پۆلسی دویئ گەلەک جارا تە زکریه
 کو کەنیسه لسەر سیرەییت خو ییت
 بەری یا پەشیمانە، نەخاسمه لسەر
 تشتی دگەل گالیلیوی بووی)) (۱۵).
 کوژیی تیندانا زانستا و کینجا وی د
 رۆقه کرئیدا
 هیدگەر: ((هنديکه زانسته هزر د
 خو بخودا ناکهت)).
 هەرەکی فەلسەفە د فە کۆلینیت
 خودا بریار دەت، توخمی مروۆفی د
 خوړستی خودا لسەر پرسیت مه زنی
 ئەنتۆلۆجیایی 'هەبوونی' - وجود- (ج)
 توخمەکی پسارکەرە، و هەر ژ کەفندا
 ڤیایه فە دیتنا دنیایی ل چاررەخیت خو
 بکەت (۱۶)، بە لپێا ریباری زانستفانی

بکارئینانا وی مروۆفی کافرکەت و ئەوا
 تیرا دیاردییت ژبلی خەیا لیت شەیتانی
 پێشە تشتەکی دی نینە! (۱۳) و ل سال
 ۱۶۱۶ ئی ز. فەرمانەکا کەنیسی لسەر
 مانده لکرنا ریپینی دبیژیت عەرد ب
 لڤینهکا دوسەری دلڤلیت (ب) چنکی
 یئ دگەل کتیا پیروژ هەفدژبوو
 دەرکەت، و دەمی گالیلیو کەتیە
 بنداری دادگەها پێشەنیرانی نە چاروو
 خو ژ ژەننا (اختراع) خو زبەهرکەت،
 و بەرامبەری دادگەهی بریاردا: ((ئەز
 گالیلیو یئ ژیی من بوویە حەفتی
 سال، گرتیی چو کەفەدای بەرامبەری
 کەنکەنیاتە و کتیا پیروژ د ناف
 دەستیت مندایە و دەستیت من
 پێشەنە، وی گوتنا خەلەتا خراپی ئەوا
 دبیژیت؛ کو عەرد دزڤریت، رتدکەم
 و رهشیا خو تیدانم و مانده لدکەم،
 و دگەل فی سۆزی دەم کو هەر
 خراپیەکی شەیتانی وی وهسوسئ
 بو دکەت کو فی دیتنا خاپینۆک
 دەفگۆتکەت دادگەها پێشەنیرانی
 لسەر هایدارکەم! (۱۴))، پاشی ل
 جهی نەفیکرنا خو، نەساخ دلەش و

بنیاتی زانست و فەلسەفی وەرگرتی.
 زیدەباری فە کۆلینیت وان لسەر
 بنیاتی ریبارا جەرباندنی ل ماتماتیکی
 و گەرمایی و هافیتی: (المقدوفات)
 ئەو لەشن ئەویت مروۆف دەهافیتی
 ئان د بای وەر دکەت و هەڤویشی
 هیزا راکیشانا عەردی دیت، و
 تیرۆزکی و کەهرەبی کرین، کەنیسی
 ئەو ب هیرتیکیی (زەندیقیی) و
 بیدنییی گونەهبارکرن و بەرکاریت
 وان بەر بەندکرن، حەتا "بۆریلی"، کو
 ئیک ژ ئەندامیت وان بوو، ژ نە چاری
 خازۆکی کر و "ئۆلیفا"ی خو کوشت،
 دا ژ ئیشا دادگەها پێشەنیرانی -محکمه
 التفتیش- برهڤیت (۱۲).
 پاشی ئەوروپا سۆتا "برۆنو"یی راهب
 دیت، چنکی پشته ڤانیا سەرھزرا
 کۆپەرنیکی دکر. بەلئ هندیکه
 گالیلیویە دەمی گەهشتیه چیکرنا
 "تیلیسکۆپ"ی و پی ل سال ۱۶۱۰
 بسەر هەقیقیت موشتەریئ هەلبوو
 دا دکراندنی لسەر سەرھزرا کۆپیکۆسی
 بکەت، هەڤرکیت وی قەبیلنەکر
 تیندەنە فە دیتنا وی، ب مەهانەیا دی

بتنى پېئەناھىت بەرسقى لسەر فان پىرسا بدەت، چنكى ئالاقىت رىيازى وى ژ ھندى كىمترن خو بسەر تەفاهىت ھەبوونىتقە بەردەت. ژ بەر كو زانست چاوانىا شولكرنا خوړستى رۆقەدكەت، بەلى ھندىكە فەلسەفە و دىنە ژ بىئاتدا ھەردوكا شولە ژ دوپرھافىژى دى يى ئەخلاقى ھەيە، كو ئەو، كا دى چاوا سەردەرىن دگەل خوړستى كەين.

پېتەر مودور، زانايى بەرازىلى يى دخوړى و ھەلگىرئ خەلاتى نۆبلى ل ساللا ۱۹۶۹ئ لسەر تېھەلنەھاتنا زانستى د پىكۆھرىنان و بەرسقدا نا پىتريا پسىارىت دەسپىكى و بەدېھى دئاخىت، دىسا تخوبىت زانينا زانستى دياردكەت كو ((ھنگى ھەبوونا تخوبىن زانستى ئاشكرا دىت ھەكو ئەشەت بەرسقا ھندەك پسىارا بدەت، يىت شەدبە وان پسىارىت بچوپىكىت دبستانا (خاندنگەھا) لسەر دەسپىكىت تشتا و دوپماھىت وان دكەن، پسىارىت ژ رەنگى: چاوا ھەمى تشتى دەسپىكر؟! بوچى ئەم ھەمى ل فېرىنە؟! ئارمانچ ژ ژيارى چىه؟!!)

بەلى ھندىكە (تۆماس كۆن) ە د كىتبا خو "ئافاھىن شوپەشەت زانستى" دا ب ناخفتنى لسەر تخوبىدارىا زانستى و پىچىوونىت وى يىت رۆقەكرنى بتنى بەسەنكر، بەلى خو بسەر بىئاتىت تەفاهى يىت زانست بخو لسەر رادىبىت و دەھىتە ئافاكرنقە بەردا، و كا چاوا شىاننىت زانستى يىت رۆقەكرنى دەھىتە گوھرىن وەختى كوژىي بەرىخودانى دەھىتە گوھرىن ئان ئەو تشتى وى نافى ((دېتتا دنيايى- Weltanschauung- پارادىگما گۆھرىن، و ئەو ە-لدوىف رامانا وى-)) (ئەم مگرىت ب پالدانا وى بو ئانكوىا وى رۆقەدكەين، كو دىت قەبىلكەين ئان ماندەلكەين ئەو ژى لدوىف سىرەبى مەيى دوپماھىي ژ ژيارى)) (۱۷)، و ئەف ((پارادىگمە))

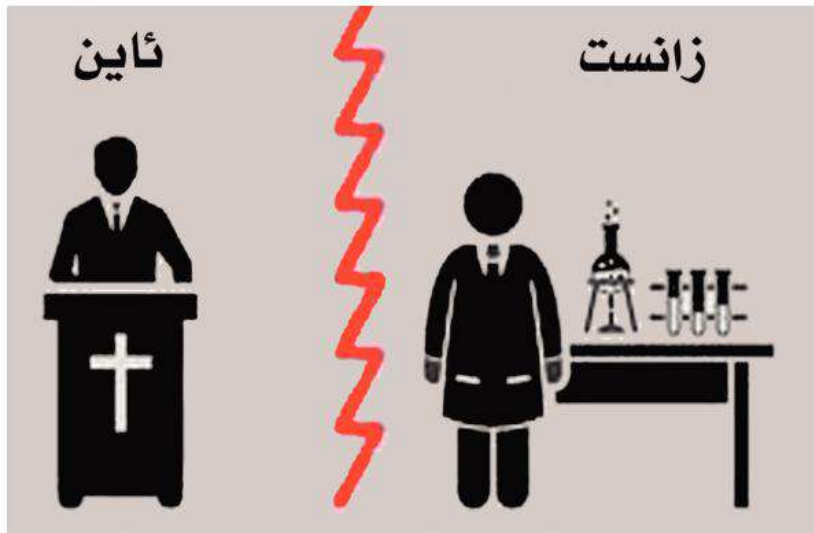
بەرسقا ھەمى ئالىت گىداى ھەبوونى بتنى بدەت، بەلى ھەروەسا ئانكوىا گوھرىنا كرىارا رۆقەكرنى بخو ژى ب گوھرىنا پارادىگمايىت مروف تىرا دەھىتە دىت دەھىتە گوھرىن، بو بەھسى خەبەرى؛ ھەكو نىوتنى لىنا فەلەكىت عەسمانى رۆقەكرىن، بىئاتكە دىنى بو رۆقەيا خو دانا، چنكى ئەو بخو مروفەكى لاھوتىي فەلە بوو، و بو رۆقەكرنا خويا دنيايى دگەل خودى مىناكا چىكەرى سەعتىت بەش ئىنا(د)، بەلى ھندىكە لاپلاسه، دەمى زىرەفانىا گەلاكسىيە فەلەكا و لىنا وان كرى، ھنگى وى گوت؛ نوکە دنيا دشەت بىنى خودى بژىت، چنكى ئەوى ھنگى ھەما ژ بىئاتدا باوهرى ب خودىيەكى بو دنيايى نەبوو.

فېجا چىدبىت دياروكەك ب گوھرىنا رۆقەكەرى و پارادىگمىت بەرى لسەرىك بەھمىت ئان بەھتە گوھرىن. كۆن لدوىف ئالىت وى نقىنكا (نەقد) زانا و ماماتىكفاننىت وەكى كارل بوهرى و بىتراند روسولى و پاول فایەرئابەندى و فرانسىس چالمەرى

ژ فەلسەفەيەكا باوهركرنى ئان دىنى، ئان ژى ەتا بىدبىنى چىدبىت، بەلى قەت د بوشاھىتدا ناچىبىت، و ب گوھرىنا پارادىگمى بەركارى زانستى دەھىتە گوھرىن، بەلكى خو دىتتا مە بخو ژى بو كەونى دەھىتە گوھرىن. تۆماس كۆنى، گالىيو وەكى مىناك وەرگرت، ھندىكە -لدوىف دىتتا كۆنى- لوتا وى يا زانستقانى بەردەفكا پىچىوونا وىيە بو گوھرىنا وى كوژىي تىندانى يى زانايىت چەرخىت نافىن پى بەرىخوددا كەونى، ((ئىنا بووبەرىت خوړستى ب دىتنەكا تمام جودا ژ وى دىتتا بەرى دەھتە دىت، دىت، پاقىچا بوچى ئەف گوھرىنە د دىتتىدا قەومى؟! ئەف نە ژ بەر فەرمەسونى (عەبقەرى) يا گالىيوى بتنى بوو، بەلى ديارە ئەوى پېئەھاننىت ھايژىوونى - ادراكىە- يىت گوھرىنا پارادىگمىت چەرخىت نافىن بەستىخستى كرنە كەيس، چنكى ئەو چ جارا ئافاكرنەكا ئەرستوى نە ئافابوو)) (۱۸).

لدوىف كۆنى، ئانكوىا دەستكورتيا زانستى ئەو نىنە، كو پىچىنايىت

پسپاریت وهکی فان، و گه له کیت دی ژبلی وان ژێ- ل کارخانێ چ بهرسف بو نینن!" (۲۳).

و دئیقید بیرلینسکی یئ ئەمریکی د کتیبأ خوڤا "خۆرکومانأ شهیتانی - وهم الشيطان) پێقه دچیت و سه حوسیا هندی دکهت کا چاوا شول ب زانستقانی وهکی شوینگری دینی و فهلسهفئ د گۆتارا خودبهنه نیاسیا (ئیلحاد) نویدا هاتیه کرن، ئەو ژێ پشتی پیت زانست ژ مه رته ببا وی بلندتر لیکری، و حوکمیت وی وهکی تشته کن فهپر و نه لقی پێقه دههیت هه می گری و ئاستهنگا چاره کهت وه رگرین (۲۴).

ههروه سا حسین عهلی ژێ د کتیبأ خوڤا "شبنستیت میتافیزیقی ییت زانستی - الاسس المیتافیزیقیة للعلم" دچته سه ر پویه بی میتافیزیقی د زانستاد، و پێقه نه هاتنا ده سته بردانا زانستی ژ ئانکو (معنی) یا غه بیی، دیاردکهت کو زیده باری وان گونه هیت هه ر ژ وهختی کانتی وه ره داینه پال میتافیزیقی، هیتشتا میتافیزیقا و فهلسه فه کاکل و بنیاتن پێشکه تنا زانستی و ئانکویا ژباری هه ردویا پیکه فه (۲۵).

قئجا باوه ری ب غه بیی و باوه ری ب زانستی ئیکدو مانده لناکه ن، به رۆقازی پیترا زانایا هه ر ژ وهختی گریکا وه ره خودانباهه ری بوون، و

دگه رییت، به لپیا "خو ده لیشه ک ژ فانا بو چاره کرنا ئاریشا مه زنا دینی و چاره کرنا وی بستوخۆفه گرتی ناهیتته پیش، ئەو هه می ل هه بوویا- کائنات- دگه ریین، چ تشته ک ژ وان لدویف ده سپیکا وان یا سه ر ژیرقه و ئارمانجا دانا وان ناگه رییت" (۲۲).

هنده ک ژ فه یله سوفا پنه سیان کو زانستی پێقه ناهیت ئانکویه کا ته فاهی بو هه بوونی پێشکیشکهت، ژ وان ژێ فه یله سوفا ئینگیزی پیتران د روسول. زیده باری هندی کو روسولی باوه ری هه یه زانست ریکه کا ئازابوونیه، به لپیا ئەو بریاردهت کو زانستی پێقه ناهیت به رسقا بسانا هه ترین پسپاریت نه نتولوجیایی *** و میتافیزیقیایی بدهت، "پرسیت ژ هه میا به رکه تیر و بالکیشتر ژ ده رفه ی پێچیبوونیت زانستینه، وه کی ئه ری کا هه بوون لسه ر مادده ی و نه قلی ده یته لیکه فه کرن، به لپیا مادده چه و نه قل چه، و تیکه لیا مابه ینا وان چه؟ ئه ری که ونی ئارمانجه ک و مراده ک هه یه؟ ئه ری قانونیت دروست هه نه کو حوکمی ل دنیایی دکه ن، ئان ئەو خیالیت نه قلی مه نه و حه ژ سیسته می دکه ن؟ به لپیا بوچی نه قلیت مه حه ژ سیسته می دکه ن؟ راستیا مرۆفی چه؟ ئه ری ریه کا قه نجیی و ریه کا خرابیی د ژباریدا هه یه؟ ئان ئەفه خیالیت مه نه؟!

ستیره ی عه بی دیتنیت زانستی کرین چوو، ئەو دیتنیت وه دگرن کو "هه می شولئ زانستی وه دگریت کو ریه ندیت مه نتقی و ریبارئ ددروستن، وه دگرن ژێ کو هه می فه ریژ بو زانستی دبه رکه تینه، بو زانین ب ئالاقیت زانستیه ناهیت نه فی مگریئ گروقه که ن" (۱۹).

ل قیری خه له تیه کا دی یا سه ره ده ریا زانستقانی دکه ل زانستا ده یت، ئەو ژێ ئەو دیتنه یا دیتنیت کو ب زانستیه ده یت هه می هه بوونی بی میتافیزیقا *** رۆفه کهت. به لپیا هه ما زانست بخو لسه ر رۆفه کرنا بسانا هه ترین بوویه را زانستی وه کی خورستی ئەله کترونی و دانه نیاسینا پیلأ که هه ره بی و ژیکدو پرکه تن و خو کیشانه ئیکا (شه حنا) بارکریا ئیک دیتن نینه، دیساقه ئه ری رونا هی بریه ئان تله، ئەفه ئەو بوو یا وه ل فه یله سوفا فرهنسی پیرگوسونی کری کو ریزکا خو یا بنا فوده نگ بیژیت "زانست هزر نا کهت".

کیماسیا زانستی و پیدقوبوونا وی بو فهلسه فی و ئانکویت هژماره کا باوه ری پیکه ری زانستی، وه کی فیزیایی ستیفن هۆکینگی، بریاری دهن کو زانستی دایه سه ر فهلسه فی و چ ئانکوییت دی نینن ژبلی ییت سه ره له بوویت زانستی (۲۰)، ل ره خئ دی، دکور مه حه مه د عه بدولاه ده راز د کتیبأ خو (ئه ددین) دا دیاردکهت کو چیری فهلسه فی و دینی ئەوه ل ئارمانجی و حه قی و قه نجیی و خرابیی و هه بوونی و ئانکویت (ئانکویا هه بوونی - ته رجومان) و مرادی دگه رییت، "ئه و به اییت مه زن و میناکیت بلن، ییت کو د نه قلیدا ناهیتته ته خمینکرن تشته ک هه بییت ب سه ر وان بکه قیت ئان نیزی ک بییت، ژ به ر هندی لدویقه گه پریانا وان داخازییت ژ هه میا سه ره رازه رن" (۲۱). به لئ هندی که زانسته لدویف پارچه به رسقیت ماتماتیکی، ئان فه له کی، ئان هنافی، ئان میژووی، ئان ئەزمانی

ب وى بتنى بەسناكەت، خشا لىك وى ھەى كو زانست بشىت دەست دانىتەسەر ھەمى ئالىت كەونى، قىجا د كىتبا خۇدا لسەر چىبونى كەونى دىيىت: “چىنە قىت مە د قى دەلىقەيدا راستىكا بىخىش نىنە” (۲۹). ھەلى ھندىكە زانستقانىن يا دەسھافىتىن ھندەك حوكمىت مېتافىزىقى لسەر ھەبونى چىكەرى (خالق) دەردىخىن، ئان سەخلەتن زانستىن پىشكىشى سىرەين خودىنەنىاسىن (ئىلھادى) دكەن، و كراسى سەخلەتن بەرخشىا دلتارى دكەنەبەر سىرەين باوهردارىن، زىدەبارى باوهرىا پىترىا زانا و فەلەسۇفا ب درىزاھىا دىرۇكى ھەى.

مە، پاشى دى رۇلى ھشا فەلسەفى و دىنى ھىت دا بسەر ئانوكىا وىدا بچىتە خارى. ئەو بوو ھەل فىزىيائى ئەمىرىكى يى نۇبل وەرگرتى ستىقن و اىنپىرگى كرى كو بىيىت: “تشتەكن تازىە كو د قانونىت خۇرستىدا پلانەكا چىكەرەكى پويتەپىكەر بەرھەفكرى بىنىن و تىدا دايى يىت مرۇف رۇلەكى بەرچاڧ دگىرن، و ھەكو خش لسەر ھندى لىك من پەيدادىت بەخمەدكەم، و ھندەك ژ ھەقالتىت مىت زانستىن ھەنە دىيىن دەمى ھزرا خۇد خۇرستىدا دكەن تىرپوونەكا گىانى (روحى) دەتە وان، بەلىپا ھندىكە ئەزم نا” (۲۸)، و اىنپىرگ

“گەلەك ژ مېتافىزىقىت چاخى نوى، ھەكى دىكارىتى و لىنتىزى و كانتى و بىرگۇسونى و ھوايتىدى ھەروھسا زانا زى بوون” (۲۶). و حسىن عەلى دىاردكەت زى كو چ سەرھزرىت فەلسەفىت ژ ھەزى نەبوونە بىى كىنجا سەرھەلبوونا زانستى دابىتى سەرھەكەفتىن، ئان لدويف گۇتتا تالىورى: “چ ھزرىت مەزنىت مېتافىزىقى نەبوونە، يىت كىنجا وى د رىبازا تەفاھىا دىرۇكا زانستىدا نەبىت” (۲۷). دشىن بىيىن تشتى زانستى پىنقەدەھىت بدەتە مە، ئەو ھەكو ھندەك راستىت پارچەپارچە لسەر بووھرىت كەونى و ژيارى بدەتە

دەھمەن و ژىدەر

۱ - دەھمەنىت نقىسەقانى نقىسىن:

بەش، وەرگرت كو دىا ھەكى وى سەتەتا زەمبولكە (زەوالى - تەرجومان) يا خودان وى چىكرى و ھىلاى شولكەت، و ب فى رەنگى سەرەدەريا خودى ژى دگەل دىنبايىتە.

ج - نەتولوجىا مەخسەد ژى فەلسەفا ھەبوونىتە، پرسارىت نەتولوجى پرسارىت تەفاھىت فى ھەبوونى نە ھەكى قەنجى و خرابى، دروستى و خەلەتنى، و مرۇف ژ كىفە ھاتىە، و دى كىفە چىت؟
د - نىونى كەون و خودى شابدنە چىكەرى سەعەتت

أ - سىستەمن بەتلىمى: لسەر نافتى فەلەسۇفىن گرىكى بەتلىمۇسە، و بىرپاردەت كو ھەرد شەرگەھن كەونىە و رۇژ لدور دزفرىت.
ب - لىقنا دوسەرى ئانوك نانو ھەرد لدور خۇ و رۇژى ھەردوئا دزفرىت.

۲ - دەھمەنىت تەرجومانى

و ئافاھىن فان پرسارىا بېنە دىاركرن. ۴ - دى چاوا دىياندىت فەرىزا لىقەكۆلىنىت زانستى بېتتە رۇقەكرن. ۵ - دى چاوا سەربۇرەكى كەين و ئالافىت بەردەستىت سەربۇرى چنە (نۇرا نەپەنى-لىنتەرتىت، ۲۰۱۸/۰۸/۱۷).
** مېتافىزىقىا: پىشكەكا فەلسەفىنە لدويف چىانىا تىشا و نەگەرت ژى چىدىن ئان ئەو ھىزا فى دنياين دىلفىنىت دگەرتىت. (نۇرا نەپەنى - لىنتەرتىت رۇژا: ۲۰۱۸/۰۷/۲۷).
*** نەتولوجىا (زانستا ھەبوونى): ئىكە ژ رەسەنترىن و بەرگەرتىن چەقىت مېتافىزىقلىق، نەف زانستە لدويف فەدپىنا خۇرستى ھەبوونا نەماددى (الوجود الامادى) د ئارىشىت مېتافىزىقىدا دگەرتىت. (نۇرا نەپەنى - لىنتەرتىت رۇژا: ۲۰۱۸/۰۷/۲۷).

بكارنىايە. مېناكى ھزرا زانستى (نۇدج الفكر العلمى): تۇماس كۆتن فەلەسۇفا ئانوكىەكا ھەفچەرخ دا فى كۆتنى، ھەكو بكارنىايى دا پىن ئاقرىن بدەتە كۆمەكا كرىارىت پىن نەمازەبەكا زانستى د ھەيامەكى دىارى وەختىدا دھىتە دىاركرن، ھەر چەندە كۆنى بخۇ پىتر ھەژ ئىدىومىت ھەكى زانستى ھەبى ئان سەرھزرا زانستى ب وى رەنگى خەلك دزانتى دكر، كۆنى پىناسا مېناكا ھزرى (پارادىم) كر، وەكى:
۱ - چىرى د شىاندىت زىرەفانى لىن بېتتە كرن و نقىنك (نەقد) لىن بېتتە كرتن. ۲ - پرسارىت چىدىت بېتتە كرن و بسەرھەلبىن پىخەمەت دەسكەفتنا بەرسقۇت كرىداى چىرى. ۳ - دى چاوا دىياندىت ھەلامەت

* پارادىمكا Paradigma: پىترىا جارا دگەل ھزرى دھىتە بكارنىان، وەكى مېناكا ھزرى ئان پىخەسىان (الادراك) ئان چارچۇفى سەرھزرى، و نەف كۆتنە ل دوپماھىا سالىت شىستا ژ چەرخى بىستى د نەزمانى ئىنگلىزىدا ھەكى ئىگەھەكى نوى دىاربوو، كو ئاقرىن ددە تەرزى ھزركرىن دناف ھەر نەمازەبەكا زانستىدا ئان چىرەكى ب سەرھزرا زانىن (نظریة المعرفة) فە كرىداىت، و ژ بنىاندا كۆتن يا لسەر رىبەندىت نەزمانى فەبىوون، كو مېرىام وىستەرى د راقەبىفا خۇدا كۆتن ژ لایىن بكارنىانئىقە د رىبەندىت نەزمانىدا ئان د نىقىسىنا داپىشتىدا ھەكى شىوون (تشبیه) بكارنىايە، و د چىرۇك و زانستىت نەزمانىدا فىردىندان دۇ سۇرى كۆتن (پارادىم) بۇ ئاقرىدان كۆمەكا تۇخىمىت لایىت وان شىدبەنىك

ژىدەر ب ئەزمانى عەرەبى: جەزىرە

- ۲۰ - الاكتشاف الكبير - ستيفن ھوكىج
- ۲۱ - الدين - محمد عبد الله دراز
- ۲۲ - المصدر سابق
- ۲۳ - نقلان وهم الإلحاد لعمرى شرفى
- ۲۴ - وهم الشيطان - دىفید برلنسىكى
- ۲۵ - الأسس المېتافىزىقىة للعلم - حسىن على حسىن
- ۲۶ - المصدر سابق
- ۲۷ - المصدر سابق
- ۲۸ - أحلام النظرية النهائية - ستيفن واینبرغ
- ۲۹ - المصدر السابق

- ۱۰ - فلسفة الأنوار - السيد ولد أباه
- ۱۱ - قصة النزاع بين الدين والفلسفة - توفىق الطولى
- ۱۲ - الكنيسة والعلم - جورج مىنو
- ۱۳ - المصدر السابق
- ۱۴ - قصة النزاع - توفىق الطولى
- ۱۵ - المصدر سابق
- ۱۶ - فى دلالة الفلسفة - الطىب بو عزة
- ۱۷ - بنية الثورات العلمیة - توماس كون
- ۱۸ - المصدر سابق
- ۱۹ - المصدر سابق

- ۱ - المكتشفات العلمیة ومكتشفوها - جوش ساكولسكى
- ۲ - حول نظریة كوبرنىكوس
- ۳ - فلسفة العلم فى القرن العشرىن - مېنى الطرىفى
- ۴ - المصدر السابق
- ۵ - مدخل إلى فلسفة الأنوار - السيد ولد أباه
- ۶ - الكنيسة والعلم تاريخ الصراع بين العقل الدىنى والعقل العلمى
- ۷ - المصدر السابق
- ۸ - فجر العلم الحدىث توبى ھاف
- ۹ - المصدر السابق

مه سعود چه لکی

حهفت رۆژیت رهش و دژواریت نه نفالای به هیدینان ل ۱۹۸۸ ئ

پشکا ئیکن

بگستی، ل تخویبی لیژنا نافچا ئامیدی ل ده قهرا ئامیدی
دده مه کیدا کو لیژنا ناوچا ئامیدی مژویلی به ره هقییت
کریاره کا له شکه ری و تومار کرنا مه زنتین داستان
بیه ژ سه رسنک و هه تا ئینیشکی و ده ست به سه ردا گرتنا
قه سرت یدامی ل ئینیشکی و ژ نای برنا هیزا (قوهت)
مه لکو بین، پتریا فه رماندیت له شکه ری لگه ل هیژا کاک
(ته مه ره مه زان) ی کو به رپرستی لیژنی بی ل ده ور و
به ری ئت ئینیشکی و سه رسنک د ئهرک و کارنی فه دیق و
نه خشه دانانی دابین بو تومار کرنا وی داستانا مه زن.
ل وی ده می دا ل ده قهرا به روارای بالآ ژ بیگوقا هه تا

۲۳ ی ته باخی

پشتی شه ری هه شت سالی دنافه را ئیراقی و ئیرانی دا
راوه ستیایی و ل ۱۹۸۸ / ۸ / ۸ پروتوکول هاتییه مورکرن،
هه ر ئیکسه ر حکومه تا ئیراقی بریار دا کو نه نفالای
بو ملله تی کورد ل تخویبی ده قهرا به هیدینان پراکت و
شوره شی ژی سه رکوت و بنبر بکت.
هه لبه ت سه ر چه ق و لقینیت له شکه ری و لئینینیت
(ئیسیتلاعیت) مه دیدانی ژ نیزی ک ده ستیکر بو خوه
به ره فه کرنی بو هیرشیت مه زن و داگیر کرنا ده قه ری

دا بشیین ل جادی دهراس بین و بگه هین ټیک کو بریار بی هه فالیت پشت جادی که تین، نانکو مه فرزه و هیژیت پیشمه رگه ی بیته هه ردوو که مینیت سه ری مه شروعی و بن ئاقاری یوریا بزقرن دهف مه کو هه فاللی هیژا سعید کیسته ی به رپرس بی ژوان هیژا.

ژه ژیه بیژین کو دربه کئی گران و مه زن بی ل وی دهرهفت و کاودانی دا ل وی جهی هه ستیار ف دوژمنی که تی.

ب شانازی و سه ربلندی فه ئه ژی ټیک ژ وان پیشمه رگه و فه رماندیت مه یدانی بیم کو مل هملی هه فال و برایتت خوه بیته پیشمه رگه و فه رماندیت له شکه ری بیته کو پشکداری قئی کریار و چالاکیا له شکه ری یا میژوویی و گرنگ بین و هه فدهم به رپرس بیم ژوان هیژ و مه فرزه یته که مینیت قه سرئی و میکری کو ئه م ژی فه کشاین بن جادی.

ل من نه گرن برایتت که له ک هیژا پیشمه رگه و فه رماندیت قه هرمان، چنکو چالاکیه کا مه زن و بهر به لاقه و ژمیژه یه بیرا من ل هه می مه فرزه و پیشمه رگه و فه رماندا نائیت، له وما نه شییم چهند نافه کا بیژم و دترسم که له ا ژبیر بکم، ریز و قه درگرتنیت من بو وان هه می قه هرمانا کو ب زهد و باسکیت وان ئه ف پوژه کرین سه روه ری و میژوو.

ناحیا کانی ماسی له شکه ری ئیراقی ده ست پیکر هیژیت له شکه ری بنه جه بکت ل جهیت ده ستینشانکری زوی هیژا بهر به لاق خو به رهه فبکت .

سپیده یا روژا ۲۳ ی ۸ ل بهر به یانی ئه م چهند مه فرزه و هیژه کیت له شکه ری بیته لیژنا ئامیدی ژ ریکخراوا له شکه ری ۱۶ ی ته باخی و ریکخراوا پیرس و مه بو سه و که مینیت بهر به لاق ل چار جهیت گرنگ ده ینان دریکا هیژه کا له شکه ری ئیراقی دا ل سه ر جادا گشتی بیگوفا — کانی ماسی ژ گرگا و قومریی هه تا ده رگه ی فه وجی ل تشیشی و قه سرا ساده ی.

که مینه ک ل میکری له مبه ر باره گایی فه وجا تشیشی بچهند سه د مه تره کا.

که مینه ک ل سه ری مه شروعی تشیشی و گرگا.

که مینه ک ل قومریی و بن ئاقاری یوریا.

مه فرزه ک بو پشته فانیکنی ژ که مینا و لیدانا باره گایی فه وجی ل قه سرا ساده ی، کو نه هیلت زویکا هیژ ژ فه وجی ده رکه فن بو پشته فانیکنی هیژیت خوه.

ئه و بی سه عت ۷ ی سپیدی ټیکه م ره تللی هیژه کا دوژمنی کو ب مه ره ما ریکی فه کن و ته ئمینکنه و زیره فانی جادی که ته د که مینی دا و دناقه را که مینا میکری و سه ری مه شروعی تشیشی دا و که ته بهر ئاگری چه کئی سفکی پیشمه رگه ی وه ره زوی ئه و هیژ هاته ژنافرن و ئالیات هاتنه سوئن و گه له ک ژ له شکه ری رژیمن هاتن کوشتن و چه کئی وان هاته پاکرن و بوونه ده ستکه فت.

پینه فیت هه ر ل ده نگئی ته قی و گه رمه گه رما شه ری هیژه کا دوژمنی له ه وارا وان ژ فه وجی ده رکه فتن و به ره ف مه یدانا شه ری، لی که تن بهر ئاگری تهنه گ و RBG و BKC بیته پیشمه رگه ی ل که مینا قه سرئی ل هه مبه ر ده رگه ی فه وجی.

پشتی شه ر ب چهند خوله که کا بدوماهی هاتی و پیشمه رگه بی زیان و بسلامهت بی سوپاس بو خودی. زری پوشیت له شکه ری عیراقی که تن جادی و ته قه کا هه ره مه کی ل وان دهر دورا کر ل وی ده می کو هیژیت مه خوه فه کیشای بو جهیت دیارکری.

هه ردوو که مینیت قه سرئی و میکری هاتن بن جادی که تن بو گوندیت بازی و چه م سه یدا و خشخاشا. هه ردوو که مینیت سه ری مه شروعی تشیشی و بن ئاقاری و گرگا پاشقه زقرین پشت جادی بو گوندیت قومریی و گه لکی و دیشیشی.

هه لبهت ئه م ل ویری ژیک فه بین بو هه تا بت شه ف

۲۴ ی تهباخی

لیژنا ئامیدی.

مه بو خوه هندهک فیشهکیت کلاشینکوف و BKC ی یا و چهند گولیت RBG یا ئینان و بلهز ئهم زفرین فه بو دهف ههفالیته خوه ل گوندی کانی مهزنی.

ههلبهت لیژنا ئامیدی بریکا ریکهستنت خوه و بریکا هیزیت بهرگری مللی و پیشمههرگهه بارهگای لیژنی هه زوی خه لکن وان گوندا هه میا هایدا و ریک بو خوهشکرن و هاریکاری بو کر کو هه ر وی پوژی ب چ ریک و بها بت دهفیت خه لکن فان گوندا ده ربازی پشت جادی بن و بگههن سه ر تخویبی تورکیا.

ئهوان دهست ب سه رو بهری خوه کر و گوند هاتن بهردان و چولکرن، ئه مژی دی بهرف وه غه ر و قه ده را خوه چین بو بهرسینگرتنا هیزیت عیراقی کو نه گههن سه ر زی، باره گای لقی ئیک.

ههفالیته مهژی دوی ده میدا هه تاکو ئهم زفرین فه گوندی دهف وان ههلبهت ئه ووژی ب کاریت پیدفی رابین و هاریکاری و هایدانا خه لکن دکر کو گوندا چول بکن و قهستا پشت جادی بکن و ئه وههفالیته مه ییت

شقیدی بهری سپیدی ههفالیته مه ژ پشت جادی هاتن خاری لگوندی کانی مهزنی گههشتن مه و پشتی ئه حوال پرسین و چاک و چاواویه کن، ههلبهت کار و هه رکهت بی جدی.

هیزیت لهشکه ری ئیراقی ب تانک و زریپوش و چهکی گرانقه ژ هه می ئالیه کی ل جادیته گشتی و سه ره کی قهستا جهیت مه بهست کر.

ژ ره خی سه رسنکی و ئامیدی فه بو شیلادزی و دیسان ژ ره خی زاخو فه بو باتیفی و بیگوقا و کانی ماسی و ئو هوسا له می ده قهریته بههدینان.

ئه ز ژ کانی مهزنی رابیم چووم باره گای لیژنا ناوچا ئامیدی ل گه لی بی شیلی ل چایی مه تینی بو هندی کو پرسیار و پوژی بکن کا چ هه یه و دی چ چیبیت و چ بکن ؟

دوو هه فال لگه ل من هاتن و هه فالیت دی لگه ل هه فال سعید کبهسته ی مانه لگوندی کانی مهزنی هه تا ئهم بزفرین فه ژ لیژنی کا دی چ ئه مر و ئاگه می هه بن. ههلبهت وه کی مه ئا فری ل سه ری پیکری کو هه فالیت لیژنی پتیا وان و گه لکه ژ فه رماندیته لهشکه ری ل گه ل هیژا کاک (ته مه ر ره مه زان) دا بینه ل ئه رکی لیژنی (ئیسیتلاعا) ستاندا ئینیشکی و قه سرت یدامی و سه رسنکی.

ده من ئه ز گه هشتیم باره گای لیژنی هه فالین هیژا کاک مسته فا مزویری و کاک عبدالخالق بابیری ل ویری بین وه کو ئه ندامیت لیژنی، پشتی دان و ستانده کی کاک مسته فا مزویری گوته :-

کاک ته مر ره مه زان و کاک سید ئائف ئه و ژ یی دزفرن فه باره گای لیژنی و بابهت گه لکه کی مه زن و ئیکلاکه ره و یاگوتی بلا خه لک پشت جاده بن و سنوریت تورکیا فه و پیشمه ره گه ژی ل سه ر ده قه ر و جهین گرنه به لاف بن و بو یا پیدفی به ره فانیی و ئاسانکاری بو خه لکن بکن دا ده ربازی پشت جادا بن و بگههن هیلیت تخویبی تورکیا. ئو هین ژ ی وه کو پیشمه ره گیت ریکه خراوا ۱۶ ته باخی پیدفی یه بزویترین ده م بگههن سه ر ده ره جا ئیکمالی بو بهرسینگرتنا هیزیت لهشکه ری ئیراقی ژ هیژا سه ر باره گای لقا ئیک ل سه ر پویباری زی ل گه لی زیوه، ئه فه ل دویف پاسپارد و داخازا هیژا لقا ئیکه و رازی بینا

هنده کتکت هه ژيرا و هندهک گوندور مه خارن. قئچا نوکه پئدقيه ئهم په يوه نديي ب ليژني ئان لقي بکين کا چ تشتي نوي هه يه و چ بکين، هه لبت ريکا ئيکانه ژي بتني ئه وه جيهازه کي راکال يي ل گوندي ئيکمالا هي سي و پئدقيه بزويترين دهم ئهم بگه هيني هيشتا دهرباس نه بين پشت جادي دا په يوه نديي بکين. هه لبت گوندي ئيکمالی ژي يي دويبره و دونيا تیک ئالزي يه و تاريستانه و ده قهر چول بي و گوند هاتن به ردان و وه ستیان ژي ب سه ري خوه و هزار و ئيک ته خمين ژي ل جهي خوه، کهس ژ مه نه زقري مالا خوه و ئهم چ ژي نزانين کا لکيقه نه دي چ کن، کيقه چونه؟ ده هان پرسار هه نه، لي کار و ئهرکي مه پيروزتره ژ هه ر تشتي و پئدقيه ئهم ب ئهرکي خوه رابين و هه ر چهوا بت دقئيت په يوه نديي ب هه قالا بکين بو يا پئدقي. هه ر دعهيني دهمي دا، بي راوله ستان و بهيئنه دان، ئه ز و دوو هه قاليته قه ره مان سلام ئورمانی کو ئامر مه فرزه بي لگه ل مه و هه قال ته يب بابيري، بهر پرسن شان کا بنکي بي، مه قه ستا گوندي ئيکمالی کر و مه خاتر ژ هه قالا خاست بو وي برياري کو بو روژا بدويقدا ئهم

پيشمه رگه بيت کو ماليت وان دبي سه میان و زاروکيت بچيک هه ين و لگ و نديت دويبر ده ست مه ئه و ده ستويردان کو بزويترين دهم بگه هن ماليت خوه دهرباس و ته مين بکن، ئهم مابين (۱۹) پيشمه رگه بتني. پشتي ئهم ژي زقرين گه ل هه قاليته خوه مه گوتي بابهت و فه رمان بشي په نگينه پئدقي يه هه ر چه ند زويتره ئهم بگه هين جهي ده ستني شانکري ل سه ر ئهم ر و داخازا لقا ئيکا هيژا.

مه گوندي کاني مه زني بجه هيتلا و به ري مه که ته روژه لاتي و دريکا خوه دا ئه و گونديت که تين دريکا مه دا مه هاريکاري ليکر و ريک بو خوه شکران دا کو دهرباس بين پشت جادي.

له شکره ئي عيراقئ بخوه قه مژويل بي و نه خشه و پلانيت خوه وه کي هه ين گه له ک رحهت و ل سه رخوه کاري خوه دکرو خوه بنه جه دکر و گه له ک يا جددی نه بي کو ريکا ل خه لکي بگرن چنکو ئه و ئهم ر بو نه بي ژ بهرکو پروتوکوله کي ئيمزاکري هه بي دنا فبه را تورکيا و ئيراقئ دا کو ژلايئ سنوري تورکيا قه هيژيت له شکره ئي ئيراقئ هيلا سنوري ژي بگرت دا کو کهس خلاس نه بت و تورک ژي ريکي نادت کهس دهرباسي ئاخا وان بيت ژ بهر هندي بو له شکره ئي ئيراقئ يا گرنه نه بي کو ريکا بگرن و خوه ب خه لکي قه مژويل بکن.

ئه ف چه نده هاريکاري کو ل ده ليقيت گونجاي دا پتريا خه لکي ئيزيک دهرباس بيت پشت جادي.

ئهم ژي گه هشتين گوندي خانکي و گوند به ره ف چوول بيني يه، گه له ک دهرکه تبين و ئه و کتا کيم يا ماي ئه وژي مه هايidan کو پئدقيه ئه ف شه قه دهرباس بين چ مه جال نه مايه و پشتي ئهم لناف گوندي گه رهاين کو کهس نه مايه ئهم ژي هه ر نوزده ۱۹ پيشمه رگه ل سه ر بانه کي قئک که فتين.

له ورا هه زوی گازی بچیکیت مالی و ژنکا کر دا بچن د حشارگه هئ دا (موضع) ی دا کو پیشتر دروست کربی بو هه رجار.

بچیک هه می چوونه دوئی کونجی فه، ئەم لگه ل کاک صبحی و کاک موسایئ برایی وی ماین ژدهرفه و مه گوهداری و تیرینا ته یارا کر کا دی کیه چن و دی چ کن. پشتی چهند ده قیقیت کیم جووته کئی دیئی ته یارا هات گه له ک دنزم بین و ژنشکه کئی فه گهه شتن هنداف مه ئو ب وی دهنگی هند دژوار دوو قونبه له بهردان چهند سه د میتره کا ژمه دویرتر ل کانیا سویر لئ دهنگه کئی کیم و کارفه دانه کا گه له ک کیم و لگه ل دا دویکه کئی برهنگی نیزیکی زه ره کئی مری فه رابی و هه وای ب ره خئی رۆژه لاتئی فه ئاراستا وی بر.

هه له بهت که سئ ژمه نه زانی چی یه؟

ته یاره چوون و بی دهنگ بین ئیدی نه زفرین خه لک ژی لگه ل دهنگی ده سئیکئی ژ مالیت خوه ده رکه تن و قه ستا وان ده ردولا کربی ژ بو خوه پاراستن ژ هیرشا ته یارا. مه هه رسئ پیشمه رگا ژی خاترا خوه ژ هه فال صبحی و کاک موسایئ برایی وی خاست کو دبنه براییت کاک عیسا عه بدولا بیگداودی، ئەم هاتین بنئ گوندی چاڤه پرسی

لگوندی ئیکمالی بگه هین ئیک و دوو.

ژبه رکو پیشمه رگه گه له کئی هیلاک و برسی بی، لهوما شیان نه بین بگه هت ئیکمالی، لهوما پیدفی بی هینت ل خانکئی و بیهنا خوه بدت و هنده کئی بنفت.

پازده پیشمه رگه لگه ل هه فال سعید کئسته ی مان ل گوندی خانکئی نه ز و هه ردوو هه فالیت قه هه رمان بریکه تین بو گوندی ئیکمالی و درهنگی شه ف گه هشتین گوندی و هه ر زوی مه پرسیارا جیهازی کر دیاربی کو نه وژی لگه ل خیزان و گوندی ئیکمالی و هیسی و میرکاجیا و خرابه ی و کانیا سویر بیته ده رکه تین بو پشت جادی و هیلا تخویب، ی هه له بهت ئەم ژ په یوه ندین ئی قووت بین و بی پئی بین، لئ ئەم نه پراوه ستاین هه ر وی شه فئ ئەم لناف گوندی گه رهاین و ئەو مالیت ماین و هنده ک ژی پاشقه زفری بینقه کو له شکه ری عیراقئ رییک گرتین مه هاریکاری بو کر و هایدان و رییک نیشادان کو پیدقیه ئەف شه فه ده رکه فن چه وایت.

هه فالئ مه یئ قه هه رمان قادر ئیکماله ی، نامر مه فره زه بی هه ر سپیدی زوی مه هنارتبی دهه وارا مال، لئ نه شیایی زاروکیت خوه ده رباس بکت و جارا دووی هه ر دوئی شه فئ دا بزوری و هاریکاری مه زفرانده فه و ده رباس بی، چهند ماله کیت کیم مان دوان گوندادا وانژی ده رفه ت و زروفیت گونجای نه بین وی شه فئ ده رکه فن و ب ئیه تی بین کو شه فا پاشتر بچن.

ئەم ژی هه رسئ پیشمه رگه بی حدود وه ستاین و برسی بین درهنگی شه ف ئەم بینه میه فانیته شه فبیری کاکئی پیشمه رگه صبحی عبدالله بیگداودی ل گوندی ئیکمالی کو نه وژی مابین ب ئیه تا شه فا پاشتر ده رکه فن. مه ژی سه ری خوه ده ینا بو خوه کا کورت و دویری هه فال و که س و کارا.

۲۵ ی ته باخی

هه له بهت سپیدی زوی ئەم ژ خه وه کا سڤک رابین ل گه ل ئەلنده کا بی دهنگ، تیشه کا زوی مه خار و ئەم هه رسئ هه فال رابین کو خاترا خوه ژ کاک صبحی و مالباتا وان بخازین و قه ستا بنئ گوندی بکین سه ر رییکا هه فالیت مه کو بریاره نه وژی ژ گوندی خانکئی بینه گوندی ئیکمالی. دوان چرکادا هیشتا ئەم لسه ر ده ره جیت خانی و کاک صبحی یئ لگه ل مه دهنگی ته یاریت شه رکه ر هات،

ہہفالیٲ خوہ۔
کاک صبحی و کاک موسا چوون
قہستا مالا برائیٲ خوہ حجی
صالحی وان کر کا کیفہ چوون و چ
لیہاتن، چنکو ئہوان دزانی ئہوژی
بیٲ ماین دگوندی دا و دہرنہگہتنہ۔
لیٲ دہمیٲ دچن قہستا مالا وان
دکن کہس لمال نہبی و ئہوان ژی
قہستا ژدہرفہ کربی و وان دولیٲ
نزیکی مالیٲ وان۔

ہہر زویکا دیٲن لنزیک مالیٲ وان،
بہلیٲ براسٲی دیمنہنہکیٲ جہرگ بر
و و بیٲ میناک بوو، مخابن کو
حجی صالح و ہہفژینا وی ٹامینا
و کوپڑی وان شعبان کو دہرچوپیٲ کولیژا کشت وکال بی
ہہرسیک پیٲ لدہف ٹیک مرین۔

کاک موسا مال و پیرٲی و کاک صبحی ہات قہستا مہکر بو
ہہوار و ہاریکاریٲی و ئہوان لوپڑیٲ شنی زانی کو ئہو
قونہلیٲت کیمیاوی بین ہافٲیتین۔

ئہم لبٲیٲ گوندی دروینشتی بین و چافٲیت من و حہفکا
من دہست پسونتیٲ و خورہائیٲ کر من گوٲہ ہہردوو
ہہفالیٲت خوہ حال ئہفہیہ گوٲ تو جگارا دکیشیٲ لہوا یا
وہل تہ ہاتی پشتی دووسیٲ خولہکا وانژی ہہردووکا ئہو
حالات لیٲ پہیدابی، ہہرچہندہ مہ نہزانی چ مہسہلہیہ و
بابہت چی یہ۔

ہہفالیٲت مہژی لگہل کاک سعید کیستہی بیٲت گہہشتین
نزیک گوندی ل وان دول و نہالا دا خہلکیٲ سقیلیٲ گوندی
بیٲت دیٲین ہہر ب وی حالی چاف سور و پوندک و کوخک
و بہٲین تہنگی، ہندہک ہاریکاریٲی بوٲ وان بریندارا کرن وان
ژی زانی کو ئہفہ کیمیابی ہافٲیتی لیٲ مہ نہزانی۔

گہہشتن دہف مہ بہری سلافٲی گوٲہ مہ ہین بسلامہتن؟
چ ل وہنہہاتہ ژبہر کیمیایی؟ مہگوٲیٲ چ نینہ بہس ہین
چہوا دزائن کیمیابی ہافٲیتی؟ گوٲ ئہفہ دقٲیٲ دولابن
گوندی برینداریت ہہین و سہروبہریٲ وان دیارہ۔
مہگوٲیٲ ولا رہوشا مہژی باش نینہ، لیٲ ئہم نزانین بابہت
کیمیایہ۔

ئہم لگہل ہہفالیٲت خوہ پیٲکفہ زفرین ل خانییٲ بنیٲ
گوندی مہ کر بارہگاییٲ خوہ۔
دوی دہمیٲ دا کاک صبحی بگری و ہہوارفہ گہہشت دہف
مہ ئو ہہریٲیٲ نافٲیٲ من دٲینت و گازی دکت

مسعود وہرہ ہہوارا مہ مالا مہیا خراب بی و کہس ژمالا
مہ نہمایہ، ئہو قونہلیٲت کیمیاوی بین ہافٲیتین۔

ہہلبہت ئہرکیٲ مہ بین گہلہک ئو پیٲدقییہ ئہم ہہمیازی
بکین چارہ نینہ، ٹیک ئہرکیٲ چافٲیری و بہرسینگرتنا
لہشکہریٲ ئیراقیٲ و لٲینیت وان، یادی ژی شہہید و بریندار
کہتن ددہستیٲ مہدا و ہیشتا ہندہک وہللاتی ژی دہرباس
نہبینہ دقٲیت وان ژی ئہف شہفہ دہرباسکین و لگہل
بریندارا و شہہیدا ژی فہشیرین۔

کاک سعید کیستہی ل گہل ہندہک ہہفالا بوٲ سہر دہرہجا
ٹیکمائیٲ داکو تہماشای دوزمنی بکت و زپڑہفانیا وان بکن
کا چ لٲین ہہنہ چوون۔

ہندہک ہہفالیٲت ل مہ فپڑکرن سہر گورستانا گوندی لگہل
ہہفالیٲت قہہرہمان حسن محمد سعید ہروری چوون بو
حازرکنا گورا بوٲ شہہیدا۔

ئہز و ہہردوو ہہفالیٲت خوہ سلام ئورمانی و تہیب قادر
بابیری، ل گہل صبحی زفرین بوٲ پراکرن شہہیدا و لیٲگہرہانا
وان مالا و دولا۔

ژہہژیہ بیٲین کو ہہفدہم دویٲ گاف و تہنگافیٲ دا

ئهم گه لهك گه رهه این مه چ مروفت نه دیتن، به لئ هه می که وال و تهیر و چوچکیت که هی و کویقی نه مابین ساخ، هه می که تبین وان کولانا مری، مریشک بچوچه لوکیت خوه شه که تین دورا، ئو دارو بارئ نژییک ژئ خولکئ به لگیت وان که تیی.

ئهم ژئ هه رسی هاتین سه ر گورستانا گوندئ ئیکمالئ و ترسا ته یارا ژئ هه ر یا هه ی لئ مه شه هیدیت خوه فه شارتن و وئ شه فئ ئه و خه لکئ مای ژئ هه می لگه ل بریندارا ده رباس بین، چنکو بریندار دباش بین لئ بتنی مام فاروق مایی بابئ هیژا کاک فه ریق فاروقی یئ باش نه بی، چنکو بخوه یئ بیچاره بی.

کاک سعید کیسته ی ئه وژی زفرین فه ژ ئه رکن خوه و وئ شه فئ ئهم ماین لگوندئ ئیکمالئ بی مروفت و بی په یوه ندی و نزا دی چ کین و ئهم نزانین کی ل کیفه یه و هه لبه ت ئهم هه ر یئ له یفا په یوه ندیه کئ بکین بریکه کئ. هه لبه ت خارنا فیقی و باجان و زه ره واتا مه فه ده غه کر لگه ل مریشکا و نانی ژئ ژبه ر کیمیای و وئ شه فئ وه زعی من گه له خراب بی و ته نگ نه فه سی ئه ز گرتم و هه فالیت من ژئ، سعته دوریت یازده ی شه فئ ژ کانی ماسئ بکاتیوشا، باره گایئ لقئ ئیک کیمیا باران کر و بدژواری نژیکی ده مه ه ژمیره کئ، مه ژئ هزر ل هندئ کر، کو قیرئ گونده و یا د نه خشه و (ئه حداسیاتا) دا دیاره نه که هیترشه کا کیمیایی ب کاتیوشا بکن گوندی، له وما هه روئ شه فئ مه گوند چوول کر و ئهم چووین دویری گوندی ناف په زیت وان نقشتین و مه زیره فانی ل خوه کر هه تا سپیدئ. فئجا نوکه ئهم دی لناف په زی و پیش و په له خی و تراشا نفین ب هزار دهر د و خه مافه و برس ژئ به ریی خوه.

۲۶ ی ته باخی

پشتی ئهم ژ گوندئ ئیکمالئ ده رکه تین و چووینه ناف په زیت وان نقشتین و مه خوه هشاردای هه لبه ت خه لکئ گوندا ژئ هه می پشت جاده بی و خوه گه هانده سه ر تخویبی، فئجا نوکه پیدفی یه ئهم ژ نژییک لفین و ئاراسته یا له شکه ری عیراقئ بزاین.

هه لبه ت کارئ مه ئه وه دقیت ئهم بکین و ئو پیکول و هزریت جددی ژئ بکین بو په یوه ندیا لگه ل لیژنه و لقئ بو هه فکاریی و یا پیدفی، لئ په یوه ندی بو کاره کئ

ته یاریت هه لیکوپتر ل سه ریت ته حتیت هیسی ئینزال دکر و له شکه ر دکیشا دوریت مه ل چیای.

ئهم گه هشتین سه ر جنازیت حجی صالحی و شعبانی کورئ وی مخابن کو شه هید بین لئ نه مومکینه کئ ئه و دیمه ن و په فتار دیتبا شیبا خوه بگرت. هه رچه نده بو من نه خوه شه وه سف بکم ل من نه گرن، لئ بو میژووئ یه دقیت وه کی هه ی بیژم.

ده یکا شعبانی ئامینا به ری وان یا په فی قه ستا وئ دولئ کری یال نهالئ ده رباس بی و یاکه تی و شه هید بی، وه سا دیاری شعبان د دویف ده یکا خوه را یئ چووی هیشتا نه گه هشتی په خی دولئ لوئری لبه ر تراشه کئ گیانئ خوه ژده ست دابی و لسه ر پشتا خوه بو یئ دریزکری بی، دیاره حجی صالح پشتی وان یئ ده رکه تی و یئ گه هه شتی ده ف شعبانی و به ری خوه دایئ کو یئ شه هید بی بابئ وی یا خوه چه ماندی کورئ خوه ده ستئ خوه بی چه پی دبن سه ری وی را یئ بری و یاخوه چه ماندی روئی وی ماچی بکت ئه وژی دوئ ده قیقئ دا یئ مری و که تی سه ر که له خی شه هید شعبانی و ده رییک دا دپازاینه و ده فئ بابئ یئ برویی کورئ فه و ده ستئ وی یئ لئ سه ری وی.

هه لبه ت خه م گه له ک مه زن بی و کوفان و که سه ر گران بی و وینه کئ جه رگر بی.

هه فالئ مه ده رسوکا حجی صالحی ژ سه ری کر و فه کر و دا قووتا و ب سه رچاقیت وان دادا وئهم ماین ل هیفا هه فاللا هه تا شیاین بو مه سی ده وارا بینن ده ف مه بو فه گوهرتنا شه هیدا.

هه فال هاتن مه ده ستییکئ په حمه تی ئامینا بارکر و پاشی هه ردووکییت دی حجی صالح و شه هید شعبان ژئ مه بارکر و فریکرن ناف مروفا ل دولیت خارئ داسه روه ری شویشن و کفن و فه شارتن بو بکن هه که بشین.

شه هیدیت مه خه ندقی بین چنکو که فه زه لسه ر ده فئ وان بی ب ته نگ نه فه سی مریین و گه له ک په ش ببین، فئجا نوکه فه ره ئه ز و هه ردوو هه فالیت خوه ل وان مالا و دولا بکه رهین کا دی کئ بینین ساخ ئان مری. ژ نشکه کئ فه مه پیره دایه ک دیت یا لسه ر وئ ئافئ دشیفه کئ دا هه وار هه واره کا کیم یا ژئ دچت ئهم چووین ده ف من گوئ پی ری ته خیره؟ گوئ نزانم.

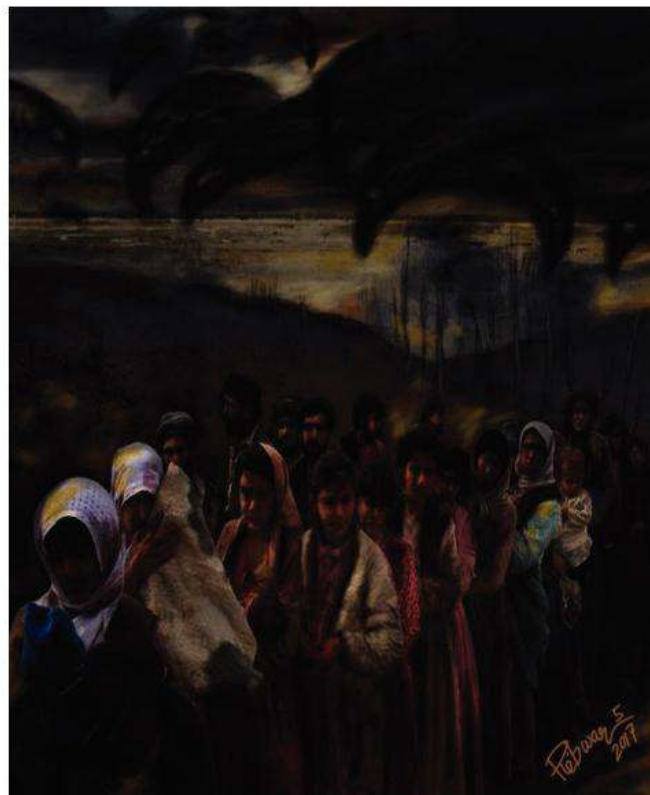
بئنه من یا ته نگه من ژئ ده رسوکا وئ بو شل کر و چاقیت وئ باش بو شویشن و من گوئ هه ره چاقیت خوه بشو چ نینه دی نوکه مروفا فریکم ده وارا ته.

کر کو چه ند خانیه ک د دوله کئی دا بین بناقی زفنگی و مه گلانا کو دچ نه خشا دا نه بین و ئافاهی و مالداری و خارن لویری هه بین خه لکی هیلابین و چوو بین. هه رچه نده پیکامه گه له کا دویر بی ژ جهی کارئی مه، لی مه جهوری بی و پیدقی بی کو وی بکین و ئهم وی شه فی ژناف ره زیت ئیکماله یا هاتین وان مالیت مه گلانا و لویری نقشتین.

ئیقارئی ده می کاک سعید ئه و زفرین ژ زیره فانی و چاقدیرین گوته مه له شکر گه له کئی تهحه شودا دکت و هیزیت وان ژ گوندی ترانش ده راس بین و به ره ف لقی فه ییت که تین ری، به لی گه له ک ب پینگاقیت رحه ت و کیم، قیجا ئهم یی به ره ف چاره نقیسه کی فه دچین کو دیار نینه دی چه و بت ئهم نزانین چ بکین و چ ئاگه هی و په یوه ندی نینه و ده فیه ره هه می چوول و تارستانه.

هنده ک ریکخراووت له شکر ی ییت لیژنا ئامیدی یی ل مه تینی ل سه ری ناقیلا و چارچه لی، وه کی ئهم دزانین، به لی چ په یوه ندی و پیزانین مه لسه ر وان ژ ی نین، ئو گه له ک ژمه د دویرن. هه رحال وی رۆژی ژ ی هوسا مه ده راسکر و ل مه گلانا و زفنگی مه شه قییریا خوه کر و زیره فانی و ئاگه هیا خوه کر و ئهم نقشتین.

بزه حمه ت و دویر ده ست، چنکو چ ئالاقیت په یوه ندی نه مابین لخالیت ئیزیک و هاتن چوون ژ ی ب زه حمه ت که فت.

مه گوت رۆژا به رتر، ئانکو رۆژا ۲۵ ئی هه فالی خه باتکه ر کاک سعید کیسته ی به رپرستی ریکخراووتی (هیزی) لگه ل هنده ک پشمه رگا ژ گوندی ئیکمالی چوو بین هنداقی گه لیکئی بیگداودا و ته ماشه ی سه ر و به ری له شکره ی دکر و ئیرینه کا مه یدانئ ئو ئیقارئی زفرینه ف ده ف مه.

سپیدی زووی مه هنده ک تری و ئاف خار و ئه ز و هنده ک برایت پشمه رگه چووین جهی دیارکری کو ئیزیکی سه ته کئی ژ ره زا دویر بی، ئهم چووین بو کارئی زیره فانی و لینی رینا (ئیستیطلاعا) مه یدانئ دیار بی کو ده بابه و زریوش و هیزی وان ژ ئاسته نگئی فخار که تبین و به ره ف ترانش دچوون.

بو نیقرو ئهم زفرینه ف ناف ره زا و پشتی نیقرو دیسان کاک سعید و هنده ک هه فال چوون فه کارو ئه رکئی خوه ئو ئیقاره کا دره نگ زفرینه ف ده ف مه.

روینشتن و نقشتن و بهینه فدان وی گه رمی لب میوایه و لناف په له خی، هه ر چه نده گه له کا نه خوه شه و مار و دوییشک ژ ی دمشه نه، لی ئهم نه شین خوه دویری ئافی و گوندی بکین ژ به ر نانی و ئافی. ئو ئهم نه شین بچین د گوندا ژ ی دا ژ به ر توپ و قوبه له بارانکرنی چونکو جهیت دیارن ل سه ر نه خشه و ئه حداسیانا.

هه رحال وی ئیقارئی ئهم مه جهور بین هزری دجهه کئی دی دا بکین و دا خوه فه گو هیزین بو ججهه کئی دی، چنکو ئیدی خوه پاراستن و بخودانکرن ژ ی بی کاره کئی فه ر، بهینه فدان و نقشتن و خارن و فه خارن و خوه پاراستن ژ دوییشک و مارا، چنکو هه ر حاله ته کئی نه ساخی، یان ته نگافی و پیقه دانئ دی ئاریشه کا مه زن بو مه په یدابت، ژ به ر هندئ مه فه ستا وارگه هییت ئاسه یا

(کوژەکی بیدەنگ)

دگەل مە دژیت و پینا حەسین!

هەیفە کە بێتێ نەرەستەرەست هەفرۆشی جگەرە کیشانی دبیست تەلەفەت د دێدکیدا چێدبیت، و پشتی دو هەیفە زیانا خانا زێدە تر لێدەیت، هەر وەسا مشکیت پشتی هەبامە کە دێژ هەفرۆشی جگەرە کیشانا نەرەستەرەست بووین بەرەنگاریا ئەنسۆلینی لێک پەیدا بوو. چێدبیت بێژین کە THS ئەو ژەهرا فەشارتی، کە کوژە کە بیدەگە، چنکی چێدبیت مەرۆف پيساتیا ب ریکای پيستی و بێهەلکیشانی ژێ هەلمر یسیت.))

مانۆیلایێ ئافری دا هندی ژێ کە هیشتا فە کۆلین ل سەر مەرۆفا نە کرینە، بە لێ پێدقیە مەرۆف کاری خۆ بکەت و هزر د هندیدا بکەت دەمێ سەرا مالیت جگەر کیشا ددەت.

دەیتە گۆتن ژێ کە ژەهرا دوویکیلا جگارا گەلە کە سالا دەمیتە ب کاشخانکیت خانیافە، و خۆ ل بەر مادیت دژواریت پاقژ کرنی ژێ دگریت، و ب دەرباز بوونا سالا ئەو پیتەر ل سەریک کومدین و دویماییێ دەیتە گهۆرین و دبنە مادیت کیمیای یست پەنجە شیر ژێ چێدبیت و مەرۆف ب ریکای پيستی دەهەلمر یسیتە نافی لەشێ خۆ، نەخاسمە ژ لایێ وان بچویکا فە یست دەستیت خۆ دکنە د دەفنی خۆدا، وەسا دێ ئیکسەر وان ژەهرا فەگوێزێ نە نافی لەشێ خۆ.

ئیدی پیتریا مە زیانیت جگەرە کیشانا راستەرەست ل سەر ساخ لەمیا مەرۆفی دزانیت، بە لێپا گینگەشا نوکە ل سەر کینجا خرابا جگەرە کیشانی ل خەلکە کە دێ، یێ جگارا نە کیشیت، دەیتە کرن، کە دوویکیل ب پرچی و جلا و پەردە و نقیانقە دنویسییت و ژێ دەیتە فەگوہارتن و دێژنی (جگەرە کیشانا ژ رەنگی سێ).

فە کۆلینقانییت زانینگەها کالیفورنیا ل هەیفە بووری بسەر هەلبوون، کە جگەرە کیشانا نەرەستەرەست (THS)، چێدبیت رەنگی دووی یێ نە ساخیا شە کرێ و دێدکێ و میلاکێ ژێ چیبیت. دەستە کە فە کۆلینق دەستەفایتی دا بزانی کا چاوا هەلمر یستنا دوویکیلی ژ جلاکانان پرچی ئان پەردا و نقیانقە و پەرۆکیت نافیالی باندۆرێ ل کە سیت دوویکیلی ژ ئان تشتا دەهەلمر یسن دکەت، و دیت کە فە چەندی کینجە کە ئاشکرا ل سەر مەژێ و دێدکێ هەپە.

نقیسە فانا سەر پشکا فە کۆلینق، مانۆیلا-گرین، گۆت: ((ئارمانجا مە ئەو کیمترین وەختی پێدقیێ تیدا گهۆرینیت فسیۆلۆجی لێک مشکا پەیداد بێن دیارکەین، دەمێ هەفرۆشی جگەرە کیشانا ژ رەنگی THS دبن.))

پێفە چوو و ئاشکراتر ژێ کر: ((مە دیت کە ئەو کە سێ

ژێدەر: میرۆر

پارتی و بهرنامی وی یی هه لبرارتنا

خالد دیزهشی

وی باری گران و بهرپساری بئ دوودلی هه لدرگرت. بهرنامی پارتی دیموکراتی کوردستان بو هه لبرارتنیته پهرلهمانی کوردستانی ل ۳۰ قئ هه یقی، یی پر و پیکهاتیه ژ کومهکا مهزنا باوهری و نارمانجیت پیروزیته خه لکن کوردستانی و دپاشه روژیدا پارتی دی هه می سەنگ و گرانیا خو ئیخهتە دخمهتا واندا کو ئه ووژی: ل سەر بازا سیاسی، دکراندنا وان سهوابتیت پارتی ب درژییا ژییی خو قوربانی بو داین و گهلهک ژ وان بووینه که توار و ب کریار دهینه پهیره وکرن، ژ وانا ئافاکرنا جفاکه کا سقیل و هشیار و دیموکراسی بیته بنیاتی ژيانا وی و ئیکریزا ملهتی و زفراندنا دهفهریت فهقه تپایی ژ کوردستانی و ماینه فه داگیرکی و مسوگه رکنا مافیت دهستوری و راگرتنا به لانس و پیکهاتنا و پیکینانا حکومهته کا ب هیز و خزمه تکار و خودان شیان و پاراستنا بهرژه وندیته بلندیت وهلاتی و ئیککرتنا ئاخا پیروژا کوردستانی و دانانا دهستوره کن سهردهم کو پرنسیپیت دیموکراسی دنافخو دا هه مبیز بکته و بیته ژیده ری هه می قانین و ریداریت پاشه روژا کوردستانی. و دیسا بهرنامی پارتی دکراندنی ل سەر نازادیته وهلاتیا، نه خاسه نازادیته سیاسی و میدیایی و بهر سینگرتنا هرریت دژوار و ریگری کرن ژ هه ر پیرابونه کا دژی فان باوهران و پیداچوونه کا بهر فره ه بو ژيانا پاشه روژا کوردستانی و نه تن پشتا خو ب کهرتی نهفتی گهرم بکته، به لکو ژیده ریته دیترت ژباری بنه نارمانیت پارتی و خه باته کا مهزن بو بکته، کوردستانی بگه هینیته ریزا وهلاتیت پیشکهفتی ژ رویی ئابوری و خلمه تکرنا وه لاتیانقه و پاراستنا بهر هه می خومالی بدهر ئیخستنا کومه کا قانینا و پاراستنا ژیده ریته ئافقی و خرغه کرن و به لافکرن و پاراستنا وی دسکراندا و پیشیخستنا گوندا و نه هیلانا جوداهیا ل نافه را گوند و باژیرا.

ئهف بهرنامه کو یی پیکهاتیه ژ دهه خالیت سهرپشک و چند بهندیته دیتر، بهرنامه کن پر و تژیه ژ بو ریکنیخستن و سهر و بهر کرنا ژیارا وهلاتی ژ هه می رویه کی فه و ئهف بهرنامه زه مانا پاشه روژا خه لکن کوردستانی دناف خو دا کوم دکته و پارتی کو ل سهر وی چندی هاتیه تاشاندن، یا بهر هه فه قوربانیت مهزن و زیده تر بدهت بو پاشه روژه کا گهش و گهشتن ب نارمانجیت پیروزیته نه ته وی و دبیته نه خسه ریک بو سیستم و حوکمرانیا حکومهتا دهیت.

گهلهک کیم ددیروکیدا دهیته دیتت کو هیز و بزافه کا سیاسی، نه خاسه ل روژه لاتا نافین و ل دونیا دیتتری، بشیت ب دهه می سالان ل سهر پیت خو راوستیت و نه که فیت، ژ بهرکو ئهف دهقه ره ب درژییا سه د سالیته چووی، مینا فۆلکانه کا هه ودایی و خه ونی بوویه و هه ر چند ساله کیت کیم په قییه و ته ر و هسک دناف خو دا حه لاندینه.

ئهو هیز و بزافا ل قئ دهقه ری شیایی خو راگرت، حنبره کا گهلهک مهزن یا تیدا هه ی و ئهف مانا وی ژ فالاتی نه هاتیه، بیخش ئیک ژ خالیت مان و نه مانیت هیزیت سیاسی و خو راگری، ئان مرنا وان یا گریدایی وی باوه ری یه یاکو ئه و سه خمه راتی وی هاتیه هه بوونی و بو چیبووی و مه رجی ئیک ژ وی باوه ری ئه وه کو ئهف باوه رییه هه لگرا هیقی و نارمانجیت جه ماوه ری بیت و جه ماوه ر بزانیته ئهف هیزه هه لگرا ئالایی داخزیت وییه و دگه ل ئه فیدازی هه که ئه و هیزا سیاسی نه بیته ئالافی گه هشتنا خه ونیت وی جه ماوه ری، دی گه لهک زوی خو بینیت مری و تشتهک ژ دیروکی.

مینا کا گهلهک نیزیکی مه ل قئ دهقه ری و ئه م دگه لدا دژین، وهلاتی مه و پارتی یه، هه له بهت یا فه شارتی نینه کانئ کوردستان توشی چ زۆم و زۆرداری بوویه و ب درژییا چه رخئ چووی و هه تا ئه فرۆژی دگه لدا بیت، کوردستانی ئیک روژا بتنی ژ نه ده رباز بویه هه که پیلانه کا ژنا فبرن و نه هیلانا خه لکن وی نه هاتیهته کرن و پارتی دناف گه رماتیا وی دژواری دا هاتیه هه بوونی و که فته دهه فرکییه کا دو مدریژا و پتر ژ هه فتی سالیه دناف دژوارترین بگر و فه کیشیت نافخویی و ده رقه دا و سه رباری راچاندنا ب سه دان پیلان و پلانا ژ بو بچوکیکرنا پارتی و راوستاندنا وی ل وی تخویی یی وان دقیا، هه فرکیی ل سهر مان و هه بوونا خو دکته و ئهف مانه و خوراگریه ژ دیسا ژ فالاتی نه هاتیه، به لکو ئه فه ژ فه ریژا وان باوه رییه بیت پارتی ل سهر هاتیه ئافاکرن و خه باتی بو دکته کو ئه ووژی بده سته ئینانا مافیت گه لی کوردستانی و خه باتکرن سه خمه راتی چی کرنا کیانه کن سیاسی نه ته وی و پاراستنا کوردستانی ژ داگیرکریی و ئهف چهنده ژ پتر بو مروقی دوان رویدان و بویره ریت ب سهر کوردستانی دهین دیاردبیت کانئ پارتی چهنده گریدایه ب هیقی و نارمانجیت خه لکن کوردستانی فه چاوا

سیلاف گوڤاره کله ره وشه نه زری گشتی به 113 Guvareka rewşenhizri gişti ye

سیلاف 113 - 1

تهیلول - ۲۰۱۸ کوفاره کا ره وشه نه زری گشتی به Kuvareka rewşenhizri gişti ye

